

JA ØGYAJPX̄Y JA ØMYADYA'AKY MIDI JA JUAN YJAAY

Ja' pøn xuk'ejximp xuknija'wimp ja Dios Teety

¹ Jaayim ja wyinatyni pøn xuknija'wimp ja Dios ku tuki'iyi cho'ondakijxñim; Dios ja møøt tyimy'ity jøts nayi Dios ja kø'øm.

² Tso'ondā'agyip ja møøt y'ity.

³ Jøts ja' ja Dios Teety tukyik'ø'yiyi ja tsajp jøts ja naajx jøts tuki'iyi; pø ka'axi ja naxwii'ñit jeexyip cho'ondaajky ku jeexyip kya'ity ja'.

⁴ Ja' tyiktso'ondaajk ja tsinaa'lyin jøts ja jujky'ajtin, jøts nayide'en xuknija'windi ja tyiiby' ja yjançpi, midi tyik'øyip midi tyikwinā'nbyatp ja naxwii'ñit jaa'y.

⁵ Møk ja tyikmajada'aky ja myøk'ajtin ku xyikudøø'kxaajka'am mā pøn wimbeets kugoots, jøts ka'ap ja miku' yja' myajada'aky.

⁶ Jats idø'øn jaa'y tu'ukmi pøn Dios ojts kyexyi, Juan ja xyøøw,

⁷ midi testigi'ajtpi meen jøts ja tñigajpxt jøts ja tñimadya'akt pøn xyikujajtaajkimp xyikudøø'kxaajkimp, jøts ja øy pøn ttiyjawit tjanchjawit pøni sa jaty ja wya'añ.

⁸ Kidi ja Juanipxi ja' pøn xyikujajtaajkimp xyikudøø'kxaajkimp; nugo testigi'ajtpi ja ja'ayi yikexy jøts ja' tñigajpxt.

⁹ Tyimy ja' idø'øn wyinaty memp ja'tp ya naxwiiñ pøn tyik'øyip tyikpaadip, pøn tyikwinmaa'nbyatp ja naxwii'ñit jaa'y.

10 Ixa ja wyinaty tɔ yja'tni ya naxwiiñ jɔts ja ojts nɪpɔn kyagupikyiyi pɔn jaty jaadi, ɔy ja wyinaty kɔ'ɔm tɔ yjadukyik'ɔyiyi ja naxwii'ñit.

11 Kyɔ'ɔm ja' ja yjanimimpy jɔts kyɔ'ɔmigu'uktɔjk paat ja ka'ap kyupɔjkiyɔɔ.

12 Jats winaagin pɔn ja kupɔjkiyɔɔ jɔts pɔn ja janchja'wiyɔɔ; ja'ats ja tiy'ajtin ja ojts tmɔ'ɔy jɔts Dios Teety ja y'u'nk'atidit.

13 Tiy'ajtingɔjxp ja jade'en Dios y'u'nk'atyidi, ka'ap ja jade'en sa jaa'y y'u'nk y'una'jk tpaatti.

14 Jɔts ja' pɔn xuknija'wa'am ja Dios, ojts ja jaa'yin y'atsɔɔni y'atstani, jɔts ja ojts ñiyjegy xmɔɔt'ijtyindi xmɔɔtsinaa'yindi. Tɔ adɔm myɔk'ajtin ja nja'ijxyindi midi ja kyɔ'ɔmɔk'ajtin'ajtpy ja Dios U'nk. Tu'ugyi Dios Teety ja yjanchjaakjagyepyi, janch pa'ayooop, jɔts tum ja tiy'ajtin janch'ajtin yajkpy.

15 Ja'ats ja Juan ojts tnigajpxy jɔts ja yide'en wyaañ:

—Yɔ'ɔxi ɔts idɔ'ɔn ndijpy ku ɔ nwa'añ: “Ja' pɔn oojknim me'emp, ja' idɔ'ɔn mɔj jɔts ka'ap ɔts. Jɔts kumi jaayim yɔ' wyinatyni, kidinim ɔts.”

16 Kajaa adɔm Dios kyunuu'kxin xmɔɔy'ijtyindi ni'ijtyi. Juuni ja tkayaky.

17 Tɔts ja Moisés kyutujk xuknija'wa'am sa ja Dios kyutujk; ɪxyats ja nwindsin'ajtim Jesucristo pɔn xuknija'wa'am ja Dios pya'ayo'owin jɔts ja tiy'ajtin yjanch'ajtin.

18 Nijuuni pɔn tka'ijxñim ja Dios; yɔ'ɔts midi jam mɔɔt y'ity, yɔ Dios U'nk, yɔ' xuknija'wa'am sa ja Dios Teety.

Ku ja Juan Bautista tnigajpxy ku ja nwindson'ajtim Jesucristo myeenwa'añ

19 Winets ja israelit jaa'dyi midi jam kugajp'ajttip jam Jerusalén, ojts tkaxti ja teetyøjk møøt ja levijit jaa'dyi midi t'ejx'ejttip ja tsaptøjk, jøts ja t'atstiiibyøktit ja Juan pøn idø'øñ ja';

20 Jøts ja ojts wa'aats tnigajpxy, yide'en ja wyaañ:
—Ka øtsip ja' midi yiktejp Cristo.

21 Xjats ja tjaaktyimdyiiibyøjktøø:
—¿Pønts mets idø'øni? ¿Mets idø'øñ Dios kyuga-jpxy midi yiktejp Elías?

Jøts ja Juan wyaañ:

—Ka'ap ja y'øtsi.

Jøts ja tjaaktyimdyiiibyøjk'adø'øtsti:

—Jøts, ¿metsimts idø'øñ ja' midi dø'øñ menwamp midi ja Dios kyugajpxy'ajtpy?

Jøts ja y'adsøøy:

—Ka'.

22 Winets ja yiknimaay:

—¿Pønimts mets? Kuwanixi øøts ja nnijawit jøts øøts ja ndukmado'ot pøn øø tø xkexy. ¿Sa me m'ukwa'añ ku mga'uknañigajpxyi?

23 Jøts ja Juan ja t'adsøøy:

—Øts ja' midi yikmadoop y'ayuujk jam abak etjotp, ma niti kya'ity: “Yiktøwdi yiktuda'akti ja mwınmaa'ñ jøts xkupøktit ja nwindson'ajtim”
—nayide'en sam ja Isaias wyaañ, ja Dios kyuga-jpxy.

24 Ja fariseotøjk ja wyinaty tø kyexyidi midi idø'øñ ja Juan jam jade'en møøt ñagyajpxyi.

25 Xjats idø'øñ ja Juan yiktiibyijky jøts ja yiknimaay:

—Pøni ka'adam me mCristo, ni mga'Elías, jøts ni Dios me mgagugajpxy'atyí, ¿tits ku myiknøbety?

²⁶ Jøts ja Juan tnimaay:

—Nøø øts iiy nduktanøbejtpy; jats ya tu'uk midi ka' x'ejxkaptinim;

²⁷ oojknim ja mye'ent, ja' tu'uk møj, nugo øts jawyeen nyiktuu'awa'ach. Nijuuni øts ja møøt nganamyibaat'atiyit.

²⁸ Jam idø'øn ja jade'en yjajty mā ja et jam txøøwi Betábara, midi tamp xøbidsimy jam nøø agø'øm midi txøøw'ajtp Jordán, mā ja Juan jam ojts yiknøbety.

Ja Jesucristo yiktamiyoxp ja Dios Teety adømgøjxp

²⁹ Xjats ku kyimjabom'ajty winets ja Juan ojts t'ixy ja nwindson'ajtim Jesús ku ja jam wyinaty ñimiñiyi, jøts ja Juan wyaañ:

—Ejxti, yø' idø'øn jade'en jatwamp kubatwamp sam ja borreek u'nk yikyøxyin adøm nbojkipi køjxp, jøts yø' naxwiiñit jaa'y tyikpøkwyat'sp.

³⁰ Yø' øts idø'øn ndijpy ku ø nwa'añ: “Ja tu'uk jaa'y myiñ, ja' idø'øn møj jøts kidi øts, jøts jaayim ja'ani.”

³¹ Nika'ap øts yø y'ity nnijawi pøni pøn yø'. Tøts ø nmiñ jøts øts Israelit jaa'y nøø nduktanøbatt jøts nduknijawidit pøn ja'.

³² Nayide'en ja Juan wyaañ:

—Tø øts ja Espíritu Santo n'ixy jøts ku kyida'aky jam tsajpwemp sam tsapakin, jøts ja tø kyøxke'eky yø' kyubajkp.

³³ Ni nganijawi øts yø' pøni pøn yø'; jøts øts idø'øn ja Dios Teety ojts xnøjmi midi øts nøø xukyiktump

ku nyiknøbety, yide'en øts ja xnimaay: “Ku x'ext ja Espíritu Santo kyida'akt jøts y'ixa'akt jam tu'uk jaa'y kyubajkp, ja'ats idø'øn ja wyinaty midi ja Espíritu Santo xmø'øyimp ku ja yiknøbatt.”

³⁴ Tøts ø n'ixy, jøts øts testigi jøts ku yø' Dios U'ngi.

Ja jaa'y pøn ojts jawyeen tpabøkti ja Jesús yja'

³⁵ Xjats ku kyimjabom'ajty, ixam ja Juan wyinaty køjmyi møøt namajtsk pyabøjkpi.

³⁶ Jøts ku ja Juan ojts t'ixy jøts ku jam wyinaty ñaxy ja nwindsøn'ajtim Jesús, winets ja wyaañ:

—Ejxti, yø' idø'øn jade'en jatwamp kubatwamp sa borreek u'nk yikyøxyin adøm nbojkpi køjxp.

³⁷ Ku ja' tmadoodøø midi ja Juan pyabøjkpi'ajtpy, midi jam wyinaty namajtskti ku ja Juan jade'en wyaañ, xjats ja ojts tpanøjkxti ja nwindsøn'ajtim Jesús.

³⁸ Winets ja nwindsøn'ajtim Jesús y'ejxjimbijty, jøts ojts t'ixy jøts ku jam yikpayø'øy, jøts ja ojts tnøjmi:

—¿Ti m'ixaadyip?

Jøts ja ojts t'adsowdi:

—Windsøn, ¿ma me ndsøøni?

³⁹ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús y'adsojimbijty:

—Men x'ejxti.

Xjats ja ojts ñøjkxti jøts ja ojts t'ejxti ma chøøni, jøts ja jam ojts tmøøtkudsuu'idi. Ja dø'øn ja xøøw wyinaty jawaani kyagidakni.

⁴⁰ Ja Andrés idø'øn ja', ja Simón Pedro y'uch, midi idø'øn ja jade'en tmadoodip namajtsk ku ja Juan jade'en wya'añ. Jøts nay ja' idø'øn jade'en tpanøjkxtip ja nwindsøn'ajtim Jesús.

41 Jøts ja Andrés tyimñayjatyi ja ojts t'ats'ixa'ay ja y'ajch Simón, jøts ja ojts t'atsnøjmi:

—Tø øøts ja Mesías nbaaty midi Dios kyejxpy, midi Cristo yiktejp.

42 Xjats ja Andrés ojts twaanijkxy ja Simón ma ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty, jøts ku ja ojts y'ijxyi jøts ja ojts ñi'mxyi:

—Mets Simón, ja wa'axi me m'u'nk'ajtip ja Jonás. Cefas inet ixyam mxøøw'atp.

Jade'en ja ñi'mxyi ja nwindson'ajtim. Cefas jade'en tyijpy Pedro sam ja t'ayuujk'atti.

Ku ja Jesús twaadsøoy ja Felipe jøts ja Natanael

43 Jøts ku kyimjabom'ajty, jam ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty ñøjkw'a'añ Galilea etjotp, ku ja tminabyaajti ja Felipe jøts ja tnimaay:

—Møødik øts.

44 Jam Betsaida ja Felipe kyugajp'aty nay jam ma ja Andrés kyugajpi møøt ja Pedro.

45 Winets ja Felipe ojts ñijkxy jøts ja ojts t'ats'ixa'ay ja Natanael, jøts ja ojts t'atsnøjmi:

—Tø øøts ja jaa'y n'ixy midi ja Moisés ñigajpxpy jap nøkyjøtpy ku ja kutujk ja ojts tja'ay, jøts nayide'en midi ñigajpxtip ja Dios kyugajpxtyøjkti, ku ja ojts tjaadyandi. Ja Jesús ja' midi ja José y'u'nk'ajtpy, midi jam kugajp'ajtp Nazaret.

46 Xjats ja Natanael wyaañ:

—¿Wan ndejin y'øybi jam y'ukpidsømni Nazaret? Jøts ja Felipe y'adsøoy:

—Men xtyimy'ixy.

47 Kuts ja nwindson'ajtim Jesús ojts t'ixy jøts ku ja Natanael jam ñimiñiyi, winets ja wyaañ:

—Ix̄ya net myiñ tu'uk nm̄igu'uk israelit jaa'y
midi øyjaa'y'ajtp, midi ka' tyaayi.

48 Winets ja Natanael ja ojts yiktiyi:

—¿Sudso'ampy me x'ijxy'aty?

Jøts nwindson'ajtim Jesús ja ojts ñii'mxyi:

—Tøyimxi me wyinaty n'ejxni ku mets yø Felipe
ka'anim wyinaty m'atswayinim, ku mets ixajp iigi
patki'py.

49 Winets ja Natanael wyaañ:

—Windsøn, mets idø'øn Dios U'nk, jøts mets
idø'øn mn̄iwindsøn'ajtpy israelit jaa'y.

50 Jøts nwindson'ajtim Jesús ja ojts yide'en
y'adsøyi:

—¿Jaty me xtyimyjanchjawi ja'agøjxp ku me
tø nnøjmi jøts ku me tø n'ixy jap iigi patki'py?
M'ejxpnim mets ja myøjpi y'øybi midi ø ndu'ump
midi ka'ap yjade'eni sam ya'adin ku me tø n'ixy.

51 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús yjaaktyimwyaañ:

—Meets yam ndyimñimaapy, jøts ku x'ejxtit
ja tsajp y'awa'ats, jøts ku Dios y'ankilis pyattit
wyinaktit jøts øts ja xnigida'aktit, ja' kuxi øts ja
naxwii'ñit jaa'y ngudani Dios Teety wyingujkp.

2

Naxyøduujnidip ja jaa'y jam Galileit etjotp

1 Kyimdigoøk xøøw wyinaty tø y'lity ku jaa'y
y'amajtskidi mā ja kajp txøøwi Caná, jam Galileit
etjotp. Exam idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús
wyinaty tyaak.

2 Jøts nayide'en ja nwindson'ajtim Jesús
wyinaty tø yikwaamididi migaabyi mi'ukpi møøt
ja pyabøjkpitøjk jøts ja nay jam ñøjkxtit.

³ Xjats ja vino tyimgyijxy, winets ja nwindson'ajtim Jesús ja tyaak ñimaajyøø:

—Tø tyimgyugøxidi, ka'ap vino ukteeni.

⁴ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús y'adsøøy:

—¿Ti øtsimts taak yø xpatp? ¿Tiku øts yø xukmadøy? Pø ka'anixi øts nja' xpaaty midi ø ndu'ump.

⁵ Jøts ja tyaak wyaañ, yide'en ja tnimaay ja jaa'y pøn jaty jam wyinaty windsø'jkidip:

—Mdu'undip idø'øn jade'en tuki'iyi pøni sa wya'añ.

⁶ Jamts wyinaty tudujk ja tsaadu'jts midi ja israelit jaa'y yiktundip ku Dios ja twindsø'øgidi jøts ja pyøkwya'atstit. Makta'pxy uk magø'pxy enteerin ja y'uch tu'uk tu'uk, jade'en nøø ja yikta'adami.

⁷ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay ja jaa'y pøn jaty jam wyinaty windsø'jkidip:

—Yik'utskøxti yø tu'jts. Adamidi nøø.

Jøts ja ojts yikxon tyimyik'utsti,

⁸ winets nwindson'ajtim Jesús tnimaay ja jaa'dyi:
—Aja'aptu'uttits inet waani, jøts xaninøjkxtit midi yø xøøw tø tnawaamuki.

Jøts ja ojts jade'en ttundi.

⁹ Ojts ja tja'gyapy midi ja xøøw tnawaamujkip jøts ja tsujkk nøø tø ja vino yjajtni, nika'ap ja tnijawi pø ma ja chøøñ; ja'ayi ja nugo tnija'widip pøn windsø'jkidip, pø ja'axi ja nøø wyinaty tø tjaapti. Xjats ja twaadsøøy ja jemyaa'y

¹⁰ jøts ja tnimaay:

—Tum jawyeen øy pøn t'uuky yø vino y'øybi, jøts ku ja mi'ukpi ja kom tø t'uknidi winets ja yu'nkpi yikyakñim. Jøts mets, tø mets ja møk vino ne'egi

xjaakyik'awixy, jøts mets yø yamnim ne'egi xyaky oojknim.

11 Yø'øbi milagri'ajtin idø'on ja nwindson'ajtim Jesús tyimyjawyeen nan'ky'ejxøø jam Caná, jam Galileit etjotp, midi yiknigaxø'jk ja myøk'ajtin, winets ja pyabøjkpitøjk ja ojts yjaakjanchjawiyi.

12 Xjats ku ja jade'en y'ukjajty, winets ja ojts ñijkxy ma ja kajp jam txøøwi Capernaum, møøt ja tyaak, møøt ja myigu'uktøjk, jøts møøt ja pyabøjkpitøjk. Jøts ja jam tyaan'idøø ñigyawinaak xøøw.

Ku ja Jesús tpawojpkijxy ja too'kpitøjkti jam tsaptøjk agø'øm

13 Ja paski xøøwts wyinaty tyimbyatnip midi ja israelit jaa'y tyundip, winets ja nwindson'ajtim Jesús ojts ñijkxy jam Jerusalén.

14 Jøts ja jam tsaptøjk'agi'py tkubajtiyii'ñ ja jaa'dyi pøn too'ktip ja tsakaa, pøn too'ktip ja borreek, pøn too'ktip ja pak, jøts nayide'en pøn ja myigu'uk myeeñ tyikwa'kxidip, ja' jam wyinaty tsinaadyip mayim ja jam tunk'atti.

15 Ku ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts jade'en t'ixy, xjats ja tyik'øyiyii'ñ tu'uk pawojp, jøts ja jam tpawojpkijxy niduki'iyi ja jaa'y jam tsaptøjk agø'øm, møøt ja byorreek møøt ja chakaa. Jøts ja meeeñ yikwa'kxpidi ojts ja myeeñ ja yik'ixko'odi, jøts ja myesi ja ojts yiktejimbetti.

16 Jøts ja tnimaay ja jaa'y midi paktoo'ktip:

—¡Yikjiwa'akti yø ya! ¡Kidi nDeety tyøjk maadyøjk xyikwa'andi!

17 Winets ja pyabøjkpitøjk nay jatyi tja'myajtsidøø ja nøky mā ja David yide'en wyaañ: “Møk øts nba'ayø ja mdøjk.”

18 Xjats ja israelit jaa'y ttibyøjktøø ja nwindson'ajtim, jøts ja tnimaadyøø:

—¿Ti tiy'ajtin øøts xuk'ejxp jøts ku xjagyepy ja kutujk ku jade'en m'adi'ich?

19 Jøts nwindson'ajtim Jesús ja ojts t'adsøy:

—Yikidawdi yø tsaptøjk, kidigøøk xøøw øts yø jadigojk nyikwa'kukit.

20 Winets ja israelit jaa'y wyandøø, jøts ja ojts ñii'mxyiyi:

—Wixijkxyudujk jumøjt yø tø yiktunk'aty yø tsaptøjk jøts yø tø y'øyi; ¿jøts me mwa'añ jøts ku mets yø kidigøøk xøøw xyikwa'k'øyt jadigojk?

21 Ku ja Jesús ja tsaptøjk tkajpxy, pø kyø'ømne'kx ja jade'en tyijpy.

22 Pø patyxi ku ja nwindson'ajtim Jesús ojts yjujkpyijky jadigojk jap oo'kpi jutjøtpy, yø'øts ja pyabøjkpitøjk yja'myatstøø ku ja wyinaty jade'en tø wya'añ. Xjats ja tjantyimyjanchja'widøø ja Dios kyajpxy, jøts nayide'en tmibøjkidøø ja nwindson'ajtim y'ayuujk sa jaty ja wyinaty jade'en tø wya'añ.

Wa'ats ja Jesús tnijawi sa jaty jadu'uk jadu'uk wyinmay

23 Kuts ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty tyik-naxy ja paski xøøw jam Jerusalén, jøts may ja jaa'y ja jam yjanchja'wiyøø tyiyja'wiyøø ku ja t'ejxti ja myilagri'ajtin midi ja tyumpy.

24 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ka'ap ja nugo tyimñagyiyakyi, kumi wa'ats ja t'ejxkapy ja niduki'iyi sa pønjabøn.

25 Ka'ap ja chøkyiyi jøts ja pøn tyukmadowit sa jaty jaa'y jadu'uk jadu'uk yjaa'y'aty. Wa'ats ja kø'øm tyimñijawi sa pøngapøn y'am yjotp wyinmay.

3

Ja Jesús jøts ja Nicodemo

1 Jamts idø'øn tu'uk fariseit jaa'y pøn txøøw'ajtp Nicodemo, jøts ja' idø'øn ja israelit jaa'y wyindsøn'ajtip.

2 Ja'ats ojts koots y'atstøk'ayø'øy mā ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty, jøts ja ojts t'atsnøjmi:

—Windsøn, nnija'wip øøts jøts ku Dios tø mguexyi jøts øøts xyik'ixpøkt. Ka'ap me jeexyip jade'en xyiktuñ ja Dios myøk'ajtin milagri'ajtingøjxp sam ixyam xyiktuñin, ku jeexyip møøt mga'ity ja Dios.

3 Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Janch øts idø'øn nwa'añ, jøts ku ka' pøn tpaatt ja Dios kyutujk midi yjaa'y ja tyanitanaapy pøni ka'ap pøn nayide'en kyaxi'iky jadigojk sam tø kye'exyin.

4 Winets ja Nicodemo tyiktiiy jøts ja tnimaay ja nwindson'ajtim Jesús:

—¿Sudsots ja møj jaa'y nayide'en jadigojk kyaxø'økt sam ja tø kye'exyin? ¿Pø sudso'ampy jadigojk tyøkit tyaak yjotp jøts kya'axkojmit?

5 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja yide'en t'adsøøy:

—Janch øts idø'øñ nwa'añ, pøni ka'ap pøn jade'en kye'exy ejxim ja jaa'y kye'exyin, jøts nika'ats ja Dios myøk'ajtin myø'øyi, ka'ats pøn mibaat tyøkit ma Dios ja kyutujk ttanitani ja yjaa'y.

⁶ Ku ndeety ndaak xyikaxø'jkyim, nugo yø' xmø'øyim ja jaa'y'ajtin; jøts ku ja Dios x'u'nk'ajtyim, ja'ats ja myøk'ajtin ja y'Espíritu Santo xmø'øyim.

⁷ Kidi nigyumaap xjaw i jøts ku jade'en nnøjmi: “Niduki'iyi jaa'y pyaat'atyidi ja chinaa'yin tyiktigatstít, ka'axigajstípts ja ñamyayi jade'en.”

⁸ Pojp øy maḁsoo pyøjy; wa'ats nmadøø'yim sa wyina'añ ja poj, ka'ats nnija'wa'an pøni ma chøøñ jøts pøni ma ñijkxy. Nayide'ents idø'øñ ñamyayi ja'adi pøn ja Dios myøk'ajtin yikaxø'jkíyidíp.

⁹ Winets ja Nicodemo tjaaktiibyiky:

—¿Sudso yø ndejin jade'en?

¹⁰ Xjats ja y'adsoji ja nwindson'ajtim Jesús:

—¿Pø møj maestrimts mets ya israelit kajpkijxy, jøts mets yø yjade'emb i xkanimadøy?

¹¹ Janch øts idø'øñ nwa'añ, jøts ku øøts ja' nnigajpxy mid i øø nnija'wíp, jøts nay ja' øøts nīdestigī'ajtpy mid i øø tø n'ixy; jøts meets ja xka-janchjaw i sa øø njawa'añ.

¹² Nika' xjanchjawidi ku øts ja'abaat ndyimy-janigajpxy ti jat y ya naḁwiiñ, ¿ti ja'ats mee mjaakjanchjawíp ja tsajpjøtpyit yja' ku meets njadukmado'ot?

¹³ 'Ka'axi jap pøn y'ats'øch jap tsajpjøtpy, øts idø'øñ jap tsoo'mp kumi øts jap'ajtp jap tsajpjøtpy; jøts øts ja naḁwii'ñit jaa'y ngudanaapy.

14 Jøts nayide'en ø nyiktu'unt sam ja Moisés ojts ttuñin ja tsaa'ñ jam abak etjotp ku ja ojts køjxp tiyji'iky,

15 jøts ja kyawindigø'ødyit pøni pøn ø xjanchja'widip, xemikøjxp ja tpaattit ja kunuu'kxy jujky'ajtin ja kunuu'kxy chinaa'yin.

Pyaa'ayøøpy ja Dios ja naxwii'ñit jaa'y

16 'Janch møk ja Dios tsojkin tjagyepy, jøts tpikta'aky ja pyaa'ayo'owin ya naxwiiñ ku ja y'U'nk tkexy midi tu'umchi, jøts ja kyawindigø'ødyit pøni pøn ja tjanchja'widip, jøts ja xemikøjxp ja kunuu'kxy chinaa'yin ja kunuu'kxy jujky'ajtin tpaattit.

17 Kidi ja'ajip ja Dios y'U'nk tyaniguejxpy ya naxwiiñ jøts ayo'on ja ttukpaatt ja naxwii'ñit jaa'y, jade'en'ampy ja tkexy jøts ja tyiknitso'ok'att ja naxwii'ñit jaa'y.

18 'Pøni pøn tjanchja'wip ja Dios U'nk, ka'ap ayo'on ja yiktaguwani; pønts tkajanchja'wip, ja' y'ayo'on kutujkp xemikøjxp ja'agøjxp ku tkajanchja'wiyidi ja Dios y'U'nk midi tu'ugyi.

19 Pøni pøn tyimyjade'en'ajttip, tø y'ayo'on ja kyutujknidi, ku ja myiiñ ya naxwiiñ midi ja jaa'y øy tsuj tyikwinmaa'nbyatp, ka'ap ja yikupijky. Ne'egi ja kube'ets'ajtin kugoots'ajtin ja ne'egi chojktip, ja'agøjxp ku ja tyumjaka'øybi ttunwa'andi.

20 Niduki'iyi pøn ja tyumjaka'øybi ttundip, kawin'ijxyim ja tjawidi ja yik'øwyinmaa'nbyatpi. Niwine'enin ja tkamijotwa'andi ja'agøjxp jøts kyanigaxø'øktit ja kya'ødyu'unindi.

21 Pønts ttsinaadyip ja tyiiby yjanchpi, ja'ats tmijotwandip midi øy tsuj tyikwinmaa'nbyatp ja

jaa'y, jøts ja tyiknigaxø'øktit ja Dios yja' ti jaty ja tyundip.

Kuja Juan Bautista jadigojk tkajpxpaaty ja Jesús yja'

²² Kuts idø'øñ ja jade'en y'ukjajty, xjats ja nwindson'ajtım Jesús ojts tmøødi ja pyabøjkpitøjk jam Judeit naxjotp. Ñiyjegy ja jam tyaa'nidøø jøts ja jam møøt yiknøbajttøø.

²³ Jøts ja Juan nay ixam ja wyinaty yiknøbatmi ixam Enón midi ja Salimit kajp myiwıngon'ajtpy, ja'agøjxp ja jam yiknøbety ku ja nøø jam janch kom; jamts ja jaa'y myendi jøts ja jam y'atsnøbatti.

²⁴ Jawyeenip idø'øñ ja jade'en yjaty, ka'anım ja Juan wyinaty yikpiktä'aky puxøjkjøtpy.

²⁵ Jøts nay winet ja Juan pyabøjkpi wınaagin tnadyamigajpxyidi møøt ja myıgu'uk israelit jaa'dyi, ja' ja tnadyamigajpxiyidiip sa ja pøky wya'ach.

²⁶ Nay winets ja Juan y'atsyiknımaay:

—Windsøn, ixam ja ixyam yiknøbety pøn mets jam wyinaty møøt xøbidsımy ma ja Jordángit nøø, ja' pøn mets ojts xnıgajpxy jøts niduki'iyi jaa'y ja yjanchpabikyiyi.

²⁷ Xjats ja Juan ja tnımaay:

—Ka' pøn ti tniyjaty pøni ka'ap Dios myø'øyi.

²⁸ Meetsxi ojts wa'ats kø'øm xtyımyadøy ku ø nwa'añ jøts ku øts ka' nCristo, jøts ku ø nja'aji pøn jawyeen yikajxp nugo.

²⁹ Janch tsuj øts, janch xondaqp øts, jade'en ejxim ja tø'øxmyiyø'øbyi tyik'amajtski myıgu'uk; jade'en øts nnayjawiyi kuts nmadøy ja Jesús y'ayuujk.

³⁰ Yø' møjtokipnim jøts øts kuwani n'amutskit, kuwani n'ixnøjkxt.

Ja' pøn tsoo'mp jap tsajpjøtpy

³¹ Ja' pøn tsoo'mp jap tsajpjøtpy, tum ja' tuki'iyi tnitanaapy. Jøts pøn ya naxwiiñ'ajtp, ja naxwii'ñits ja ja'ajtp, jøts tum ja'ayi ja ñigajpxpy ti jaty ja ejtp. Pønts tsoo'mp jap tsajpjøtpy, ja' tuki'iyi tnitanaagyøjxp,

³² jøts tum ja' ja ñigajpxpy midi ja tø t'ixy, midi ja tø tmadøy; jøts ka'ap ja pøn tjanchjawī midi ja ñigajpxpy.

³³ Kuts øy pøn tjanchjawi, ja'ats wa'ats tyikniga'axp jøts ku Dios tkajpxy ja tyiibyī yjanchpi;

³⁴ Dios kyajpxy Dios y'ayuujk ja kyajpxip pøn ja Dios kajxip, kumi amuum y'Espíritu Santo ja myø'øyi.

³⁵ Chøjkpy ja Dios Teety ja y'U'nk, jøts tuki'iyi tø ttagidøjkigyixy ti jaty ejtp ka'ejtp.

³⁶ Pøni pøn ja Dios U'nk tjanchja'wip, xemikøjxp ja nøjkx tpaaty ja kunuu'kxy jujky'ajtin ja kunuu'kxy tsinaa'yin; pønts tkajanchja'wip, kawindem xøøw ja nøjkx tpaaty ja yjade'embī jujky'ajtin, ja Dios myøk'ayo'on ja nøjkx kyupøjkip.

4

Ja Jesús jøts ja Samariit tø'øxy

¹ Xjats ja fariseotøjk tniĵa'widøø jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús may pyabøjkpitøjkni, jøts may jawaani ja jaa'y tyiknøbety jøts nigidi ja Juan jade'en;

² ɔy idø'øn nwindson'ajtim Jesús ja kø'øm tkidy-
imyiknøbety, ja pyabøjkpitøjkts ja tyiknøbajttip.

³ Xjats ku ja tñimadøøy jøts ku ja fariseotøjk tø
ñijawiyi, winets ja chøø'ñ jam Judeit naxjotp, jøts
ja ojts ñijkxy jam jadigojk Galileit etjotp.

⁴ Ja Samariit et ja tyanaxp ku dø'øn ja jam ñijkxy.

⁵ Xjats ja yja'jty mā ja kajp jam tu'uk Samariit
etjotp midi txøøw'ajtp Sicar, jam wingon mā ja
Jacob ja y'u'nk José wyinaty tø tmø'øy ja ñaajx.

⁶ Jamts idø'øn tu'uk ja nømu'ut midi yiktejp Ja-
cob nømu'ut. Jøts kumi jotkøjxp ja nwindson'ajtim
Jesús wyinaty ku ja yø'øy, xjats ja y'ixaajky jam
nømu'ut agø'øm. Ja dø'øn wyinaty ja xøøw kujky.

⁷⁻⁸ Winets yja'jty tu'uk ja tø'øxyøjk jam nømu'ut
agø'øm pøn ku'etip kugajpip jam Samaria, jøts ja
nøø ja tjuutwa'añ, xjats nwindson'ajtim Jesús ja
ojts ñii'mxyi:

—Møøky øts nøø.

Jøts ja pyabøjkpitøjk, jam ja wyinaty tø ñøjkxti
jam kajpjotp, jøts ja t'atsju'udyit ja kaaky ja jii'kxy.

⁹ Xjats idø'øn ja samariit tø'øxy tñimaay ja
nwindson'ajtim Jesús:

—¿Sudso mets nøø x'amidøy jøts
m'israelitjaa'yits mets jøts øts samariit jaa'y?

(Kumi ka'ap ja israelit jaa'y tminamyayidi ja
samariit jaa'y.)

¹⁰ Winets ja yide'en y'adsojøø ja nwindson'ajtim:

—Kuk xjanchñijawit midi ja Dios yajkpy, uk
xnijawit pøn nøø ixa m'amidojyiyip, ¿ja ti jajik me
xka'amidøy jøts me nmo'ot ja øybi nøø ja wa'atspi?

¹¹ Jøts ja tø'øxyøjk ja ñimaajyøø:

—Ni mdanøja'ap paat mets kya'ity, jøts køjnk yø nømu'ut. ¿Mats idø'øn xpøkwa'añ ja nøø midi mdiipy øy wa'ats?

¹²Ja ndeety'ap Jacob øøts yø nømu'ut xukmidaan ma jaa ja y'ijty kø'øm y'uuky, jøts y'u'nk y'una'jk, jøts yjyujk chakaa nayide'en. ¿Ti mjaaktyimbyønts me ndejin?

¹³Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøoy:

—Pøn jaty ya'at nøø t'uktip, tøødsidip ja jadigojk;

¹⁴pønts t'ukp ja øybi ja wa'ats nøø midi ø nya-jkpy, ka'ap tøødsi nijuuni y'ukpaajtniyit. Kumi jade'en ja nøø pyidsø'ømt jam y'anmija'wingøjxp midi øts ja nmøøpy, sam kom nøø pyidsimyin. Ja'ats ja xemikøjxp tukpaadiyip ja jujky'ajtin jøts ja øy'ajtin.

¹⁵Winets ja tø'øxyøjk ja ñimaajyøø:

—Yø'øbi nøø øts teety xmo'op, jøts ø nga'uktøøjtsiñit nijuuni, jøts ø nga'ukmenit nøgombi ya nømu'utjøøjty.

¹⁶Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay:

—Nøjkx mniyaa'y x'atsway jøts ya mme'ent.

¹⁷Xjats ja tø'øxyøjk y'adsoojøø:

—Ka' øts nniyaa'y.

Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay:

—Janch tiiyjaipxy idø'øn mwā'añ jøts ku ka'ap mniyaa'y pøn;

¹⁸kumi nimagoxk tø xyiknaxy ja yaa'dyøjk, jøts pøn ixyam møøt, ka'ats ja xniyaa'yi. Jøts ku jade'en tø mwā'añ, janch tiiyjaipxy idø'øn yø'.

¹⁹Kuts ja tø'øxyøjk jade'en tmadøoy, jøts ja wyaañ:

—Mets teety, wa' mets idø'øn yjawí Dios mets idø'øn kyugajpxy.

20 Wine'enin øø nsamariitjaa'y'aty, ya øøts ja n'aptøjk twindsø'øgidi ja Dios ixya kojpkijxy, meetsts wine'enin mee m'israelitjaa'y'aty, jade'en mee mwa'añ jøts øøts ja jam nwindso'øgit Jerusalén.

21 Jøts t'adsøøy ja nwindso'n'ajtim Jesús, jøts ja tø'øxyøjk yiknøjmi:

—Øy xkamibøkt, wingomp idø'øn jøts meets xwindso'øgidit øy maðsoo ja Dios. Ka' pyaat'aty jøts kuwani mdyimye'endit ya kojpkijxy uk mnøjkxtit jam Jerusalén.

22 Meets samariit jaa'y, ka' mee xnijawi pøni ti mee mwindsø'jkíp; øøts, nnija'wipøts øøts midi øø nwindso'jkíp; jabi israelit jaa'yts ñikøjxp myiñ ja nitso'ok'ajtin.

23 Ixyamts ja xøøw ja jumøjt tø yja'aty, jøts ku nayi Dios myøk'ajtingøjxp nay ja' tyi'ajtingøjxp yikwindsø'øgit ja Dios Teety, pøni pøn tjanty-imwyindsø'jkidíp ja Dios. Jade'en ja ttsøky jøts ja jade'en ttu'undit pøni pøn ja windsø'jkíyíp.

24 Tu'ugyi tum jade'en Dios jøts myøk'ajtin; jøts pøn ja windsø'jkíyíp, nay ja møk'ajtints ja yiktu'undíp møøt ja tyiiby yjançpi.

25 Xjats ja tø'øxyøjk wyaañ, jøts yikniimaay ja nwindso'n'ajtim:

—Nnija'wip øts jøts ku mye'ent ja Mesías —midi tyijpy Cristo, midi memp yiknitsokpi—; jøts ku ja mye'ent, ja'ats tuki'iyi xukmadoogøjxim.

26 Jøts nwindso'n'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Øts ja', øtsxi dø'øn, ejx idø'øn ixya nmigajpxy.

27 Winets ja nwindso'n'ajtim pyabøjkpitøjk yja'ttøø, jøts ja ñigyumaap tja'widi ku tø'øxyøjk ja møøt myadya'aky. Ka'ats pøn ñay'a'ejxiyi

jøts ja tyiktø'øt ti chøjkpy uk ti ja tø'øxyøjk møøt ñadyamigajpxyi.

²⁸ Xjats ja tø'øxyøjk jamyi tnikejky ja chiyy, jøts ja ojts ñijkxy jam kajpjotp. Jamts ja jaa'y ja ojts t'atsnøjmi:

²⁹ —Mendi jøts jaa'y tu'uk x'ats'ejxtit pøn ø tø xukmadøy tuki'iyi sa jaty ø tø n'adi'ich. ¿Kidi ja Cristip idø'øn ja ndejin, midi ja Dios tkajxp?

³⁰ Winets ja jaa'y choo'ndøø jam kajpjotp, jøts ja ojts tñinøjxkti ja nwindson'ajtim Jesús ma ja jam wyinaty.

³¹ Jøts idø'øn pyabøjkpitøjk ja ixam ñii'mxyiyi møk'ampy:

—Windsøn, øy iyy wine'enin mga'aty.

³² Yide'ents ja ojts ñii'mxyidi:

—Ja øts ngaaky njii'kxy midi øts inet nga'apy njøø'kxp, ka' meets ja xnijawi.

³³ Xjats ja pabøjkpitøjk agø'ømyi ñayiktøøbinaxwa'jkidøø, jøts ja ñawyaajnidøø:

—¿Wan ndejin pøngapøn ja kyaaky tø tyanimiñi?

³⁴ Yide'ents ja nwindson'ajtim Jesús ja tñimaay:

—Ja' øts idø'øn ngaaky'ajtpy njii'kxy'ajtpy ku øts ja nbaduujnit ja y'ana'amin pøn tø xkxy jøts øts tyunk ja nyik'abajtiyit.

³⁵ Pø yide'enxi mee mwa'añ: “Ja maktaxk po' kya'ity jøts pikta'aky pyidø'økt”; øtsts wamp jøts mee nnøjmi: Ejxti yø kam midi ni'ipy, tø pikta'aky myøjaagøjxni jøts pyidø'øknit.

³⁶ Yikmijuupy ja' pøn ttunk'ajtp ja pikta'aky jøts ja tyikpidi'iky; jøts ja pikta'aky midi yikpidi'kpy, ja' ja wya'añ jøts ja xemikøjxp tyu'unt. Jøts ja jade'en ni'amuki ttajotkujk'attit pøn neptip jøts pøn tyikpidø'ktip ja pikta'aky.

37 Pø janch tamxi dø'øñ ja' ku ayuujk wya'añ: “Wenkpì ja pikta'aky tnepp, jøts wenkpì ja tyikpidø'økp.”

38 Jamts meets idø'øñ nguexy jøts ja pikta'aky xyikpidø'øktit mā ka'ap tø mne'epti; jabi wenkpì tø yjatundi yjapøkti jøts meets tyunk ja xaxojniyi.

39 Mayts idø'øñ ja jamit jaa'y tjanchja'widøø ja nwindson'ajtim Jesús pøn idø'øñ jam kugajp'ajttip ja'abi kajp midi jam Samaria, ku ja tø'øxyøjk ja wyinaty tø tyimñii'mxyidi tiy janch, ku ja wyinaty yide'en tø wya'añ: “Tø øts ja tuki'iyi xukmadooguxy sà jaty ø tø n'adi'ich, sà jaty njaa'y'aty.”

40 Xjats ku dø'øñ ja samariit jaa'y jam myendøø, jøts ja møk tnimaadyøø ja nwindson'ajtim Jesús jøts ja jam myøøtaa'niyidit. Winets ja nwindson'ajtim Jesús jam tyaa'niyiñ majtsk xøøw.

41 Jøts ja jaa'y may tjaaktyimyjanchja'widøø ku ja tyimyadowdi sà jaty ja kø'øm ñii'mxyidi.

42 Jøts ja tnimaadyøø ja tø'øxyøjk:

—Ndyimyjanchja'wipnim øøts inet. Kidi ja'ajip øøts nugo njanchja'wip sà jaty mee tø mwā'añ ku øø tø xukmadøy. Pø tøxi øøts yø yam kø'øm njaaktyimyadøy sà yø wya'añ. Tøts øøts nnijawi jøts ku yø janch Cristo, pøn naxwii'ñit jaa'y tyiknitsokp.

Ku ja Jesús tyiktsøøjky tu'uk ja windsøn y'u'nk

43 Xjats ku kyimajtskxøøw'ajty, jøts ja nwindson'ajtim Jesús chøø'ñ jam Samariit etjotp, jøts ja ojts yjaaktyimñijkxy jam Galileit etjotp.

44 Jøts idø'øñ ja jade'en yjajty sam ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty kø'øm tø wya'añin,

jøts ku ja Dios kyugajpxy ne'egi ka'ap yikupiky jam kyø'ømgajpkøjxp.

45 Kuts ja nwindson'ajtim yja'jty jam Galileit etjotp, jøts ja jamit jaa'y, chojktip ja' ku ja jam yja'jty, kumi tø ja wyinaty y'atsxøbaatnidi Jerusalén ku ja paski xøøw jam wyinaty tø ñaxy. Tøts ja wyinaty tuki'iyi t'ejxkøxti ti jaty jam wyinaty tø ttuñ ja nwindson'ajtim Jesús ku ja xøøw jam ñajxy.

46 Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ojts ñijkxy jadigojk jam Caná midi nay jam Galileit etjotp, mā ja wyinaty ja tsujxk nøø tø t'ukyikvinojaty. Jøts jamts idø'on tu'uk møj windsøn tyumbimi midi nayide'en windsøn, ja'ats idø'on y'u'nk jam wyinaty pøjkip Capernaum.

47 Xjats ku ja tñimadøøy jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty tø yja'aty Galilea, jøts ku ja chøøñ Judeit etjotp, winets ja ojts t'ats'ixy jøts ja møk t'atsnøjmi jøts ja tmøødit jam tyøkwindum, jøts y'u'nk ja yiktso'ogiyit pøn wyinaty tyimy'ooki'imni.

48 Jøts nwindson'ajtim Jesús tñimaay ja jaa'y:

—Ka' meets janchja'win xjagyepy. Yø'øyi meets ja'ayi m'ijxpy yø milagri'ajtin.

49 Yide'ents ja ñimaajyøø ja jaa'y pøn ja windsøn tyumbi'ajtpy:

—Men teety tsojk, namga'anin øts n'u'nk y'øøky.

50 Winets ja nwindson'ajtim tñimaay ja jaa'y:

—Wimbejni, nøjkxni jam mdøjkwindum. Ju-jky'ajtp inet ja m'u'nk.

Xjats ja tjanchja'wiyi'ñ ku nwindson'ajtim Jesús ja jade'en ñimaajyøø, jøts idø'on yjanchnijxxy.

51 Jøts ku ja wyinaty yja'atwani jam tyøjkwindum, winets ja tyumbitøjk ja ojts pyatsøyiyi, jøts ja ojts ñii'mxyiyi:

—Jujky'ajtp m'u'nk.

52 Jøts ja tyiktiiy ti hori dø'øñ ja y'u'nk wyinaty kujk tø myøkpøjk'okwa'añ, jøts ja tnimaadyøø:

—Uxø'øyip ja'ani, ja dø'øñ ja xøøw wyinaty waani yjøpta'aky ku ja jøøñ wyinajkiyx.

53 Xjats ja u'nkteety ojts tjä'myech jøts ku nay ja'abi hori ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø ñii'mxyi: “Jujky'ajtp ja m'u'nk”; jøts niduki'iyi wine'enin y'u'nk ñidø'øxy y'u'nk y'una'jk ja jam møøt, jadine'en ja ojts tjanchjawidi ja nwindson'ajtim Jesús.

54 Jøts idø'øñ jade'en mimajtsk ja milagri'ajtin kujk ttuñ ja nwindson'ajtim Jesús jam Galilea. Tø ja wyinaty chøøñ Judea.

5

Ku ja Jesús tyiktsøøjky tu'uk køxujxpi pakxujxpi

1 Xjats ku dø'øñ jade'en y'ukjajty, jamts idø'øñ israelit jaay wyinaty ttumidi xøøw, winets ja nwindson'ajtim Jesús wyimbijty, jøts ja ñijkxy jadigojk jam Jerusalén.

2 Jam tøjkaaw tu'uk ja'abi kajp midi yiktejp Borreek Tyøjk'aaw, jøts nay jam wingon tu'uk ja pili midi hebreit ayuujk yiktejp Betesda, magoxk ja tøjkaaw ja tmøødi.

3 Jamts ja maabyamaay kyo'knidi; pøn winapti, pøn pakma'atti, pøn køxujxtip pakxujxtip. Jøts ja jam t'awejxti ja nøø kunim ja y'adø'øtst.

4 Atskidakpts idø'øn ja ankilis jam tu'uk pili agø'øm, jøts ja t'atsyik'adi'ich ja nøø. Kuts pøn pamaa'y jawyeen ñidøki, najxpts idø'øn pya'am ja', øy ja ti pa'am yjadyimyjapiky.

5 Jøts pamaa'y jam wyinaty tu'uk pøn wyinaty ee'pxmajktuktujk jumøjtíp ja pa'am pyaadyi.

6 Xjats ku nwindson'ajtim Jesús ja ojts t'ejxpaaty jøts ku ja jam kyo'kni, jøts ja t'ejxkajpy jøts ku pa'am ja wyinaty jadine'en jeky tmi'ejtni, jøts ja ojts tnøjmi:

—¿Mdsøjkpy tsoojkin?

7 Jøts ja pamaa'y ja ojts yide'en y'adsøyi:

—Me teety, tyimñipøn øts pøn ø xnøyiktøkip jap nøøjøtpy ku yø nøø yja'ats'adi'ich. Yam ø njatøkiwyami jøts jatyi wenkpi ñødøki.

8 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay:

—Pidø'øk, wejtsjø'øk yø mmaabajt jøts mnøjkxnit.

9 Jøts nay jatyi chøøjky ja jaa'y, ojts tyikpidi'iky midi ja jam tyamaapy jøts ja ojts yø'øcho'oni. Jøts kumi poo'kxin xøøwts wyinaty,

10 winets ja israelit jaa'y tnimaadyøø ja jaa'y pøn wyinaty tø myøkpiky:

—Poo'kxin xøøwxi yam; jøts ka'ap pyaat'atyi xtsømwidett yø mmaabajt.

11 Xjats ja t'adsøyi:

—Ja' ø tø xnøjmi pøn ø tø xyiktsø'øky: “Yikpidø'øk yø mmaabajt jøts mnøjkxnit.”

12 Jøts ja yiknimaay:

—¿Pøn idø'øn tø mni'mxyi: “Yikpidø'øk yø mmaabajt jøts mnøjkxnit”?

13 Jøts ja jaa'y pøn idø'øñ wyinaty tø chø'øky, ka'ap ja tnijawi pøni pøn idø'øñ ja wyinaty tø yiktsø'øgyi. Jøts janch may jaa'yts jam, jøts ja nwindson'ajtim Jesús tøyim ja jam wyinaty cho'oni.

14 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús jadigojk tpaajty ja jaa'y jap tsaptøjkjotpy midi ja wyinaty tø tyiktsø'øky, jøts ja tnimaay:

—Øyim yikxon xmado'ot, ejx idø'øñ ixa tø mdsø'øky, kidi m'ukpøkyuni jøts kidi ti mjatyi ku jawaani ka'øy mdyimy'ukjajtnit.

15 Winets ja ñijkxy pøn tø chø'øky, jøts ja ojts ttukmadøy ja israelit jaa'y, jøts kudam idø'øñ ja yja'aji ja Jesús, pøn ja wyinaty tø yiktsø'øgyi.

16 Ja'agøjxp idø'øñ ja israelit jaa'y y'ijty tpawidetti ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja ttuku'oogiwyā'andi ku dø'øñ ja jade'en y'adi'ich poo'kxin xøøw.

17 Yide'ents nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyidøø:

—Yam paat øts idø'øñ ndeety tyuñ, paty øts idø'øñ nayide'en nduñ.

18 Yø'øts idø'øñ ja israelit jaa'y masi tyuku'oogiwyandip ja nwindson'ajtim Jesús. Kidi nugo ja kutujkipxi ja kyamøj'ijxpy ku ja poo'kxin xøøw, pø nayide'enxi ja ñabyikta'agyi sam ja Dios, ku ja wya'añ jøts ku Dios ja tyimdyeedyi.

Jade'en ja Dios Teety ja kyutujk tmø'øy ja Dios U'nk

19 Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyidøø:

—Janch øts idø'øñ nwa'añ jøts ku Dios U'nk ka' ti ttu'unt kyø'øm kutujkøjxp. Ja tyeety ja pyaduujñip yja' pøni sa ja kø'øm tnajtstuni. Tuki'iyi pøni ti tyumpy ja Dios Teety, nay ja'ats tyumpy ja Dios U'nk.

²⁰ Pø yjantymchøjkpyxi ja Dios Teety ja y'U'nk, jøts ja tuki'iyi ttuk'ixy pøni ti jaty ja kø'øm tyumpy. Jøts yjaaktyimdyuk'ejx'adø'øtspnim ja' ja myøjpi ja y'øybi, midi meets ñigyumaap mjawidip.

²¹ Kumi nayide'en sam ja Dios Teety tyikjujkpyiky ja oo'kpi jadigojk, nayide'ents ja Dios U'nk tyaky ja jujky'ajtin pøni pøn ja tyamidsøjkpy.

²² Jøts ka'ap Dios Teety tpayø'øy pøn, ja Dios U'nk ja tø ttaguwanit jøts ja' ja tø tmø'øy ja møk'ajtin jøts ja pyayø'øty,

²³ ja'agøjxp nayide'en ja windsøjkin yikmo'ot sam ja Dios Teedyin. Pøn tkamøjpiktakp ja Dios U'nk, nay ja Dios Teety ja kyamøjpiktakpy pøn tkajxp ja Dios U'nk.

²⁴ 'Tyiiby i janchpi øts idø'øñ nwa'añ: Pøni pøn øts ngajpxy n'ayuujk xyikmøjyiyip sa jaty ø nwa'añ, jøts ku ja tjanchjawit pøn ø xkajxp, pyaatp ja xemikøjxp ja kunuu'kxy'ajtin; jøts ka'ap ja yiktaguwanit jøts ja y'ayo'ot, tø ja ttanaxy ja o'jkin jøts ja tpaaty ja kunuu'kxy jujky'ajtin ja kunuu'kxy tsinaa'yin.

²⁵ Janch øts idø'øñ nwa'añ, jøts ku ixyam y'horipaaty ku ja jaay tmadodit ja Dios U'nk kyajpxy pøn jaty tkajanchja'widipnim; jøts kuts tmimado'odit, pyaattips ja kunuu'kxy jujky'ajtin ja'adi.

²⁶ Ja ku Dios Teety tjagyepy ja møk'ajtin jøts ja kø'øm tyaky ja'abi jujky'ajtin, jøts nayi tøts

møk'ajtin ja tmø'øy ja y'U'nk jøts ja tyakt nay ja'abi jujky'ajtin.

²⁷ Jøts tø ja tkutujkmø'øy jøts tiidyu'unin jøts payø'øyin ja ttu'unt, ja'agøjxp ku ja naxwii'ñit jaa'dyi tkudani.

²⁸ Kidits ya'at ñigyumaap xjawidi, pø ja'atpxi dø'øn ja xøøw ja jumøjt ku ja jaa'y tmadojidi Dios U'nk y'ayuujk pøn windigøy ejtnidip,

²⁹ jøts ja pyidsø'ømdit jap oo'kpi jutjøtpy. Pøn øy tø y'atsnaxwiiñ'aty, pidsø'ømdipts ja' jøts ja tpaattit ja kunuu'kxy jujky'ajtin; pønts tø kyanaxwiiñ'aty øy, jujkpyøktipts ja nayide'en jøts ayo'on ja yik-taguwanidit.

Y'ejxi tyiyi sa Jesús kyutujk tjagyepy

³⁰ 'Niti nguidyimdyuñ ngø'ømwinmaa'ngyøjxp. Jade'en ø nduñ pøni sa nyik'ane'emy, jøts nima kyadigøy øts ja ndiidyu'unin, øts ja nbayø'øyin. Jøts niti nguidyimdyuñ ngø'ømdsojkingøjxp, ja' øts idø'øn ndumpy pøni sa ttsøky ja Dios Teety midi ø xkajxp.

³¹ Kuts ø kø'øm nnañitestigi'atit jøts ø kø'øm nnankmyøjiwya'aniiyt pøni sa ø njawa'añ, ka'ap yø ti tiy'ajtin tjagyepy.

³² Jaaxi ja' pøn ø xnitestigi'ajtp, jøts øts ja xpudøki; jøts pøni sa ja wya'añ, nnija'wipts øts ja' jøts ku tiy janch ja wya'añ.

³³ Meetsxi ojts xiibyiky ja Juan, jøts tiy janch ja' sa ja wya'añ ku ja y'adsøøy.

³⁴ Kidits ja'ajip ø nmøk'ajtpy øy pøn jaa'y ja tiy'ajtin tjaky; jade'en'ampy øts idø'øn jade'en nwa'añ jøts mnitso'ok'ajtin xpaattit.

35 Jade'en idø'øn ja Juan y'ijty sam jaj yjajyïn, jøts meets yjaj ja waani tø x'uktaxondakojiyi.

36 Njagyejpyts øts tiy'ajtin jawani ka'pxy sam øts ja Juan ojts xkanigajpxyïn. Tuki'iyi ti jaty ø ndumpy, nay ja' idø'øn yø' midi øts Dios Teety tø xa'ane'emy jøts øts ja ndu'unt, yø'øts tyanigaxø'kp jøts ku tyiyi yjanchi ku øts Dios Teety tø xkexy.

37 Ñayi yajkpy ja Dios Teety tiy'ajtin nayide'en jøts ku øts ja xkexy, øy meets ja nijuuni xka'ijxñim, øy meets ja nijuuni xkamadøynim.

38 Jade'ents ja y'øgyajpxy ja y'øy'ayuujk ka' xja'gyukidinim, ja'agøjxp ku ja ka' xjanchjawidi pøn ja Dios Teety tø tkexy.

39 Janch ni'ejxi nibaadi meets Dios kyajpxy x'ixpøjkiyi, kumi jap meets ja xtyimyjapaatwa'añ ja kunuu'kxy jujky'ajtin midi xemikøjxp; jøts øts Dios kyajpxy jap xnimadya'aky,

40 jøts meets ka' xpabøkwā'añ ku njadukpaatwa'andi yø'øbi jujky'ajtin.

41 'Ka' øts naxwii'ñit jaa'y y'agujkwindsø'jkin ngupøjkiyi.

42 Jøts njaaktyimñija'winip meets jøts ku meets Dios ka' xtsøky.

43 Ja Dios Teety ø ngudanaapy ku ø nmiñ, jøts meets xkagupiky; kuts mye'ent jadu'uk kyø'ømdsojkingøjxp, mgupøkpts meets ja ne'egi.

44 ¿Ma meets ja janchja'win xmøøt'ajtnit, kumi mnagyupøjkxip meets ja windsø'jkin xem yam, jøts ka'ap ja tu'ukpi Dios yja' y'ixajyidi jøts ja xyiktu'undit?

45 Jøts kidi mwā'andi jøts ku mee nni'øønit jam Dios Teety wyingujkp; ja Moisés ja' mee kø'øm

mní'øø'níyí, pøn mee møk mjøp'ijxpy.

⁴⁶ Kuk meets ja jeexyí xjanchjawi sa wya'añ ja Moisés, nayi tøts meets jeexyí nayide'en xjanchjawi, pø ja'axi ja Moisés ojts tja'ay jøts øts ja xnigajpxy.

⁴⁷ Pøni ka'ats ja xjanchjawidi midi ja yjaay, ¿mats meets ja xjanchja'winít midi mee ndukmadøpy?

6

Ku ja Jesús tyikaay ja nimagoxk milbi jaa'y

¹ Xjats ku døøon ja wyinaty jade'en tø yjaty, winets ja nwindson'ajtim Jesús ojts ñíjxxy jam Galileít mejy pya'am, jam jaduktamajñ. Nay yø'øbi mejy idøøon yiktejp Tiberias.

² Jøts may jaa'y ja jam ojts myøødiyi, kumi tø ja wyinaty yik'ixy ja myilagri'ajtin ku ja tyiktsø'øky ja pa'amjaa'y.

³ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús pyatøjkiyiñ ma kōjpk jam, jøts ja jam tmøøt'ixaajky ja pyabøjkpítøjk.

⁴ Pyaatwanípts wyinaty ja paski xøøw midi ja israelít jaa'y xyø'ajttip. (Ja' xøøw yja'myajtstip sam ojts y'awa'atspidsømdi jam Egipto y'etjotp.)

⁵ Jøts ku nwindsin'ajtim Jesús ojts t'ixy jøts ku may jaa'y ja pyamiñiyi, winets ja tnimaay ja pyabøjkpi Felipe:

—¿Mamts inet jadine'en njuu'yindít ja kaaky ja jii'kxy jøts yø jaa'y niduki'iyi kya'adyít?

⁶ Jade'en'ampy ja jade'en wya'añ jøts ja t'uk'ijxy sa ja Felipe yjatyimy'ukwa'ant; jøts kumi Jesús, ñija'wípts ja kø'øm pøni sa døøon ja ttu'unt.

⁷ Xjats ja Felipe ja y'adsoojøø:

—Ku tsapkaaky majtsk magø'pxy denario juyin, niwine'en ja kyidyimñibaadit øyik pøn wine'enin yiin waan tyaja'adiyit.

⁸ Winets ja pyabøjkpi jadu'uk wyaañ pøn Andrés'ajtp, ja Simón Pedro y'uch:

⁹ —Ixýadam tu'uk mutsk mixyu'nk, magoxk cebadi tsapkaaky tmøødi jøts ajkxu'nk majtsk. ¿Ti windem yø mayjaa'y yø ndapaajtnam?

¹⁰ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ:

—Nøjmidi niduki'iyi yø jaa'y jøts wan t'ixa'akti.

Janch miyjoojt idø'on jam ja et, jøts ja yaa'dyøjk nimagoxk milin y'ixaktøø. Nika'ap ja tø'øxyøjk yikmachøy møøt ja y'u'nk y'unajjk.

¹¹ Winets ja nwindson'ajtim Jesús tnixajiyiñ ja tsapkaaky, jøts ku ja ojts jawyeen ttukmøjawi ttukunuu'kxyjawi ja Dios Teety, jøts ja ojts tmø'øñim ja pyabøjkpitøjk. Ja'ats ja ojts tyikwa'kxti, jøts ja ojts tmo'odi niduki'iyi ja jaa'y pøn jam wyinaty tø y'ixa'akti. Nayide'en ja ojts tyikwa'kxti ja ajkx, jøts ja ojts tmøøgyøxti wine'enin ja kø'øm ttsokti.

¹² Jøts ku y'abajtidøø kyujxidøø, jøts ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay ja pyabøjkpitøjk:

—Pøkmukti tuki'iyi yø abu'xk midi jaty tø wyindañ, jøts kidi nugo ti wyindigøy.

¹³ Winets ja tpøkmuktøø, jøts ja makmajtsk kach ujts t'abøjkidyøø ja kaaky abu'xkuna'jk, midi wyinaty tø wyindañ ja magoxkpit cebadi tsapkaaky.

¹⁴ Xjats ja jaa'y wyandøø ku ja t'ejxtøø jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús jade'en wyinaty tø ttuñ ja milagri'ajtin:

—Janch yø' tam idø'øn Dios kyugajpxy'ajtpy pøn yiktejp me'emp ya naxwiiñ.

¹⁵ Jøts kumi yja'wiyii'ñts ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ku ja jaa'y ja wyinaty aguwaní yiknøjkxwa'añi, jøts ja yiktøkiwya'añi møj windsøn, winets ja ojts nadyu'uk yjawa'aky jøts ja ojts ñijkxy jam kō-jpkøjxp.

Ku ja Jesús ojts yø'øy jam mejwyingøjxp

¹⁶ Xjats ku ja et wyinaty tø kyoodsiñi, winets ja nwindson'ajtim Jesús pyabøjkpītøjk kyidaktøø jam mejy agø'øm.

¹⁷ Jamts ja ojts tyøkidi barkijotp, jøts ja ojts ttanaxwa'andi ja mejy, jam idø'øn ja nyøjkxti Capernaum. Jøts janch xaachkootsni dø'øn, jøts ka'anims wyinaty ja nwindson'ajtim Jesús wyimbejtñi.

¹⁸ Winets janch møk pyojpinaxwa'knøø, janch jadi'iñi ja nøø pyidø'kni.

¹⁹ Jøts ku dø'øn ja jam wyinaty ñaxti, magoxk uk tudujk mil xajkin tø yø'øñidi, winets ja t'ejxpattøø ja nwindson'ajtim Jesús jøts ku jam wingon ja barki tñimiñ. Yø'øpy ja nøø wingøjxp, jøts ja yjantyim-chø'jkidøø.

²⁰ Yide'ents ja ñimaajyidøø:

—jøts idø'øn, kidi mdsø'øgidi!

²¹ Xjats ja yjotkukidøø, jøts ja ejtñi xoni tyiktøjkidøø jap barkijøtpy, jøts ja pojñ ojts yja'atti mā dø'øn ja wyinaty ñøjkxti.

Ku ja Jesús ja mayjaa'y ojts y'ixa'ayi

²² Jøts ku kyimjabom'ajty, jøts ja jaa'y pøn jam wyinaty tø tyandi jam mejy'am, jøts ja ojts tñijawidi jøts kudam ja nwindson'ajtim

pyabøjkpitøjk wyinaty tø cho'onidi, jøts ku ja barki ja wyinaty tø ttanøjkxti midi jam wyinaty tu'ugyi, jøts ku nwindson'ajtim Jesús ja nika'ap tmøødidyøø.

²³ Jøtsnim ojts yja'atti wenkpi barki midi jam tso'ondip mā ja kajp jam txøøwi Tiberias, jam wingon mā ja jaa'y jam wyinaty ja tsapkaaky tø yikmo'odi, ku ja nwindson'ajtim wyinaty jawyeen tø ttukmøjawi tø ttukunuu'kxyjawi ja Dios Teety.

²⁴ Xjats ku ja jaa'y t'ejxtøø jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús jam ka'ap pøn, jøts ni ja pyabøjkpitøjk jam kya'etti, winets ja ttatøjkidøø ja barki midi jam wyinaty tø yja'atti, jøts ja ojts ñjøjkxti jøts ja t'ats'ixa'awa'andi jam Capernaum.

Ja Jesús amuum xyikjujky'ajtimp

²⁵ Jøts ku ja ojts yja'atti jam mejy agø'øm, jøts ja ojts tpaatti ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ttiibyøjktøø:

—Windsøn, ¿windii mja'aty ya?

²⁶ Jøts nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyidøø:

—Janch øts idø'øn nwa'añ, jøts ku meets ja'agøjxp x'ixa'ay ku mee ku'uxyi ojts mgay, jøts nigidi meets xja'gyukidi tigøjxp øts ojts ja milagri'ajtin nduñ.

²⁷ Køjxp najxp kaaky jii'kxy y'ity, jøts kidi ja'abi xnidundi. Ja' ne'egi mnidu'undip midi xemikøjxp jajkp midi mmo'ojidip ja kunuu'kxy jujky'ajtin. Yø'øbi kaaky yø'øbi jii'kxy øts idø'øn nyajkpy, pø øtsxi ja naxwii'ñit jaa'dyi ngudanaapy.

²⁸ Winets ja jaa'y tyiktøødøø jøts ja tnimaadyøø ja nwindson'ajtim:

—¿Tits øøts idø'øn ndu'ump jøts ja yiktu'unt pøni midi dø'øn ja Dios chøjkpy jøts øøts ja ndu'unt?

²⁹ Jøts nwindson'ajtim Jesús ja y'adsoojidøø:

—Midi mdu'undip, ja' Dios chøjkpy jøts ja xjanchjawidit pøn ja tøkexy.

³⁰ Jøts ja tjaaktyimdyiibyøjktøø, yide'en tnimaadyøø ja nwindson'ajtim Jesús:

—¿Ti ejxa'ants mbikta'akp midi øø n'ejxp jøts myikjanchjawit? ¿Ti dø'øn mdu'ump? ¿Ti dø'øn myik'øyip?

³¹ Ojtsxi adøm ja n'aptøjk tjøø'kxti ja jii'kxy jam abak etjotp sam ja Dios kyajpxy wyā'añin ku ja ñimy: “Ojts Dios ja tsapkaaky ja tyukayidi midi tso'omp tsajpjøtpy.”

³² Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts yide'en y'adsøyidi:

—Janch øts idø'øn nwa'añ ku mee nnøjmi: Jøts kidi ja Moisésip ja', kidi ja'ajip ja ojts myø'øyidi ja tsapkaaky midi tso'omp jap tsajpjøtpy, pø ja Dios Teetyxi ja' pøn tyajkp tyimyja'abi tsapkaaky midi tso'omp tsajpjøtpy.

³³ Ja tsapkaaky midi Dios yajkpy, ja' idø'øn tøkya'aky jap tsajpjøtpy. Ja'ats yajkpy ja kunuu'kxy jujky'ajtin pøn jaty ya naxwiiñ'ajttip, pøn ya yjanchja'widip.

³⁴ Winets ja tnimaadyøø ja nwindson'ajtim:

—Teety, møøy'ejtik øøts yø'øbi tsapkaaky.

³⁵ Jøts nwindson'ajtim Jesús ja ojts ñii'mxyidi:

—Øts idø'øn ja' sam ja tsapkaaky midi tmøøpy ja jaa'y ja kunuu'kxy jujky'ajtin. Pøni pøn ø xnimemp, pøn ø xpabøkp, nijuuni yuuj xøøw ja

tka'ext; pøni pøn ø xjanchja'wip, nijuuni tøødsi ja tkagupøkt.

³⁶ Jade'ents sam tøn nnojmididi, ka' mee xjanchjawi øy mee tøn xja'ixy.

³⁷ Niduki'iyi øts ja xnimendi pøn øts ja Dios Teety xagødøjkip; jøts ja'adi pøn øts idø'øn jade'en xnimendip, ka' øts ja mibaat ngajxpidsimy.

³⁸ Kaja'ajip øts jap tsajpjøtpty tøn nniidsøñ jøts øts ja ngø'ømwinmaa'ñ nyiktu'unt, pø ja' Dios Teetyxi øts ja yja' nduujnip pøn ø xkajxp.

³⁹ Jøts ja' idø'øn ja chøjkpy jøts ø ni tu'ugin nga'ejxigø'øty pøn jaty øts ja tøn xagødøki, jøts øts ja nyikjujkpyøktit ku wyinaty ja naxwii'ñit kyøjxnit.

⁴⁰ Jøts nay ja' ja chøjkpy jøts niduki'iyi tpaattit ja jujky'ajtin midi xemikøjxp pøni pøn t'ejxtip tnija'widip, pønts tpabøktip ja Dios U'nk, jøts øts ja ñiyikjujkpyøktip ku naxwii'ñit kyøxt.

⁴¹ Winets ja israelit jaa'y tyabagajpxpinaxwa'akti ja nwindson'ajtim Jesús ku dø'øn ja wyaañ: “Øts idø'øn ja', ja tsapkaaky midi kidakp jap tsajpjøtpty.”

⁴² Jøts wyandøø:

—¿Kidi ja Jesúsip yø' pøn José myajnk'ajtpty? Pøn niija'wimts adøm tyeety tyaak yø'. ¿Sudso yø jade'en wya'añ jøts ku yø tsajpjøtpty kyida'aky?

⁴³ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Majststu'utti yø pagajpxk.

⁴⁴ Ka'ap øts pøn nugo ajawi xtyimñimiñ pøni ka'ap øts Dios Teety ja kø'øm xagødøki pøn ø xkajxp; jøts øts ja jaa'y nyikjujkpyøkt ku wyinaty ja naxwii'ñit kyixy.

⁴⁵ Yide'en ja Dios kyugajpxy ñøky wya'andi: “Dios ja niduki'iyi yik'ixpøkidip.” Jade'ents øts

ja xnimendi pøn jaty ja Dios Teety y'ixpøjkin tmadojidi, pøn jaty ja tnija'widip.

46 'Ka'axi pøn t'ixy ja Dios Teety; pø ja'ayixi ja nadyu'ugyi t'ejxp pøn nay jam tso'omp ma Dios.

47 Jøts tyiiby i øts idø'øñ nwa'añ jøts mee nnøjmi, pøni pøn ø xjanchja'wip, ja'ats idø'øñ tpaatp ja tsinaa'yin midi xemikøjxp.

48 Øts idø'øñ ja' sam ja tsapkaaky. Øts nyajkpy ja kunuu'kxy tsinaa'yin ja kunuu'kxy jujky'ajtin.

49 Ojtsxi ja m'aptøjk tkaydi ja tsapkaaky jam abak etjotp, jøts ja jade'enbaat y'o'jkøjxtøø niduki'iyi;

50 ja tsapkaakys midi ø ndijpy ja tsajpjøtpy kidakp, jøts ku ja pøn tka'adyit, ka'ats ja y'anmija'win wyindigø'ødyit.

51 Øts idø'øñ ja kø'øm yø'øbi tsapkaaky midi tø kyida'aky jap tsajpjøtpy; jøts ku pøn tka'aty yø'øbi tsapkaaky, xemikøjxp ja yujky'att. Ja'abi tsapkaaky øts idø'øñ ñamyayi nyakp, ku øts ja nne'kx ku øts ja nni'jpy ndagømøøyt ja naxwii'ñit jaa'y jøts tpaattit ja nitso'ok'ajtin.

52 Winets ja israelit jaa'y agø'ømyi tkajpxy'ajtpinibøjkidyøø, jøts ja ñawya'añidi:

—¿Sudso ñe'kx sudso ñi'jpy yø xmøøwya'añin jøts ja nga'ayin njøø'kxin tsapkaagyin?

53 Winets ja nwindsøn'ajtim Jesús ja ojts ñii'mxyidi:

—Øts idø'øñ wamp, pøni ka' øts nne'kx xjøø'kxidi nni'jpy x'uukti, ka'ats ja nitsoojkin xpaattit.

54 Pøni pøn nne'kx xjøø'kxip nni'jpy x'uukip, ja'ats ja kunuu'kx jujky'ajtin tpaattip; øts nyikju-jkpyøktip ja' ku naxwii'ñit kyøxt.

55 Kumi jade'en'ampy ja møk'ajtin xjagyaptit øts nne'kxkøjxp nni'jpkjøjxp.

56 Pøni pøn øts nne'kx xjøø'kxip nni'jpy x'uukip, xemikøjxp øts nmøøtt n'ett.

57 Ja Dios Teety pøn ø xkajxp, ja' tmøøt'ajtp ja jujky'ajtin, ja'agøjxp øts njujky'aty; jøts nayide'en pøn øts nne'kx nni'jpy xjøø'kxip, nay øts køjxpxi y'etti.

58 Ja'abi tsapkaaky øts idø'øn nnigajpxpy midi kidakp jap tsajpjøtpy. Ka'ap yø ñayide'eni sam ja tsapkaaky midi meets ja m'aptøjk ojts tkaydi, jødsyim ja ojts niduki'iyi yjadyimy'ookti; pønts tkaapy yø'øbi tsapkaaky midi ø ndiipy, pyaatpts ja jujky'ajtin ja' xemikøjxp.

59 Jam idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús yø yjade'embj ixpøjkin tyajky ma ja jaa'y ñamyukyidi tsaptøjkjotp, jam Capernaumit kajpkøjxp.

Ya'at ayuujk xuknija'wimp ja øchiniqayin midi xemikøjxp

60 Kuts ja pyabøjkpitøjk jade'en tmadowdi ja ixpøjkin pøn jam wyinaty tpawidejttip ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja wyandøø:

—Ku yø jade'en wya'añ, janch tsep yø' jøts yø yikupøkt; ¿pøn yø jade'en tijy ukmøjpikta'akip?

61 Xjats ja nwindson'ajtim Jesús tja'wiyii'ñ, jøts ku ja jade'en tjanch'ayoji ku ja wyinaty jade'en tø wya'añ, winets ja tyiktiy:

—¿Yø' m'ayoojidip?

62 ¿Sa mdejtit winets jøts ku ø nbatøjkinit nay jap ma øts jap ijty ndsøøni?

63 Ja anmija'win ja' idø'øn jujky'ajtp; ¿ti yø ne'kx?, ka'ap yø ti wya'añ. Jøts ti jaty ø tø ngajpxy,

yø' idø'øn ja Dios tyiy'ajtín'ajtpy, jøts yø' idø'øn yikjujky'ajtp xemikøjxp.

64 Jøts ja meets ixa winaagin pøn yø tkajanchja'wip.

Tø dø'øn ja nwindson'ajtim Jesús ja wyinaty tnija'wiñi pøn jaty ja'adi pøn tkajanchja'widip, jøts ja' pøn ja køyakiyip.

65 Jøts ja yide'en yjaakwaañ:

—Ja'agøjxp meets jade'en nnøjmi jøts ku ø ka'ap pøn nugo ajawi xnimiñ, pøni ka'ap Dios Teety ja kø'øm xagidøki.

66 Winets may jaa'y myajtstuujtiniyi ja nwindson'ajtim Jesús, ka'ap ja t'ukmøotwidejtnidi.

67 Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ojts tyiktiy jøts ojts tnøjmi ja ñimajmajskep jaa'y pøn ja pyabøjkpi'ajtpy:

—¿Mnøjkxwamip meets nayide'en?

68 Jøts ja Simón Pedro ja ojts yide'en y'adsøyi:

—¿Pønimts øø teety njaaktyimñinøjkxp? Tum ja'ats me mgajpxpy midi xemikøjxp yikjujky'ajtp.

69 Tøts øøts yø njanchja'wiñi jøts nnija'wip øøts jøts ku me Cristo, ja Dios U'nk, midi juky midi kunuu'kxy.

70 Winets ja nwindson'ajtim Jesús t'adsøyi:

—¿Ti kidi mee tø nwi'ixy nimajmajsks? Ìxats mee nidu'ugin miku'aty.

71 Ku dø'øn ja jade'en wyaañ ja nwindson'ajtim Jesús, ja Judas Iscariote dø'øn ja jade'en tyijpy pøn ja Simón myajnkíp, pø ja Judasxi ja wyinaty køyakwajnip, øy idø'øn ja nimajmajsks møøt yjaka'pxy ja pyabøjkpitøjk.

7

Ka'ap ja Jesús ja myigu'uk yjanchjawiyi

¹ Xjats ku dø'øn ja jade'en wyinaty tø y'ukjaty, jøts ja nwindson'ajtim Jesús jam ja wyinaty wyidity Galileit etjotp. Judeit etjotp idø'øn kyawidetwa'añ ku ja ja'it jaa'y jam wyinaty yik'ookwa'añiyi.

² Jøts kumi ja xøøwts wyinaty tyimbyatpy midi ja israelit jaa'y tyundip ku ja tyik'øiyidi ja wəxnaky, nayide'en sam ojts y'etti y'apteety jam abək etjotp,

³ winets idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús ja myigu'uktøjk ñimaajiyøø:

—Ka'ap ya mda'ant; jam mnøjkxt Judea, jøts ja mbabøjkpitøjk nayide'en jam m'ejxmiyit sa jaty mduñ.

⁴ Ku pøn ttsøky jøts yiknijawit, ka'ap ja ti amaa'tsk ttuñ. Ejx mets yø jade'en xuñ. Tunts mets yø jade'en øy madsoo, jøts mets yø øy pøn xuk'ext.

⁵ Niwine'eninxi dø'øn ja myigu'ukti ja kya-janchjawiyi.

⁶ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Ka'anim øts ndiempi tpaaty jøts ø nnøjkxt; jøts meets, øy meets øy juuni mnøjkxt.

⁷ Ka' meets ya pøn mmi'ekiyi; øts, yikmi'ajkip øts ja'agøjxp ku øts ja tuki'iyi nnigajpxy sa jaty kya'øyjaa'y'atti.

⁸ Nøjkxts mee m'atsxøbaaty; ka'ap ø nnøjkxt, kumi ka'anim øts njujky'ajtin pyaat'atynim.

⁹ Kuts ja jade'en wyaañ, jøts ja jamyi Galilea tyaañ.

Ku ja Jesús ojts ñijkxy xø'ajtpi

10 Xjats ku ja myigu'uk wyinaty t̄o choondi, j̄ots ja nwindson'ajtim Jesús nayide'en ñijkxy ma wyinaty jam ja x̄ōw, øy id̄o'øn ja ka'ap yjadyimñanky'ijxyi jam mayjaa'yjotp. Yu'uch id̄o'øn ja wyidity.

11 J̄ots id̄o'øn ja israelit jaa'y ja yjadyimy'ixa'ayi ku ja x̄ōw tyuñi, yide'en id̄o'øn ja wya'andi:

—¿Ma net ja jaa'y midi Jesús nadyeip?

12 J̄ots jam mayjaa'yjotp jam ja may p̄øn ja nimadyajkiyip. P̄ombi jam n̄omp: “Øy jaa'yxi ja”; j̄ots jadu'uk wyamidi: “Ka'ap ja y'øyyaa'y'i, nugo jaa'y ja twin'iñ.”

13 J̄ots ka'ap p̄øn nugo ajawi m̄ok t̄nimadya'akti ja'aḡøjxp ku ja israelit jaa'y nwindson jamdi, ja' ja ch̄ø'jkidip.

14 Kujkwa'kxnip ja x̄ōw wyinaty ku ja nwindson'ajtim Jesús tȳøjkiy'iñ jam tsapt̄øjkjotp, j̄ots ja jam yik'ixp̄øjk'okwaañ.

15 J̄ots id̄o'øn ja israelit jaa'y ja ñigyumaap tyimyjawidi, yide'en ja wya'andi:

—¿Sudso ȳø jadine'en tjaty, j̄ots ka'ats y'ixpiky?

16 Xjats ja nwindson'ajtim Jesús t'adsøøy:

—Ȳø ixp̄øjkin ka' øts ȳø nja'aji, ja' ȳø' yja' p̄øn ø xkajxp.

17 P̄øni jam p̄øngap̄øn, p̄øn jade'en ja tsojkin tjagyajp j̄ots t̄padunwa'añ sa Dios ttsøkyin, ñijawipts ja' p̄øni kidi jamip øts n'ixp̄øjkin ch̄øñ ma Dios, uk kidi ngø'øm ja' øts jade'en ngajpxpy.

18 P̄øn kyø'øm ja' nugo tkajpxp, jade'en'ampy ja jade'en ttuñ j̄ots ja jaa'y ja yikm̄øjtøkiyit; p̄øni p̄øn ttsojkp j̄ots tyikm̄øjtøkit ja Dios Teety yja' midi ja t̄ø tkexy, tiy janch ja wya'añ, ka'ap ja tyaayi.

19 '¿Ti kidi ja yjanchi jøts ku meets ja Moisés ojts mmø'øyi ja kutujk? Jøts ka'ats niwvine'enin xpadundi ja kutujk. ¿Tigøjxp ku xyik'ookwa'andi øts?

20 Jøts ja mayjaa'y ja y'adsoojiyi:

—Pø tø mets miku' mdatøkiyi; ¿pøn idø'øn myik'ookwajniip?

21 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Tyimya' idø'øn ku tuk'ojkyi ojts jade'en n'adi'ich yam yjapoo'kxinxøøwi, ja'ats mee mga'øyja'wip.

22 Ojts meets ja Moisés mdanigutujk'atyi jøts meets mutsk una'jk ja chuujku'nk xjøptsuktuujiit midi yiktejp circunciación (ø y ja tyeety'aptøjk ja tjayiktso'onda'aky, pø nigidi ja'ajipxi ja kø'øm tyiktso'ondakp), ¿tigøjxp meets ja mutsk mixyuna'jk xuujni ja circunciación wan tjapoo'kxinxøøwi?

23 Jabi mduujnipts meets ja mutsk mixyuna'jk ja circunciación ø y ja poo'kxinxøøwi, ¿ti kuts øts ja xami'ambiky ku øts ja jaa'y amuum tø nyiktsø'øky ku poo'kxin xøøw?

24 Kidi meets ø y sagasa mbayø'ø y pøni sa ø y tigati x'ejxti. Ku mbayø'øwya'andit, yikxon xu'undit tiy'ajtingøjxp.

Ku ja Jesús tnigajpxy pøn ja kajxiip

25 Xjats winaagin pøn wyinaty tø choondi jam Jerusalén, jøts ñay'amidoojiñaxwa'jkidøø:

—¿Kidi ja'ajip yø' midi yik'ixaapy, midi yik'ookwandip?

26 Ixats yø kyajpxy mayjaa'y agujky, mats yø pøn sa kyanima'añiyi. ¿Wan ndejin kudunktøjk tjantyimyjanchjawidi yø'øbi jaa'y jøts ku yø Cristo?

27 Jabi wa'atsxi adøm yø nnija'wam ma yø chøøñ; kuts ja Cristo mye'ent, ka'ats ja yikni jawit pøni ma ja choont.

28 Ja'ayi ja nwindson'ajtim Jesús ja jade'en ojts tmadøy, pø ixamxi ja wyinaty tsaptøjkjotp yik'ixpiky, xjats ja møk wyaañ:

—iAaa wa'ats tam meets x'ijxy'aty, jøts mnija'wip tam meets yø' pøni ma ø ndsøøñ! Kidits ngø'ømwinmaa'ngyøjxpixi ø nmiñ, ja' ø xkajxp jøts øts ja ngudanit midi dø'øn tyimyjanch'ajtp, midi mee mga'ijxy'ajtpy.

29 Wa'ats øts ja n'ijxy'aty kumi jam ø ndsøøñ, ja'ats ø xkajxp.

30 Winets ja ojts tjadyimya'ukmatswa'andi jøts ja ttsu'umdit; nika'laps ja ojts pøn ñixajiyi kumi ka'anim ja wyinaty xyøga'pxy.

31 Jamts ja maydi pøn ja janchja'wiyøø, pøn wandip:

—Ku ja mye'ent ja Cristo, ¿ti milagri'ajtin ja jawaani yjaaktyimdyu'unt, ti ti yø jaa'y yam kya-tumpy?

Ku ja fariseotøjk t'ana'amdi ja chaptøjk jøts ja Jesús yikmatst

32 Xjats ja fariseotøjk tmadowdi sa jaty ja nwindson'ajtim Jesús ja jaa'y ñimadya'agyiyi; winets ja t'ana'amdøø ja tsaptajk pøn tump jap tsaptøjkjotpy, jøts tyimyikmatst ja nwindson'ajtim. Ja teetywindsøn idø'øn ja jade'en møøt y'adø'øtsti.

33 Winets ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ:

—Tyimyjawaani meets yam njaakwindsøøni, jøts øts ja n'awimbejtyinit pøn ø tø xkexy.

34 Xjadyimya'ixa'ap meets, ka'ats mee mā xpaatt. ¿Ja ti ja meets jap mnøjkxt mats jap n'ett?

35 Xjats ja israelit jaa'y agø'ømyi ñayiktøøbinaxwa'jkidøø:

—¿Mā dø'øñ yø ñøjkxwa'añ, sudso dø'øñ yø wya'añ jøts ku adøm yø nga'ukpaajtna'ant nima? ¿Wan yø ndejin jam tninøjkxwa'añ ja israelit jaa'y pøn jadi'iñi tø yø'øwya'kxnidi, møøt tø ñamyidøjkniyidi ja griegit jaa'y? ¿Ja' ndejin yik'ixpøkwampy?

36 ¿Ti dø'øñ yø jade'en tyijpy ku yø jade'en tø xnima'ayin ku wya'añ: “Xjadyimya'ixa'ap meets, ka'ats mee mā xpaatt, ja ti ja meets jap mnøjkxt mats jap n'ett”?

Ja kunuu'kxy jujky'ajtin midi ja Jesús yajkpy

37 Ja yjadu'ukpi xøøw midi ja xøøw tyamigugøjxinip, ja' idø'øñ ja tyimy'ukmøjnajxnip, winets ja nwindson'ajtim Jesús wya'kukiyiñ, jøts ja møk'ampy wya'añ:

—Pøni pøn ja kunuu'kxy jujky'ajtin ttsojpk jade'en sam ndøøjtsant, wants ø xnimiñ jøts ø nmo'ot.

38 Pøni pøn ø xjanchja'widip, jade'ents ja yjattit sam wya'añ ja nøky jøts ku ja jam y'anmija'winjotp jade'en myu'ut ja nøø midi yikjujky'ajtp xemikøjxp.

39 Jade'en idø'øñ ja nwindson'ajtim Jesús tjatijy, pøni pøn ja janchja'wiyip, ja'ats ja Espíritu Santo pyaattip; ka'aním idø'øñ ja Espíritu Santo wyinaty myiñ, kumi ka'aním ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tmimadaḱixy ja ayo'on jøts chajpatt.

Ku ja jaa'y ojts ñawyanwa'kxniyidi ja nwindson'ajtim Jesús køjxp

⁴⁰ Xjats jam mayjaa'y agujkp winaagin wyandøø, ku ja jade'en ojts tmadowdi:

—Tyimyjanchja'adam idø'øn yø jaa'y ja Dios kyugajpxy midi idø'øn yik'awejxp.

⁴¹ Jøts jadu'uk wyamidi:

—Ja Cristo yø'.

Jøts wyenkpi wyamidi:

—¿Sudso ndejin ja Cristo jam kyaxø'økt Galilea?

⁴² Yide'ents jap nøkyijxpy jaabyety wya'añ jøts ku ja rey David ja' y'apjaa'y Cristo'atp, jøts ku ja jam choont Belén, nay jam ma ja David y'ijty kyugajpi.

⁴³ Xjats idø'øn ja jaa'y jade'en ñawyanwa'kxniyidi ja nwindson'ajtim Jesús køjxp.

⁴⁴ Jam winaagin pøn ja tjady-imy'ukmatswandøø, nika'apts jade'en pøn y'adijch.

Ku ja windsøndøjk ojts tkajanchjawidi ja Jesús y'ayuujk

⁴⁵ Jøts ja tsaptajktøjk ojts wyimbejtnidi ñøjknidi ma ja fariseotøjk jam wyinatyi møøt ja teetywindsøndøjkti, ja'ats ja ojts ñii'mxyidi:

—¿Tigøjxp ku tø xkayikmendi?

⁴⁶ Jøts ja tsaptajktøjk y'adsowdi:

—¡Ka'anim ma pøn jade'en kyajpxy sam yø jaa'y kyajpxyin!

⁴⁷ Winets ja fariseotøjk ja ñimaajyidøø:

—¿Meebaat nayide'en tø myikwin'øø'nidi?

48 ¿Ti tɔ adɔm winaagin ja nwindson t'ukjanchjawidi, uk tɔ ja yjawɪ tu'ugin ja fariseit t'ukpabɔkti?

49 Yɔ mayjaa'dyi pɔn tkamɔja'widip ja kutujkin, yɔ' kawindiya'ajttip ku ja tpabɔkti.

50 Ja Nicodemo pɔn ja nwindson'ajtim Jesús ojts koots ñinijxyi, nay ja fariseit ja', ja'ats ja myigu'uk ojts tnɔjmi:

51 —Jade'en sam adɔm ja ngutujk tyikutujkyim, ka' pyaat'atyɪ jɔts adɔm jaa'y ja ayo'on ndy-imdyanigajpxkojin ku ja ka'anım nmadø'øyiindi jawyeen pɔni ti dø'on ja tyumpy.

52 Jɔts ja ojts yide'en yik'adsøy:

—¿Nayi Galileit jaa'y mets? Ixpøk waani ja Dios kyajpxy jɔts xnijawit jɔts ku ni tu'uknim ja Dios kyugajpxy jam kyayiknijawinım Galilea.

Ja ka'ødyø'øxy

53 Jɔts ojts ñøjknidi ma jaty pɔn tyøjk.

8

1 Jɔts ja nwindson'ajtim Jesús jam ja ojts ñijkxy Olivos kojpkøjxp,

2 xjats ku yajtaajky kyimjabom, winets ja ojts ñijkxy jam tsaptøjkjotp. Jɔts ja jam øy pɔn ñimejniyøø, winets ja y'ixaajky jɔts ja yik'ixpøjktøjkii'ñ.

3 Jɔts ja kajpxwejpitøjkti møøt ja fariseotøjkti, ja' ojts twaamendi tu'uk ja tø'øxyøjk pɔn ja myigu'uk ñiyaa'y myøøt'ajtip. Jɔts idø'on ja jam ojts yikpikta'aky mayjaa'y agujkp pɔn jaty jam wyinatyi,

4 jɔts ja tnimaadyi ja nwindson'ajtim Jesús:

—Windsøn, jap ya'at tø'øxyøjk tø tyimyikubaadi ku ja myigu'uk ñiyaa'y tmøøt'ajti.

⁵ Yikutujkpy ja Moisés kyutujk jøts adøm yø'øbi tø'øxyøjk nga'tspa'oo'kint. ¿Sā me m'ukwā'añ?

⁶ Jade'en'ampy idø'øn ja ojts jade'en wya'andi jøts ja tkajpxy'ejxwa'andi, jøts ja jade'en tigati ttukpøky'atwa'andi. Winets ja nwindson'ajtim Jesús wyindaajky, jøts ja ojts ja kyøtsa'jx tta-jaabyinaxwa'jky ja naajx.

⁷ Jøts kumi yiktiibyøjk'adøtsp ja', winets ja kyookukiyi'ñ jøts ja tñimaay:

—Pøni jam pøn kapøkmyøøt, wan ja jawyeen tkonji'iky ja tsaa jøts ttaka'atst yø tø'øxyøjk.

⁸ Jøts ja nayide'eñim ñaxkoogojmi, ja naajx ja yjay'adichpy.

⁹ Jøts ku ja ojts jade'en tmadowdi, jøts ja yjanchnabyøkyjawiyidøø, jøts ja ojts wya'kpidsømniidi niidu'uk jaty. Ja møjaa'dyøjk jawyeen pidsømniidøø; xjats ku ja wyinaty tø pyidsømgøxti, jøts ja nwindson'ajtim Jesús nadyu'uk tyaañ møøt ja tø'øxyøjk.

¹⁰ Winets ja nwindson'ajtim Jesús kyookukiyi'ñ jøts ojts t'ixy ku ka' pøn, ja tø'øxyøjkyi jap wyinaty, jøts ja tñimaay:

—¿Ma net ja'adi pøn mni'øø'nnyidip? ¿Ka' pøn sa tø mduniyi?

¹¹ Jøts ja ñimaajyøø:

—Ka' windsøn'ajtim pøn.

Jøts nwindson'ajtim Jesús ja tñimaay:

—Ni øts mets sā ngatu'unt. Nøjxni, kidi m'ukpojkituni.

Ja Jesús xyikujajimp xyikudøø'kximp

12 Xjats ja nwindson'ajtım Jesús ojts jadigojk tmıgajpxy ja mayjaa'y, jøts ja tnımaay:

—Øts tu'uk tu'uk ja naxwii'ñıt jaay nyikujajtaajkip nyikudøø'kxaajkip; pøni pønts ø xjotmay'ajtp, pøni pøn øts ja nja' xpabøjkıip, ja'ats idø'øn yikmo'op ja wejin ja kajın jøts ja tyukpaadıt ja kunuu'kxy juky'ajtıın, niıjuunı ja wımbeets kugoots kyajattıt.

13 Winets ja fariseotøjk ja ñımaajyøø:

—Kø'øm mets jam øy mnanktyııdyøkıyi, ka'ap yø ma tyuñ.

14 Jøts ja nwindson'ajtım Jesús ja t'adsøøy:

—Jade'en sa ø nwa'añ, tump yø' øy ø kø'øm nnanktyııdyøkıyi. Øts ja nnıja'wıip ma ø ndsøøñ jøts ma ø nnøjkxt. Meets, ka' xnıjawiidi pøni ma ø ndsøøñ uk pøni ma ø nnøjkxt.

15 Jade'en meets øy ti xpayø'øy sam ja naxwiiñ'ajtıın ja kyutujkıın. Ka'ap øts øy pøn ti ndabayø'øy;

16 jøts kuts nbayø'øty øts, tiy øts ja ndııdyu'unın nbıkta'akt, kumi ka' ø nadyu'uk ndııdyu'unt, nayıde'en øts ja møøt ndııdyu'unt ja nDeety pøn ø xkajxp.

17 Jade'en jap kyøxja'ayi jap nøkyjøtpy midı mee mgutujk'ajtpy, ku ja testıgı'ajtpı namajtsk tum jade'en wyaa'andı, ja'ats idø'øn yja' yıkjanchjawıdıp.

18 Jade'ents øts yam kø'øm nañıdestıgı'ajtıp, jøts jadu'uk ja nDeety pøn ø xkajxp, ja' ø xnıdestıgı'ajtp.

19 Winets ja nwindson'ajtım yıktııbyıjky:

—¿Ma dø'øn ja mDeety?

Jøts ja nwindson'ajtım Jesús t'adsøøy:

—Meets, ka' mee xnijaw_i, jøts ni ja nDeety mee xkanija'wiyi; ku øts jeexyip xnijawidi, mnayinija'widipts meets jeexyip ja nDeety.

20 Jade'en idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ ku ja ixam wyinaty yik'ixpiky jam tsaptøjkjotp, ma ja limunsi meeñ wyinaty ja ñigajuun. Nika'apts ja ojts pøn myachi, kumi ka'anim ja wyinaty xyøga'pxy.

Nømp ja Jesús: “Ka'ap meets jap mibaat mnijkxy pøni ma ø nnijkxy”

21 Jøts idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús tnimaagyojmi ja mayjaa'y:

—Nøjknip øts, øy mee xja'ixa'at mi'lookpts meets yø mbøky; jap ma ø nnijkxy, ka'ap meets jap mibaat mnøjkxt.

22 Winets ja israelit jaa'y wyandøø:

—¿Wan yø ndejin ñankpya'ookwa'an_iy_i, patyts yø wya'añ ku adøm jap nganøjkxin ma yø ñijkxy?

23 Jøts nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyidøø:

—Meets, ya mee mdsøøñ, ya mee mgaxi'iky; øts, jam ø køjxp ndsøøñ. Ya mee mnaxwiiñ'aty, øts ka'.

24 Paty meets idø'øn nnøjmi jøts ku mbøky xmi'ooktit; ku ka' xjanchjawidi pøni pøn øts, mmi'ooktipy_imts idø'øn ja mbøky jade'en.

25 Winets ja nwindson'ajtim Jesús yikti_ibyijky:

—¿Pøn mets idø'øn?

Jøts nwindson'ajtim Jesús t'adsøøy:

—Jaayim øts yø nnigajpxy ity ku nyik'ixpøjktøjk_iy_iñ.

26 May øts ja winmaa'ñ njagyepy midi ø ngajpxwampy, jøts mee nbayø'øwya'añ nayide'en. Tiy'ajtingøjxp ja kyajpxpy pøn ø xkajxp, jøts pøni

sa ø nnøjmi ja naxwii'ñit jaa'y, jade'en øts idø'øn ja tømädøy jøts ku ja jade'en wya'añ.

²⁷ Ka'apts ja tja'gyukidi jøts kudam ja ja' yikniğajpxy ja Dios Teety.

²⁸ Ja'agøjxp ja ojts ñii'mxyidi:

—Ku meets jam kruskøjxp xpikta'akt, jaanimts meets x'ejxkapt jøts ku øts idø'øn ja wyinaty sa tøm nwa'añ, jøts ku ka' ja ngø'ømwinmaa'ñ nyiktuñ; ja'ayi øts idø'øn ngajpxy midi øts ja nDeety tøm xuknijawi.

²⁹ Pøn øts xkajxp, møøt øts ja n'ity; ka' øts ja nDeety nadyu'uk xmajtstu'uty, pøm tum ja'axi ø ndumpy midi ja tyajotkujk'ajtpy.

³⁰ Ku ja nwindson'ajtim Jesús jade'en ojts wya'añ, winets may jaa'y ja ojts yjanchjawiyi.

Ka' nduknaxa'amp, jaa ja Dios yja' jøts ja miku' yja'

³¹ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay ja israelit jaa'y pøn ja wyinaty tøm yjanchjawiyi:

—Pøni mnadyamiyojxidip tu'ugyi sa ixa nnøjmidi, meetspits idø'øn tiy xjantylim-byabøjkip'atp;

³² winets ja tyiiby yjanchpi xnijawidit, jøts ja myik'awa'atspidsømidip.

³³ Jøts ja ojts yide'en t'adsowdi:

—Ja Abrahamxi øøts ndeety'amøjip, jøts ka'anims øy pøn winti xyiktuñ nugo ajawi. ¿Sudsots me mnimy jøts ku øø n'awa'atspidsø'ømt?

³⁴ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Janch øts idø'øn nwa'añ ku mee nnøjmi, niduki'iyi pøni pøn pøkyundip, ja pøky ja ñamyayi yja'bøjknip. Pøkyatki'py ja ñamyayi y'ejtnidi.

³⁵ Tu'uk ja tumbi pøn yikøjø'ømit'ajtñip, ka'ap ja nayide'en ja kutujk tjagyepy sam ja jaa'y ja y'u'nk y'una'jk tjagyepyin.

³⁶ Jade'ents øts ja Dios Teety x'U'nk'aty jøts ku mee nyik'awa'atspidsø'ømt, xemikøjxpts ja jade'en.

³⁷ Øy meets ja Abraham xja'aads i xjakojpki, xyik'ookwamppts meets nayide'en winaagin, ja'agøjxp ku meets ø n'ayujuk xkagupøjki pøni sa njawa'añ.

³⁸ Pø ja'ats ø ngajpxpy midi øts nDeety tø xuk-jaty; jøts ku meets, pø ja'axi mee nayide'en mbad-umpy midi meets mdeety mdani'ana'amip.

³⁹ Jøts ja ojts yik'adsøy:

—Ja Abraham øø ndeety'amøjip.

Yide'ents ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts ñi'ixyidi:

—Ku meets jeexyip ja Abraham mjanch'u'nk'atyiyi mjanch'una'jk'atyiyi, nayide'en meets jeexyip mjaa'y'aty sam ja ojts yjaa'y'atyin.

⁴⁰ Ni jade'ents, o meets ja tyiiby i yjanchpi tø njadukmadøy sam øts Dios Teety ja tø xjaduknijawin, ne'egi xyik'ookwamp meets. iNi ja Abraham ojts jade'en kya'adi'ich sam meedsin!

⁴¹ Nayide'en mee m'adi'ich sam ja mdeety y'adi'ichin.

Winets ja wyandøø, jøts ja nwindson'ajtim Jesús yiknimaay:

—Ka'ats øøts jadi'iñi ngaxi'iky; ja Dios øø tu'ugyi nDios Teety'ajtpy.

⁴² Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Ku jeexyip ja Dios Teety xDios Teetyjawidi, xtsojqp meets jeexyip, pø jamxi ø ndsøøñ mā ja Dios jam ku øts ixyam nyaa'aty. Kidi ngø'ømwinmaa'ñipxi ø nmimimpy, pø ja Diosxi ø xkajxp.

⁴³ ¿Tiku wine'enin mguidyimyja'gyukidi sa ø njawa'añ? Ka' xtyimyadoowajniidi ja ngajpxy ja n'ayuujk.

⁴⁴ Ja miku' ja' mee mdeety'ajtpy; ja' mee mgøj'ømit'ajtip jøts ja' mdunwandip ti jaty ja ñankyunwajnip. Tso'onda'agyip ja miku' yikjaa'y'oo'knibøjkini. Nijuuni ja tkayiktuñ ja tyiiby i ja yjanchpi, jøts nijuuni tiy janch kyakajpxy. Ku ja tyaay'aty, jade'eñi ja kyajpxy sayim idø'øn ja myiku'atyin, ja'agøjxp ku yjantyimdyaa yi, jøts ja' idø'øn tniwindsøn'ajtp ja taay'ajtk ja win'øø'nk.

⁴⁵ Kuts øts yam tiy janch njawa'añ, ka'ats meets ø xmibiky.

⁴⁶ ¿Pøn jam winaagin ukwa'anwamp jøts ku øts pøky nmøødi? Kuts tiy janch nwa'añ, ¿tigøjxp ku ø ka' xjanchjawidi?

⁴⁷ Pøn Dios ja'ajtip, myadoowajnip ja' ja Dios y'ayuujk; jøts kumi ka'ats meets Dios mja'aty, patyts meets ja ka' xpatmadoowajni ja y'ayuujk.

Jaayim ja Cristo ku ja Abraham yja'ajty

⁴⁸ Xjats ja israelit jaa'y ja ojts ñii'mxyiyi:

—Tyimdyiyimxi øøts idø'øn njadyimyjawa'añ ku øø nnimy jøts ku me msamariitjaa'yi, jøts ku ja miku' tø mdatøkiyi.

⁴⁹ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts yide'en t'adsøy:

—Niwine'enin øts miku' xkadatøki. Ja' øts ja'ayi ndumpy jøts øts Dios Teety nwindso'øgi, ja' mee xkadamøj'ejxp.

⁵⁰ Ka'øtsip ngø'ømja' n'ixaapy, øyi ja yjajaa'aji pøn øts nja' x'ixaajyip. Ja'ats tpayø'øpy pøn ødyump ka'ødyump.

⁵¹ Jøts janch øts idø'øn nwa'añ, pøni pøn tmøjpiktakp sa ø nwa'añ, nijuuni ja kya'ookitit kyawindigø'ødyit.

⁵² Winets ja israelit jaa'y ja y'adsoojyøø:

—Tønims øøts inet yam ndyimyanchjawinim jøts ku ja miku' tø mjanchtatøkiyi. Sa ja Abraham tø y'øøky møøt niduki'iyi ja Dios kyugajpxtyi, jøts me mwa'añ: “Pøni pøn tmøjpiktakp sa ø nwa'añ, nijuuni ja kya'ookitit kyawindigø'ødyit.”

⁵³ ¿Ti me ndejin mjaaktyimdyajinajxpy jøts ku ka' myajada'aky øøts ja ndeety'amøj Abraham? Sa ja y'ø'jky jøts sa nayide'en y'oo'ktøø ja Dios kyugajpxy, ¿pønts mets idø'øn mdsaañadyijyi?

⁵⁴ Jøts ja nwindso'n'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Ku ø kø'øm nnankmyøjtøkiwya'anit, ka' ma tyuñ øts ja ngø'ømja'. Ja Dios Teetyts ja' ø xyikmøjtøjkp midi mdejttip jøts ku ja' xDiosidi.

⁵⁵ Meets, ka' meets ja xnijawidi. Øts, wa'ats øts ja nnijawi, jøts ku ø nwa'ant jøts ku øts ja ka'ap nnijawi, janchtyimdyay øts idø'øn wyinaty nayide'en sam meedsin. Njanchtyimñija'wipts øts ja' jøts nmimadøøpy øts ja' pøni sa ja wya'añ.

⁵⁶ Jøts ja Abraham, pøn meets idø'øn m'aadsidip mgugojidip, xaxondaajk øts ja' ku tnijaw'aty kuts nmenwa'añ ya naxwiñ; x'ejx øts ja' jøts janch øy tsuj ja ñayjawiyi.

57 Winets ja israelit jaa'y tnimaadyøø ja nwindson'ajtim Jesús:

—Ni kyaja'atynim ja mjumøjt wixijxmyajk, ¿jøts mjanch'uknimy jøts ku ja Abraham tø x'ixy?

58 Xjats ja nwindson'ajtim Jesús t'adsøøy:

—Tiy janch idø'on nwa'añ, jøts ku øts jaayim wyinatyni ku ja Abraham kyaxi'jky.

59 Winets ja tnixajidi ja tsaä jøts ja ttaka'atswa'andi ja nwindson'ajtim Jesús; nayu'jtsi ja', jøts ja ojts pyidsømmi jam tsaptøjkjotp, jam ja mayjaa'y ja ttanajxy, jøts ja ojts jade'en cho'oni.

9

Ku ja Jesús ojts tyikwin'ejxwa'kxy ja winap jaa'y

1 Xjats ku ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty ñaxy, winets ja ojts t'ixy tu'uk ja yaa'dyøjk pøn wyinaty winap, jade'en ja tyimgye'exy.

2 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja pyabøjkpitøjk ñimaajyiyøø:

—Windsøn, ¿sudso yø jaa'y jade'en winap tø kye'exy? ¿Jade'en idø'on n'ukwa'anint, ja tyeety idø'on ndejin jantymbyøkmyøøtti, uk kyø'ømbøky idø'on yø jade'en tuujnip?

3 Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyidøø:

—Kidi kyø'ømbøkyip yø jade'en kyuwanajtip, jøts nigidi ka'ap tyeety yø tpøkyi; jade'en'ampy idø'on yø jade'en yjaty, jøts yø' ñikøjxp yiktuk'ejxtit øy pøn midi ja Dios tyu'ump.

4 Wants øts ja tyunk tjaaktyimdyuujni jaaktsojknim; jotmøñ ø n'ukugoodsiñit kuts ja wyinaty ja tyunk ngatungøjxi pøn ø xkajxp.

5 Pøni wine'enin ø njaaktsøøni ya naxwiiñ, njaaktyimdyu'umbyimts øts jade'en sam ja jaj kyujajy kyudii'kxy. Jade'en øts ja naxwiiñit jaa'y ñamyayi nyikujajtaagidit nyikudøø'kxaagidit.

6 Kuts idø'øn ja jade'en wyan'abajtiyii'ñ ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja ojts chujy tyiknaxkida'aky jam naxkøjxp, jøts ja naajx ja yii'nim ojts ttamimo'otsyø'øyi ja chujy. Mo'ontsu'nk tyik'øyi'ii'ñ, ja'ats ja ojts yiktawinjaaxy ja winap jaa'y.

7 Jøts ja tnimaay:

—Nøjkx m'atsnawyimbujyi jam nømu'utjotp midi yiktejp Siloé —jade'en idø'øn ja Siloé y'ayukpidsimy: ja' pøn tø yikexy.

Xjats ja winap jaa'y jam ojts ñijkxy jøts ja ojts ñawyimbujyi, jøts ku dø'øn ja ojts wyimbijty, win'ejxnip ja'.

8 Winets ja jaa'dyi pøn ja jam myigujøønip myigudøjkip, jøts ja'adi pøn jaty ja wyinaty tø y'ijxyiyi jøts ku ja wyinapi, ja'ats idø'øn wandøø:

—¿Kidi ja'ajip yø' pøn ja y'ijty xumi'ixakp, pøn ja y'ijty xumilimunsi'amidoop?

9 Jam winaagin wyandi:

—Janch ja' yø'.

Winaagin ja wyamidi:

—Ka'ap ja yø'øji, jantymñayide'en tam tyimy'ixy.

Kø'ømts ja jaa'y yide'en wyaañ pøn wyinaty tø wyin'ejxwa'kxy:

—Pø øtsimpts ja'.

10 Winets ja yiktiibijky:

—¿Sudsomts yø mween tø yjaty, pø mw'in'ejxnipst yjawi?

11 Jøts ja t'adsøøy:

—Yø jaa'y midi Jesús txøøw'ajtp, yø' mo'onts tø tyik'øyi jøts øts ja tø xawinjaaxy, yide'en ø xnimaay: “Nøjkx m'atsnawyimbuji jam nøø'agø'øm midi yiktejp Siloé.” Xjats ø tø njanchnijkxy jøts kuts ø tø nnawyimbuji, jøts øts yø nween tø y'ejxwa'kxy.

12 Jøts ja ojts tjaakyiktøwdi:

—¿Ma net ja jaa'y?

Jøts ja tnimaay:

—Ka' nnijawi.

Ku ja fariseotøjk tyiktøwdi ja winap jaa'y sudso wyin'ejxwa'kxy

13 Winets ja ojts twaanøjkxti ma ja fariseotøjk jamdi.

14 Tyimbyoo'kxin xøøwts idø'øn wyinaty ku ja nwindson'ajtim Jesús tyik'ø'yiyi'ñ ja mo'onts midi wyinaty tø ttuktatsø'øky ja winap jaa'y,

15 paty ja fariseotøjk jam ttiibyøjkojmidi ja jaa'y sudso'ampy idø'øn ja wyeen ja wa'ats y'ejxni. Jøts ja y'adsojimbijty ja':

—Mo'onts øts ja tø xawinjaaxy, xjats ø tø nwimbuji, paty øts ixyam wa'ats n'ejxni.

16 Winets winaagin ja fariseotøjk wyandøø:

—Ja jaa'y pøn jade'en tø y'adi'ich, ka' inet Dios ja tja'aji, kumi ka'ap ja twindsø'øgi ja poo'kxin xøøw.

Jøts winaagin wyaamidi:

—¿Sudso milagri'ajtin ja ndejin jade'en ttu'unt, pøni janch pojkpitumbi jaa'y tam ja wyinaty?

Jøts agø'ømyi jade'en ñawyanwa'kxniyidi ku kyanagyupikyidi,

17 jøts ja jadigojk tyiktøøgojmidi ja jaa'y pøn wyinaty winap uk'ejt:

—¿Jøts mets, sa mets idø'øñ mwa'añ, pøn idø'øñ yjawí ja jaa'y midi tø myikwin'ejxwa'kxyiyi?

Jøts ja wyaañ:

—Øts wamp, Dios ja' kyugajpxy.

18 Jøts ja israelit jaa'dyi ka'ap idø'øñ ja tjanchjawíwya'andi ku dø'øñ ja jaa'y y'ijty wyinapi, jøts ku ja tø wyin'ejxwa'kxni. Yiknajtswaa'wiyibaat ja tyeety ja tyaak,

19 jøts ja ojts tnøjmidi:

—¿Meets idø'øñ ya'at mmajnk? Janch winap idø'øñ yø tø kyaxi'iky, pø mnømdipxi. ¿Sudso'ampyts yø wa'ats wyin'ejxni?

20 Winets ja u'nkteety y'adsoodøø:

—Sudsomts øøts yø n'u'nk nganijawit, pø winapxi dø'øñ yjanchke'exy.

21 Ni øø nganijawí sudso'ampy yø tø wyin'ejxwa'kxy, jøts nija' øø nganijawí pøni pøn yø tø yiktsojkyiyi yø wyeen. Yiktøwdi jade'en kø'øm; pø møjaa'ñixi yø', wan kø'øm mdukmadøyidi.

22 Jade'en'ampy idø'øñ ja tyeety tyaak ojts jade'en wya'andi, tsø'jkidip ja', pø tøxi ja israelit jaa'y wyindsøndi wyinaty tkajpxy'ajtnidi, ku ja abiky yikpikta'aktit pøni pøn wamp jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús Cristo'aty, midi ja Dios tkajxp.

23 Paty ja møjaa'y wyandøø: “Yiktøwdi kø'øm, pø møjaa'ñixi yø', wan kø'øm tnigajpxy.”

24 Winets ja israelit jaa'y twaadsowdi jadigojk ja jaa'y pøn idø'øñ y'ijty winap, jøts ja ojts tnøjmidi:

—Tukmadook øøts tiy janch sam Dios t'ijxyin; jade'en øøts yø nnijawí jøts ku yø pyojkpítumbijaa'yí pøn tø myiktsø'øgyi.

²⁵ Jøts ja t'adsøøy:

—Ka'ap øts yø nnijawí pøni pøn yø', pøni pojkpítumbi jaa'y uk kapojkpítumbi jaa'y yø'. Yø'øyi øts nnija'wíp jøts ku øts y'ijty nwinapi, ixyam wa'ats ixyam nwin'ejxni.

²⁶ Jøts ja tyiktøøgojmidi:

—¿Sá ja tø mduñi? ¿Sá ja tø ttuñ jøts ku ja tø myikwin'ejxwa'kxyiyi?

²⁷ Jøts ja yide'en t'adsøøy:

—Tø meets ja njadukmadø yøts meets ja ka' xmøjpkíta'aky; ¿winaak ojk nnigajpxt? ¿Uk ja' mdsojktíp jøts ja yja' xpabøkwajnidí?

²⁸ Winets ja y'amyiknimaay chaachyiknimaay, yide'en ja wya'andi:

—Yø jaa'y me mbabijkpy, øøts ja Moisés øøts yja' nbabøjkip.

²⁹ Nnija'wípxi øøts ja' ku ja Moisés ojts myigajpxyi ja Dios; yø jaa'y, nguidyimñija'wíp øøts yø' pøni mā yø chøøñ.

³⁰ Jøts ja t'adsøøy, yide'en ja tnimaay:

—¡Yø' idø'øni tiy janch nima'at yikja'wíp, ku meets yø xkanijawí pøni mā yø chøøñ, jøts tøts øts yø xyikwin'ejxwa'kxy!

³¹ Wa'atsxi yiknijawí jøts ku Dios ka' ja' tmadø y pøn pojkpítumbijaa'y'ajttíp; ja'ayi ja myadooip yja' pøn ja windsø'jkíyíp, pøn ja padu'unxíyíp ja yja'.

³² Ka'axi yjawi ma pøn nmadøynim ku tu'uk ja winap jaa'y ja jaa'y tyikwin'ejxwa'kxy midi winap tyimgya'jx.

³³ Ku yø jeexyip Dios tkaja'aji, niti yø jeexyip tkatuñ.

³⁴ Xjats ja yiknimaay:

—Jøts mets, ku mets pøkyjōtpy tø mgue'exy, ¿jōts mets idø'on jade'en xyik'ixpøkwa'añ?

Jøts ja jap ojts yik'ixkajxpidsimy.

Pøn tkanija'widip ja Dios yja'

³⁵ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tnimadøoy jøts ku ja winap jaa'y jap wyinaty jade'en tø yika-jxpidsimy; jøts ja ojts tminabyaadyi, winets ja ojts tnøjmi:

—¿Mmøja'wip mjanchja'wip Dios U'nk?

³⁶ Jøts ja ojts ñii'mxyi:

—Windsøn'ajtim, tukmadoo øts pøn ja', wan ø tmøjawi tjanchjawi.

³⁷ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøoy:

—Tø mets ja x'ejxni; pø øtsxi dø'on ja', ixya kø'øm møøt mmadya'aky.

³⁸ Winets ja jaa'y ñagyuxendyaajkøø, jøts ja twinguxanaay ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja tnimaay:

—Windsøn'ajtim, nmøja'wip njanchja'wip mets.

³⁹ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ:

—Ja' øts ya naxwiiñ tø nnimiñ jøts ja payø'øyin tyunit tiy'ajtingøjxp; pøni pønts wimbeets kugoots, win'ejxwa'kxtipts ja' jøts ja t'ejxtit tnijawidit; pønts tja'ejxtip tjanija'widip jøts tkamibøkti, ja'ats tandip wimbeets kugoots ejxim winap jaa'yin.

40 Winets winaagin ja fariseotøjkti pøn jaty jam wyinaty, ku ja jade'en tmadowdi, winets ja ojts tnøjmidi ja nwindson'ajtim Jesús:

—¿Uk wan øøts idø'øñ nayide'en nwimbeedsì?

41 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús t'adsøøy:

—Ku meets jeexyìp mwimbeedsì kugoodsì, ka' meets jeexyìp myiktapøky'ejxti ja mbøky. Kumi mnømdìp jøts ku x'ejxti xnijawidi, mdaja'atidìpts meets ja mbøky.

10

Jade'en ja Jesús n'ukpiktaajkint ejxim tu'uk ja øybi kurajt n'ejxìnt

1 Janch øts idø'øñ nwa'añ, pøn jap katøjkìp ma ja borreek ja kyemy'aaw, pøn abiky'ampy tøjkip, ja maa'tspi dø'øñ ja'.

2 Jøts ja jiyujk'ejxpi, ja' jap najxp ma ja kemy'aaw jap.

3 Ja yiktøjk'awatspi, ja' ja yik'awajtsxiyìp ja tøjkaaw jøts ja tyøki, jøts wa'ats ja byorreek ja yukmadøyi. Xyømøøpy ja tu'uk jaty jøts ja tyikpidsimy jap kemyjøtpy.

4 Kuts ja tø tyikpidsømguixy tuki'iyi ja yjiyujk jøts ja jawyeen twinway, payø'øyip ja' kumi wa'ats ja yukmadøyi.

5 Ka'apts ja nugo ajawi tpanøjkxti ja wyenkpi; ne'egi yjaaktyimkyajkidìp ja', kumi ka'ap ja tyukmadowdi ja wenkjaay.

6 Ja'agøjxp ja nwindson'ajtim Jesús ojts jade'en tmimadya'aky ja jaa'y, jøts ja ttuktamimadowiwyaañ sa ja yja' yjaa'y'atti,

ka'apts ja ojts tmadoodøwdi pøni ti dø'øn ja jade'en yjatijpy ku ja jade'en ñii'mxyidi.

Jade'en ja Jesús n'ukpiktaajkint ejxim tu'uk øybi borreek'ejxp

⁷ Winets ja nwindson'ajtim Jesús jadigojk tnimaagyojmi ja jaa'y:

—Janch øts idø'øn nwa'añ: Jøts ku øts idø'øn jade'en ñamyayi nnabyikta'agyi sam tøjkaawin, ma ñaxtit øts ja nja', sam ja borreek ja tyøjk'aaw t'ayø'øyi.

⁸ Jøts ja win'øømbi pøn tø y'atsmendi jøts wya'andi ku Dios tø kyexyi, jade'en idø'øn yja-mendi ejxim ja maa'tspín; øts njaa'y, ka'ap ja ñagyiyajkidi nugo ajawi.

⁹ Øts idø'øn jade'en sam ja tøjkaaw; pøni pønts jap tøjkidip, ja'ats idø'øn nitso'ok'attip. Jøts øts ja ndanitanit ja nja', ejxim ja borreek u'nk yiknitani jap kyemyjøtpy.

¹⁰ Ja'ayi ja maa'tspi ñimimpy jøts ja myeech, jøts ja yikjaa'y'øøky jøts ja yikudigøy; øts, ja' ø nnimimpy jøts meets øy yikxon xpaattit ja kunuu'kxin ja juky'ajtin.

¹¹ Jade'en øts idø'øn sam ja jaa'y pøn øy borreek'ejxp. Ku dø'øn ja øy t'ixy ja byorreek, øy sa tmiwanjaty ja kø'øm, nugo ku byorreek ja kya'øøky.

¹² Pøni pøn mijuy tump, ja'ayi ku ja t'ixy jøts ku ja myiñ ja awa'añ miy'uk, jøts ja japyi tnike'eky ja byorreek jøts kyakni, kumi ka'ap ja tyimya'aji midi ja jiyujk ñi'ejxp'ajtpy, jøts nika'ats ja tkø'ømja'aji. Xjats ja miy'uk tmajtsni ja borreek, jøts ja jadi'iñi tyik'ayø'øbyaky.

13 Jade'en'ampy ja'abi jaa'y kye'eky kumi mijuy ja tyuñ, patyts ja ka'ap tkwenti ja borreek.

14-15 'Øts idø'øn øy jiyujk'ejxpi'ajtp. Sam øts ja Dios Teety xnijawin jøts wa'ats øts ja nnijawi; nayide'ents øts idø'øn ja njaa'y wa'ats nnijawi, jøts øts ja nayide'en wa'ats xnija'wimiyidi. Øts yø nguwanjatip.

16 Jøts jap øts ja borreek abiky njaakmøødi midi kajap'ajtp ya kemyjøøjty; nyikme'empts øts jaa ja nayide'en. Jøts xmimado'odip øts ja', jøts tu'ugyi ja ñi'ejxpi yjagyajpniyit.

17 'Ja'agøjxp øts ja Dios Teety xtsøky kuts ngu'oogidit yø'ødi, jujkpyøkpts øts jadigojk.

18 Nipøn ø mibaat xkayik'øøky, kø'øm øts ja nnajtsjawit jøts ø nnagyøyakit ngø'ømsojkingøjxp. Tiy'ajtingøjxpts øts nnagyøyakiyit, jøts nay tiy'ajtingøjxpts øts njujkpyøkt jadigojk. Tøxi øts ja Dios Teety jade'en x'ane'emy.

19 Xjats ku ja israelit jaa'y jade'en ojts tmadowdi ja kajpxy ja ayuujk, jøts kø'ømyi ñawyanwa'kxkojmiyidi.

20 May ja jamdi pøn wandip:

—¿Tiku yø xtsaamyøjpikta'akti, pø miku'ts yø tø tyatøkiyi, pø loki jajtpts yø'?

21 Jøts wyenkpi wyamidi:

—Ka'ap jeexyip pøn jade'en kyajpxy, ku jeexyip pøn ja miku' tø tyatøkiyi. ¿Ti ma ja miku' tø t'ukyikwin'ejxwa'kxy ja winap jaa'y?

Ku ja israelit jaa'y ojts twindsowdi ja Jesús

22 Yu'aats nep'aats idø'øn wyinaty pyatpy, jamts idø'øn Jerusalén ja xøøw wyinaty tyuñi, ku ja yikja'myech yikxøduñ ja tsaptøjk.

23 Jøts idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús jap wyinaty wyidity tsaptøjkjøtpy, ma ja tøjk'aaw jap midi yiktejp Salomón ja Tyøjkwimbo'kx.

24 Jøts ja israelit jaa'y ja ojts ñawyak'awidityyi, jøts ja yiknimaay:

—¿Ejtp øøts idø'øn jade'en xyik'etwa'añ maapy tajp? Pøni mets tam idø'øn janch Cristo midi Dios tkajxp, ixyamyits øøts xtyimdyukmado'ot.

25 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Tø mee njadukmadøy, jøts meets ja ka'xmibiky. Tuki'iyi ti jaty ø ndumpy, ti jaty ø xanigutujk'ajtp ja Dios Teety, yø'øts ja wa'ats tyimyjayiknigaxø'kp;

26 meets, ka' meets xjanchjawi, kumi ka' mee mnayja'aji midi ø nja'ajtpy, sam aamyi tønnojmididi.

27 Jade'en øts ja nja' xyukmadøy sam ja borreek ja ñi'ejxpi tyukmadøyin, jøts wa'ats øts ja nnijawidi. Xpaduujnidipts øts nja' ja'adi.

28 Øts ja nmøødyip ja kunuu'kxy jujky'ajtin midi xemikøjxp, jøts nijuuni nøjkx kyawindigøydi, jøts nipøn øts ja xkapøjkxit ku øts ja ngøjø'ømit'atti.

29 Ja Dios Teety øts ja xagøðjøkip, ja' tu'uk møj, ka' pøn jade'en, pønts ja mibaat uk kønaxip jøts ja yikpøjkxit.

30 Øts møøt Dios Teety tu'ugyi øøts.

31 Winets ja israelit jaa'y jadigojk tkonjø'øktøø ja tsa, jøts ja ttaka'atswa'andi.

32 Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Tø mee kawinaak ojk ja mwingujky nduujni ja ødyu'unin Dios Teety myøk'ajtingøjxp. ¿Ja'ats meets yam xagubatwamp ku meets yam xka'atswa'añ?

33 Winets ja israelit jaa'y y'adsoodøø, jøts ja nwindson'ajtim yiknimaay:

—Kidi ja'ajip mets yam myiktaguga'adsiwyaamp, ku mets ja ødyu'unin tø xjadyimyjabikta'aky, pø ja'axi yam myiktagubatwamp ku ja Dios kajaa xty-imyigajpxigø. Pø nugo jaa'yxi mets, jøts jade'en mnabyikta'agy sam Dios.

34 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay:

—Jade'en meets ja mgutujk jap yja'ayi jøts ku Dios yide'en wyaañ: “mDios meets.”

35 Janch yiknija'wip jøts ku Dios kyajpxy jap yide'en wya'añ, ka'ap ja pøn tkagupiky; ja' ja Dios ojts diostij ja jaa'y pøn ja ojts tyiknaxy ja kyajpxy ja myadya'aky.

36 Jøts kuts øts Dios tø xwiwich abiky, jøts øts ja ya tø xkexy naxwiñ, ¿sudsots meets jade'en mwa'añ jøts ku øts ja tø nmigajpxigø, ku tø nwa'añ jøts ku ø nDios U'ngi?

37 Pøni ka' øts ja' nduñ midi ja Dios Teety tyumpy, kidits mee xjanchjawi.

38 Kuts øts ja nduñ, øy mee xjagajanchjawi janchja'widik øts ja ndunk, jøts jade'en xnijawidit jøts ku øts ja Dios Teety xmøøt'ity, jøts øts ja nayide'en nmøøt'ejtmi.

39 Winets ja jadigojk tjadyimyjatsumwandøø, kajkts ja nwindson'ajtim Jesús.

40 Jøts ja ojts wyimbejtnimi ñøjkxnimi jam xøøbidsimy'ampy, ma ja møj nøø midi yiktejp Jordán, jøts ja jam tyaañ ma ja Juan y'ijty yiknøbety.

41 Janch namay ja jaa'y ja ojts t'ats'ejxti jam, jøts ja wya'andi:

—Tyimdyiy tyimyjanch tam idø'øñ, øy idø'øñ ja Juan Bautista ojts tkatuñ ja milagri'ajtin, ka'pxts ja y'ayuujk pyidsimy sa tñimadyaajky ya'atpi jaa'y.

⁴² Jøts ja'abi etjotp janch namay ja jaa'y ojts tmibøkti ja nwindsøn'ajtim Jesús.

11

Ku ja Lázaro y'ø'jky

¹ Ja dø'øñ tu'uk ja jaa'y, yaa'dyøjk, midi pøjkip. Lázaro ja xyøøw, jam ja Betania kyugajpi, nay jam ma ja María jøts ja y'uch Marta jam kyugajpidi.

² Yø María dø'øñ ja' pøn yø Lázaro chø'øjip, ja pamaa'y, ja'ats idø'øñ ojts ja aceite pa'a'akxuu'kpi tpiktaajkxiyi ja nwindsøn'ajtim Jesús tyeky, jøts ja wyaay ja ojts ttuktati'ich jadigojk.

³ Ja'ats idø'øñ møøt ja y'uch tkajpxy ñigajxidøø ja nwindsøn'ajtim Jesús:

—Windsøn'ajtim, janch pøjkip ja mmigu'uk.

⁴ Xjats ku ja nwindsøn'ajtim Jesús ja jade'en tmadøøy, winets ja wyaañ:

—Ka'ap yø pa'am myajada'akt jøts ja tyimyk'ookt; jade'en'ampy idø'øñ ja jade'en yjaty jøts ja Dios myøk'ajtin wyingaxø'økt, jøts yø'øbi pa'amgøjxp yiktuk'ejxtit ja jaa'y jøts ku ja Dios U'nk nayide'en tmøøt'aty ja møk'ajtin.

⁵ Øy ja nwindsøn'ajtim Jesús tjanchjaba'ayøy ja jaa'dyi, ja Marta, ja María, jøts ja Lázaro,

⁶ ku ja yiktukmadøøy jøts ku ja Lázaro pøjkniyi, jøts ja jam majtsk xøøw yjaaktyimdy'a'anii'ñ ma dø'øñ ja jam wyinaty.

⁷ Winetnimts ja tñimaay ja pyabøjkpitøjk:

—Wan jam tjaa'myindi jadigojk jam Judeit naxjotp.

⁸ Jøts ja pyabøjkpitøjk ja ñimaajyiyøø:

—Windsøn, pø jamts ja israelit jaa'y jawaani mgaka'ats'o'jkøø; ¿jøts nay jam mnøjkxwa'añ jadigojk?

⁹ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús wyaañ:

—Ka' pøn sa xu'unt ku ka' kya'pxñim. Niti tsø'øgi ngamøøt'aty sam nwidejtin xinaxy, awa'ats ja nøø' ja tuu' ja' ku tyuk'ejxpaaty ja ya'it naxwii'ñit jaj;

¹⁰ kuts ja koots'ajtin yja'aty, janchjøptsø'øgi jøpjawi nwidejtint, pø ja jajxi xka'ejtxa'am.

¹¹ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús wyaañ:

—Maanip ja nmigu'uk Lázaro; n'atsyuxpts øts inet ja'.

¹² Winets ja pyabøjkpitøjk ja ñimaajyiyøø:

—Windsøn'ajtim, pøni tø tam idø'on ja mya'oo'kni, pø møkpøkwanip idø'on ja'.

¹³ Jade'en'ampyts ja nwindsøn'ajtim Jesús ja tijy, jøts ku ja Lázaro wyinaty tø y'oo'kni, jøts ja pyabøjkpitøjk jade'en ja wya'andi, jade'en ja tijy wya'añ jøts ku ja nugo mya'ay.

¹⁴ Xjats ja ojts wa'ats tyukmadøyidi ja nwindsøn'ajtim Jesús:

—Tø ja Lázaro y'oo'kni.

¹⁵ Ne'egi xondakp øts jade'en jøts ku ø tø ngajam'aty, tyimy'øy'ajtp ne'egi jade'en jøts mee xjanchjawit. Wants tjaa'myindi jøts n'ats'ejxint.

¹⁶ Winets ja Tomás, pøn yiktejp xeeñ'u'nk, ja'ats tnimaay ja myibabøjkpitøjk:

—Wan adøm nayide'en tjaa'myindi, jøts yø nmøøt'oo'kint.

Ja Jesús tyuk'awimbejtíp ja jaa'y ja juky'ajtin jøts ja juky'ajtin'ajtp kø'øm

17 Jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús jam yja'jty, jøts ja tpaajty ja Lázaro, jøts ku ja wyinaty myaktaxk xøøwíp tø ñajxøjkiñi.

18 Wíngon ja Betaniit kajp tyañ ma ja Jerusalén jam, majtsk kilometro jagujkpín ja yjagami.

19 Jøts namay ja israelit jaa'y jam wyinaty tø y'atstøjk'ayø'ødyi ma ja Marta jam møøt ja María, jøts ja tkajpxjot'amøjkidi ja'agøjxp ku ja myigu'uk ja wyinaty tø y'ookni.

20 Xjats ku ja Marta tñimadøøy jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty yja'atwa'añ, winets ja chø'lñ jøts ja tjøpkubajtiyii'ñ; jøts ja María jap ja tyøjkjøtpy tyaañ.

21 Jøts ja Marta tñimaay ja nwindson'ajtim Jesús:
—Windsøn'ajtim, kuk jeexyíp tø mya'aty, ka'abik øts jeexyíp ja nmigu'uk tø y'øøky.

22 Jade'ents ø nnijawi jøts ku mets ja Dios Teety mmo'ojit pøni ti mets ja m'amidøøpy.

23 Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts ñii'mxyi:

—Juky'atp ja mmigu'uk jadigojk.

24 Xjats ja Marta wyaañ, jøts ja tñimaay:

—Janch jade'en, nnija'wíp øts jøts ku ja jadigojk t'awimbetit ja juky'ajtin, ku ja pyidsø'ømt jadigojk ma oo'kpi, jaanims ja'abi xøøwnim ku Dios tyika'pxt.

25 Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja tñimaay:

—Øts idø'on ja' pøn ttuk'awimbejtíp ja jaa'y ja juky'ajtin, jøts øts juky'ajtin'ajtp kø'øm. Pøni pøn

ø xjanchja'wip, øy ja yja'øøky, juky'ajt kunaxpts ja ejtp.

²⁶ Jøts pøni pøn ja jaakjuky'ajttip jøts pøni xjanchja'widip øts, ka'ats ja y'anmija'win nøjkx wyindigøy. ¿Mjanchja'widip?

²⁷ Jøts ja tnimaay:

—Windsøn'ajtim, njanchja'wip øts. Ndyimy-janchja'wip øts ku me mCristo, ja Dios U'nk, midi'iyip idø'øn y'ity ya naxwiiñ menwamp.

Ku ja Jesús ojts twinya'axy ja Lázaro ku tø y'øøky

²⁸ Xjats ku ja Marta jade'en y'ukwaañ, winets ja ojts t'atsyajxi ja chø' María, jøts ja ojts amaa'tsk tnøjmi:

—Ixa ja windsøn ya, jøts ixap mwaadsøyi.

²⁹ Ja'ayi ja jade'en tmadøøy, jøts ja María jatyi pyidi'jky jøts ja ojts t'ats'ixy ja nwindsøn'ajtim Jesús.

³⁰ Ka'anim ja nwindsøn'ajtim Jesús wyinaty kyajptøki; nay ixjamnim ja wyinaty mā ja Marta ja møøt tø ñabyaadyi.

³¹ Jøts ku ja t'ejxtøø ku ja María pyidi'jky ku ja wyinaty putyi tø pyidsimy, jøts ja israelit jaa'dyi midi jam wyinaty tøjkotp tkajpxjot'amøkidip ja ku'oogi, xjats ja tpadso'ondøø, jade'en ja wyinmaydi jam ja tijy yaxpi ñijxxy mā ja oo'kpi jam wyinaty tø ñaxøki.

³² Winets ja María, ku ja yja'jty mā ja nwindsøn'ajtim Jesús jam wyinaty, jøts ja ojts ñagyuxendya'agy i nwindsøn'ajtim tyekyjø'm, jøts ja tnimaay:

—Windsøn'ajtim, kuk jeexyip tø mya'aty ka' øts jeexyip ja nmigu'uk tø y'øøky.

³³ Xjats ku ja nwindson'ajtim Jesús ojts t'ixy jøts ku ya'axy ja María jøts ja israelit jaa'y nayide'endi midi ja María jam wyinaty tø pyadsøøñiyi, winets ja nwindson'ajtim ja jotmay ojts pyaadyiyi jøts ja ojts tyimchaachjawi.

³⁴ Winets ja tyiktiiy:

—¿Ma tø xyiknaxøkidi?

Jøts ja yiknimaay:

—Windsøn'ajtim, men x'ats'ixy.

³⁵ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús yjanchyajxy.

³⁶ Jøts ja israelit jaa'y winet wyandøø:

—Ejxti yjantyimchøjkpy tam yø tø y'ity.

³⁷ Jøts ja jade'en winaagin wyandøø:

—Pø yø'øxi ja winap jaa'y tø tyikwin'ejxwa'kxy, ¿sudso yø niwine'enin sa tø tkatuñ ja Lázaro jøts ja jeexyip tø kya'øøky?

Ku ja Lázaro yjukpyiky jadigojk

³⁸ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ojts ja jotmay jadigojk tyatøkiyi, jøts ja ñijkxy ma ja oo'kpi jam wyinaty tø ñaxøki. Tøjk'aawin ja tsaa jam, jøts nayi tsaa ja tø yjaaktyimyikta'agi'iy.

³⁹ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ:

—Jigø'ødi yø tsaa.

Winets ja Marta, midi ja oo'kpi y'uchip, ja'ats ja ojts ñii'mxyi:

—Windsøn'ajtim, pø janchxuu'knip inet yø', pø myaktaxk xøøwipts yø y'oo'kni.

⁴⁰ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ñimaajyøø:

—¿Ti kidi ø tø nnigajpxy jøts pøni ku xjanchjawi, winets x'ejxit ja Dios myøk'ajtin?

41 Winets ja tjiḡiidyi ja tsaa. Jøts ja nwindson'ajtim Jesús jam tsajpwemp ojts pyat'ixy, jøts ja wyaañ:

—Dios Teety, dioskujuyip ku øts ja n'ayuujk tø xmadojiyi.

42 Nnija'wip øts jøts ku mets ejtp ja nja' xmadojiyi, jøts ja' øts jade'en xyikwamp jøts yø jaa'y ja øy'ajtin tpaattit pøn jaty ixaadi, jøts tjanchjāwidit jøts ku mets xkexy.

43 Xjats ku ja jade'en wyan'abajtiyiñ, jøts ja møk wyaañ:

—¡Lázaro, pidsøm jap!

44 Jøts ja oo'kpi pyidsiimy køpity pakpity, jøts ja wyeen y'aaw twinwets'aty ja wet. Winets ja nwindson'ajtim tniḡaay ja jaa'dyi:

—Køkajti pakajti jøts xmajtstu'uttit, wan tnijkxy.

Ku ja jaa'y tkajpxy'ajttø jøts yikmatst ja Jesús

45 Ja'agøjxpts ja israelit jaa'y namay tjanchjā'widøø ja nwindson'ajtim Jesús midi ja María jam wyinaty myøøt, jøts ja' ojts t'ejxti ku ja nwindson'ajtim Jesús jade'en ttuñ.

46 Winaagin tniñjkxtøø jøts ja ojts t'ats'ejxti ja fariseotøjk, jøts ja ojts ttamimadya'akti sa ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø y'adi'ich.

47 Winets ja fariseotøjk jøts ja teetywindsøndøjk møøt ñamyujkidi ja kutujk adsinaabyidi, jøts ja ojts ñømdi:

—¿Sudso ndaabyajtindit? Janch kawine'en yø jaa'y milagri'ajtin tjantyuni jøts ja ejxa'an tpikta'aky.

48 Ku yø jade'eñi n'ixmajtsindit, janch niduki'iyi jaa'y yø yjanchjā'winiyit, jøts ja romit kudunktøjk

myenidit, jøts ja tyikudigooñidit adøm yø ndsaptøjk jøts adøm yø ngajp.

49 Nay ja'abi jaa'y txøøw'ajtp Caifás, pøn wyinaty teetywindsøn'ajtp ja'abi jumøjt, ja'ats ja ojts ñii'myxidi:

—Mguidyimñija'wip mee ti,

50 ni xkanijawidi kudam adøm njayik'ødyunwa'añindi ku tu'ugyi ja jaa'y tku'oogit ja ñaajx ja kyajp, jøts kidi tuki'iyi kyudigooøgyøxt wine'en ja naajx ja kajp.

51 Kidi kyø'ømwinmaa'ñipts ja Caifás yiktumpy ku ja jade'en wya'añ: jade'en'ampy idø'øn ja', kumi ja' wyinaty teetywindsøn'ajtp ja'abi jumøjt, xjats ja Dios ja ojts yikwa'añi jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús y'ookt tkudanit ja israelit kajp ja israelit naajx;

52 jøts kidi tyimy ja kajp tyimy ja naajx, ja'ayip nayide'en jøts ja niduki'iyi ja Dios y'u'nk y'unaj'jk tyikyø'ømyukwangøjxi pøn wyinaty tø yø'øwya'kxnidi.

53 Winet ets ja israelit kudunktøjk tniwinmaa'yidøø jøts ja nwindson'ajtim Jesús tyimy'ookt.

54 Ja'agøjxp ja nwindson'ajtim y'ijty ka' nugo ajawi y'ukwidejtni jam may israelit jaa'yjotp, ojts ja jam cho'oni Judeit etjotp, jøts ja ojts ñijkxy mā jam wingon ja abak et midi nugo tsayjoojt. Jam ja ñijkxy mā ja kajp txøøwi Efraín, jamts ja ojts tmøøtsøøni ja pyabøjkpitøjk.

55 Tyimdyøts jøts tpatnit ja paski xøøw midi ja israelit jaa'y tyundip, jøts idø'øn ja mayjaa'y yjantyimñøjkxti Jerusalén, jøts ja jam ttunwa'andi

tpadunwá'andi ja kostrumbri, jøts pyøky ja wya'atstit ku ka'anim ja paski xøøw tpaaty.

⁵⁶ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús jam yjanchyik'ixa'ay ku ja jap tsaptøjkjøtptyi, jøts ja xem yam ñawyá'añidi:

—¿Sa mee m'ukwa'añ? ¿Me'emp ja yjawí xøbatpi uk ka'?

⁵⁷ Jøts ja fariseotøjk, jøts ja teetywindsøndøjk, tø ja wyinaty tni'ana'amdi jøts ku pøn t'ext tnijawit ja nwindson'ajtim Jesús jøts ja jatyí tnigajpxt, winets ja nwindson'ajtim Jesús yikmatst jøts ja yiktsu'umt.

12

Ku ja Jesús ojts yiktagujaaxy ja pa'akxuu'kpi

¹ Xjats ku wyinaty ja paski xøøw tkapaatynim jadudujk xøøw, winets ja nwindson'ajtim Jesús ojts ñijkxy jam Betania ma kyugajpi ja Lázaro, pøn ja wyinaty tø tyikjujkpyiky jadigojk.

² Jamts ja a'ux y'øyyi'ñ jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja yiktawindsø'øgi; ja Marta ja jam ojts wyingi'iyi, jøts ja Lázaro ja tmøøtkay møøt pøn jaty jamdi.

³ Winets ja María tyikmiiñ kujkwa'kxy lyitrin ja aceite midi pa'akxuu'kp, jøts janch tsowi ja', ja'ats ja ojts ttaja'jxiyi ja nwindson'ajtim Jesús tyeky, jøts ja ñayjawaayí ttuktatijch. Amuum ja tøjkojot pya'akxuu'kpøjkijxy.

⁴ Jøts ja Judas Iscariote, midi ja Simón myajnkíp, midi ja nwindson'ajtim Jesús pyabøjkpi'ajtpy, jøts midi ja wyinaty køyákwajnip, ja'ats jade'en waan:

5 —¿Tiku yø pa'akxuu'kpi ne'egi tø kyayiktøøky? Tigøøk magø'pxy denariin jeexyip tso'w'aty, jøts ayoobi jaa'y ja jeexyip yiktabudøki.

6 Kaja'agøjxpiip ja Judas jade'en wya'añ ku ja tpa'ayø y ja ayoobi jaa'y, pø ja meeñxi ja ne'egi pya'ayøøpy. Ja winmaa'ñ ja yikyøøpy ku ja myeech, jøts kumi jam ja wyinaty tkøjøøm'aty ja meeñ'abøjk'i'ñ midi'ibi ja myibabøjkpitøjk myøøt'ajttip, jøts ja amaa'tsk tyukpiky tyukøñ ja meeñ midi yik'ejttip.

7 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay:

—Majstsu'ut, ja' yø ixa tø tpikta'aky midi tump ku ø nna'xøjkiñit.

8 Ja'atpyim ayoobi jaa'y, øy juuni jaty xmay'attit xpudøkidit; jøts øts, ka' meets ja xumiwin'ejxkunaxt.

Ku ja Lázaro yikajpxy'aty ku tyik'ookwa'andi

9 Jøts ja israelit jaa'y may tnimadowdi ku ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty Betania, jøts ja ojts tninøjkxti, kidi ja nwindson'ajtim Jesús nadyu'uk yik'ejxwamp, nayide'en ja t'ejxwa'andi ja Lázaro pøn ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø tyikjujkyiky.

10 Winets ja teetywindsøndøjk tkajpxy'ajtti jøts ja nayide'en tyimyik'ooktit ja Lázaro,

11 kumi ja' ñamyayi ja pøky tjagyajp ku ja israelit jaa'y ñawya'kxyidi, jøts ja may pyuwajtsniyidi jøts ja tjanchja'wiñidi ja nwindson'ajtim Jesús.

Ku ja Jesús kyajptøjkiy'i'ñ jam Jerusalén

12 Xjats idø'on ja jaa'dyi may ja jam wyinaty tø yja'atti Jerusalén, jøts ja xyøbaatwa'andi ku ja paski xøøw; jøts ku kyimjabom'ajty, jats ja

ojts tñijawidi jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty yja'atwa'añ ja'abi kajpkøjxp.

13 Winets ja tiixy ja ojts tpootti, jøts ja ojts ttapatsowdi ja nwindson'ajtim Jesús, yide'en ja wyandøø:

—iMøj Dios kyunuu'kxin! iØy wa'ats yø' midi ixyam Dios Teety kyejxpy, midi israelit jaa'y wyindsønip!

14 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tpaajty tu'uk ja buur jøts ja ojts ttawa'atspety, tymbyatpy idø'on jade'en sam jap jaabyety nøkyijxpy:

15 Meets Sión kajpjotpit, kidi mjotmay'ookti; ejx, pø ixats myiñ ja mwindsøn, yikxon buuru'nk ttaku'xni.

16 Ka'ap ja pyabøjkpitøjk ja jatyi tja'gyukidøø yø'øbi winmaa'ñ, østi jaanim ku ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø chajpajtni. Jaanimts yø tja'myajtstøø jøts kudam yø tñigajpxy ja nwindson'ajtim ku ja jap jade'en yja'ayi, jøts tyimyjade'ents ja wyinaty tø yjaty kyubety.

17 Jøts ja jaa'dyi midi ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty møøt, ku ja tyæpidsiimy ja Lázaro jap oo'kpi jutjøtpty, ku ja wyinaty tø tyikjujkyiky jadigojk, ja'ats idø'on jam tñimadyaktip sa jaty ti jaty ja wyinaty tø t'ejxti.

18 Patyts idø'on ja jaa'y ojts tpatowdi ja nwindson'ajtim Jesús, kumi tø ja wyinaty tñijawidi ja milagri'ajtin midi ja nwindson'ajtim wyinaty tø ttuñ.

19 Xjats ja fariseotøjk agø'ømyi ñawajnidøø:

—Tøxi ixa xja'ejxti sa yø yjawi ñityu'unint. Ejxti, ejx niduki'iyi jaa'y pyanijkxyiyi.

Ku ja griegit jaa'y t'ejxwa'andi ja Jesús

²⁰ Jøts ja jaa'dyi midi jam wyinaty tø ñøjkxti xøbatpi Jerusalén, jam ja winaagindi pøn griegit jaa'dyi.

²¹ Ja'ats jam tñimendi ja Felipe pøn kugajpip Betsaida jam Galileit etjotp, jøts ja ojts tñøjmidi møkta'aky:

—Ja Jesús øø teety n'ejxwampy.

²² Xjats ja Felipe ojts tñinijkxy ja Andrés jøts ja ttukmadøøy; winets ja namajtsk tñinøjkxti ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja ojts ttukmadowdi.

²³ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts ñii'mxyidi:

—Tø tpaaty ku nxøga'pxy ma øts yikxon nyikwinjawit nyikwindsø'øgit, pø Dios Teety ø xkajx jøts ja naxwii'ñit jaa'dyi ngudanaapy.

²⁴ Tiy janch ø nwa'añ ku mee nnøjmi, jøts ku tu'uk ja ariinbajk kyaka'ay naxjøtpy jadi'iñi ja ñaxy; pøni midi'its ka'ap naxjøtpy, ne'egi may ja wyimbijty ku ja wyindigø.

²⁵ Nayide'en idø'on meetsmi. Pøn kasajatyim nay'ejxip, pøn nabya'ayojip, ka'ap ja mibaat ja nitso'ok'ajtin tpaaty; pønts kanabya'ayojip, wan tjaty sa yjaty øts køjxp, ja'ats idø'on tpaatp ja nitso'ok'ajtin.

²⁶ Pøni pøn øts xpabøjkpi'atwamp, wan ya tmiñ jøts ø xmøøtwidettit xmøøtsøønidit. Yikajxa'akpts idø'on ja' jam Dios wyingujkp.

Ku ja Jesús tñigajpxy ja y'o'jkin

²⁷ Janch tø øts ixyam ndyimyjotmaadyøki; ¿jøts ti sa ø nwa'ant? ¿Ja ti ja ø nwa'ant: “Dios Teety, ka' øts jade'en xyikjatt xyikubatt sa øts ixyam

njatwa'añ ngubatwa'añ"? Pø ka'axi øts ja' tø nnimiñ jøts øts jade'en ngajatt.

²⁸ Metsts Dios Teety tu'ugyi ja mja' majada'akp.

Winets yikmadøøy ja ayuujk jøts ku jap yjaw_i tsajpjøtpy wya'añ:

—Tø øts ja jade'en nduñ, jøts ndunwampy øts ja jade'en jadigojk.

²⁹ Jøts ja jaa'y midi jam wyinaty amidoodujktip, yide'en ja wya'andi jøts ku ja y'anaawi midi jade'en wyinaty tø wyina'añ, jøts pømbi wamidip:

—Ja ankilis yø tø myigajpxyi.

³⁰ Winets ja ñimaajyidi ja nwindson'ajtim Jesús:

—Ka' øts køjxpip yø ayuujk jade'en tø yikmadøøy, meets køjxp yø jade'en wya'añ.

³¹ Ixyats idø'øn tø tyimyja'aty ja xøøw ja jumøjt ku ya'atpi naxwii'ñit jaa'y yiktidyu'undit, jøts ku nayide'en yikpawopt ja miku' midi ya naxwiiñ tñigubajk'ajtp ja kya'øysi.

³² Jøts ku øts jam nøjkx nyikpikta'aky jam kruskøjxp, ñijawidip ja øy pøn jøts øts xjanchjawidit.

³³ Ja'ats idø'øn ja jade'en yjatijpy sudso ja wyinaty y'ookwa'añ.

³⁴ Xjats ja mayjaa'y ja yide'en y'adsoojoø:

—Tø øø nnimadøøy ku pøngapøn tkajpxy øøts ja ngutujk, jøts ku ja Cristo yjujky'att xemikøjxp. ¿Sudsots me mwa'añ jøts ku mets myikpikta'akt jam kruskøjxp? ¿Pøn idø'øn ja' midi tsoo'mp tsajpjøtpy, midi ja naxwii'ñit jaa'y tkudanaapy?

³⁵ Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja tñimaay:

—Mjaakujajidip mjaakudøø'kxidip meets ja jaj, tyimdyøts jøts ja kya'uk'ejtñit. Jaakyiktundits ejx

yjaakja'atynim, jøts kidi kube'ets kugoots mjätti; ja jaa'y pøn jade'en jajttip, ka'ap ja tnijawidi pø sa ja yjättit kyubattit.

³⁶ Janchja'widik øts nja', pø øtsxi dø'øn ñamyayi jade'en sam ja jaj, jøts jaaktyimñayamnims øts x'ejxti xnijawidi jøts mee njaakja'bøkt.

Ja'ayi ku ja nwindson'ajtim Jesús ojts jade'en y'ukwani, jøts ja cho'onaa jøts ja jadi'iñi yø'ødyigøøñi.

Ya'at tnigajpxp tigøjxp ja israelit jaa'y ojts tka-janchjawidi ja Jesús

³⁷ Øy idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty kawine'en tø tjatuñ ja milagri'ajtin jam mayjaa'y wyingujkp, jøts ni jade'en ja kyayikjanchjawi.

³⁸ Ja ti jats ja jade'en kyajatt sa wyinaty tø wya'añ ja Dios kyugajpxy Isaías, ku ja yide'en tjaadyaañ:

Dios Teety, ¿pøn adøm ja ngajpxy ja n'ayuujk tø x'ukupøjkya'am?

Øy ja Dios Teety ja myøk'ajtin tø tnanky'ijxyi, ka'ap ja pøn tmøjpikta'aky.

³⁹ Jøts idø'øn ja jade'en ka'ap tjanchjawidi, nayide'ents ja Isaías wyinaty tjaadyaami:

⁴⁰ Dios ja jade'en tuujnidip, jøts ja jade'en wimbeets kugoots yik'ityidi, jøts ja ka' tkupøkti,

jøts ja wyeen ja tkada'ejxtit øy ja wa'ats ty-imyja'ejxti,

jøts ja nika' ja ja'gyukin tjagyaptit,

jøts ja nika' ñabyøkjawiyidit øy øts ja wine'en njayikpøkwya'atswa'andi.

41 Jade'en'ampy ja Isaías jade'en wyaañ, kumi tø ja wyinaty jekyip Dios Teety tyuk'ijxyi jøts ku jade'en ja Jesús ja y'øy'ajtín xuk'ejxint, jøts ja ojts jade'en patki'jyi tñigajpxy.

42 Jøts øy idø'øñ ja yjajade'eni, may ja israelit jaa'y tjanchja'widøø ja nwindson'ajtim Jesús, østi windsøndøjk paat winaagin tjanchja'widøø; ja'ayi ku ja pøn ka' ttukmadowdi, ja'agøjxp ku ja ttsø'øgidi ja fariseotøjk jøts ja ka'ap tyukmajtstu'udit ja tyunk.

43 Ja jaa'y yja' ja ne'egi yikmøjtøjkidip, jøts ka'ap Dios yja'.

Ja Jesús y'ayuujk payø'øyi'yip ja jaa'y pyøky

44 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús møk wyaañ:

—Ja' pøn ø xjanchja'wip, kidi øtsip ja tu'ugyi xjanchja'wip, nayide'en ja ñamyayi tjanchjawi ja Dios Teety midi ø xkajxp.

45 Jøts pøn øts ixa x'ejxp xnija'wip, nayide'ents ja t'ixy tñijawi pøn ø xkajxp.

46 Jøts ku øts ñamyayi jade'en sam ja jaj, ja' ø tø nnimiñ ya naxwiiñ pøni pøn ø xjanchja'widip, jøts kidi øts ja wimbeets kugoots nyiktandi.

47 Pøni pøn ø xmadojip ja n'ayuujk jøts ka' tmøjpikta'aky, kidi øtsip ja ndabayø'øpy ja pyøky; kaja'ajip ø tø nnimiñ jøts øts ja naxwii'ñit jaa'y ndabayø'øyit ja pyøky, pø ja'axi ø nnimimpy jøts øts ja nyiknitso'ok'attit.

48 Pøni pønts øts nja' xkatsojkip jøts ka' tmøjpikta'aky sa ø nwa'añ, jats ja' pøn ja ttabayø'øyip ja pyøky, nayø'øyi ja nøjkx kø'øm ni'øøniyip sa jaty ø tø nwa'añ, ku kyøxt ja naxwii'ñit.

49 Kidi ja'ajip ø ngajpxpy sa ø kò'øm nwinmay; ja' midi ø xkajxp, ja Dios Teety, ja' øts yø xanigutujk'ajtp jøts øts jade'en ngajpxt, jøts øts jade'en nyik'ixpøkt.

50 Jøts wa'ats ø nnijawi, jøts ku ja' wya'añ ja Dios Teety y'ana'amín sudso yikpaatt ja jujky'ajtin xemikøjxp. Jade'ents idø'on, pøni sa jaty ø tø nwa'añ, jade'en øts idø'on ja tø ngajpxnaxy sam øts ja Dios Teety ja tø xanigutujk'aty.

13

Ku ja Jesús pakpujy ja pyabøjkpitøjk

1 Tyimdyø jøts ja paski xøøw tpatnit, jøts ja nwindson'ajtim Jesús wa'ats ja tnija'wiñi jøts ku tø kya'pxy ja hori jøts ku ja tmajtstu'utt ja naxwiiñ'ajtin, jøts ja Dios Teety ja tninøjkxnit. Ejtp ja tpa'ayøøy ja pyabøjkpitøjk, xjats ja jade'en tpikta'aky møk ja ejxa'an, jøts ja tnanky'ijxyi mabaat ja pa'ayo'owin ja tjagyepy.

2-4 Jøts ja Simón myajnk, ja Judas Iscariote, tø ja miku' ja wyinaty tyatøkiyi, jøts ja tyukwinmaa'ñ'atyí sudso ja tka'ødyu'unt ja nwindson'ajtim Jesús. Wa'ats ja nnijawi ja nwindson'ajtim Jesús jøts ku ja nay jam ñijkxy mā ja Dios Teety ja tø yiktsøøñi, jøts ku ja amuum tø kyutujkmø'øyi. Xjats ku dø'on ja jam wyinaty y'a'ux'atti, winets ja tyanaagyukyiyi'ñ jam kyaadyaajk jøp'am, jøts ja twejtstaajky ja wyet, jøts poop wet ja ojts ñadyatenwøø'niyi.

5 Xjats ja nøø t'ada'amiyi'ñ jam købuj'i'ñjotp, jøts ja pyabøjkpitøjk ja ttapakpujpinaxwa'jky, jøts

ja nay jatyi ttuktati'ich ja poop wet midi ja jam wyinaty tyenwøø'n'ajtpy.

⁶ Jøts ku ja wyinaty tpakpujwa'añ ja Simón Pedro, winets ja ojts ñii'mxyi:

—Windsøn'ajtim, ¿mets ne'egi ndeky xpuijip?

⁷ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Ka' mets yø ɪxyam xja'gyuki, mja'gyukipnimts mets yø nøjkx.

⁸ Jøts yide'en ja ñii'mxyi ja Pedro:

—Ka' me mibaat ndeky xpuijit.

Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Pøni ka' øts yø mdeky nbujy, ka'ats me n'ukmigu'ukwanit.

⁹ Winets ja Simón Pedro wyaañ, jøts ja nwindson'ajtim Jesús yiknøjmi:

—Winets ø windsøn'ajtim amuum xpuiyit ja ngø' ngubajki; jøts ka' nugo ja ndeky.

¹⁰ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Øy ku ja'ayi tyeky tpujt pøn tse'abajtipnim, kumi wa'ats ja amuum. Nayide'ents meets m'anmija'win wya'adsidi øy kidyimñiduki'iyi.

¹¹ Jade'en'ampy ja wyaañ ku ja ñimy: “Øy ka' niduki'iyi mdyimwya'adsidi”, ja'agøjxp ku ja wa'ats tnijawi pøn ja wyinaty køyakwajnip.

¹² Xjats ku ja jade'en y'abajtiyii'ñ tpujkøjxyi ja pyabøjkpitøjk tyeky, winets ja ñadyanijajni ja wyet jadigojk, jøts nay jam y'ixaajky mā ja mesi jøts ja tnimaay ja pyabøjkpitøjk:

—¿Mnija'widip tigøjxp jade'en tø ndundi?

¹³ Meets, xmaestri'ajtp meets, xwindson'ajtin'ajtp meets, janch tūgyajpxy kumi janch jade'en.

14 Pøni øts tamts maestri, jøts pøni øts tamts windsøn'ajtim, tøts ja mdeky nbujidi, nayide'ents meets idø'øñ xuumit xem yam.

15 Tø nduk'ejxti jawyeen, jøts nayide'en xu'undit sam ø tø ndunjøpi.

16 Jøts janch øts idø'øñ nwa'añ, jøts ku ka' pøn tumbi tjinaxy ja wyindsøn; uk ja jaa'y pøn kexy yø'øpy, ka'ap ja tjinaxy pøn ja kajxip.

17 Jøts pøni mja'gyukidip yø'øbi winmaa'ñ jøts jade'en xu'undit, jotkujkts x'ejxtit.

18 Jøts kidi niduki'iyip meets jade'en ndijy; nnija'wip øts ja' pøn jaty ø tø nwi'ixy. Kuwanits jade'en yjatt sam jap jaabyety nøkyixpy: “Jats ja tu'uk tø x'ukmidsepøjkni pøn ø møøt ngay n'uuky.”

19 Patki'iyi øts ya'at yam nnigajpxy jøts ku jade'en nøjx yjaty, jøts xiyyawidit xjanchjawidit jøts pøni pøn øts.

20 Janch øts idø'øñ nwa'añ, jøts ku øts ja xkupiky pøni pøn ø xkupøjkp ja ngudanaabyi; jøts pøni pønts øts jade'en xkupøjkp, ñayi kyupijkpys ja nayide'en pøn ø xkajxp.

Ku ja Jesús tnigajpxy sa ja Judas kyøyakiyit

21 Xjats ku ja wyinaty jade'en tø wya'añ, jøts ja tyimchaachjotmaadyøjkii'ñ, jøts ja ojts yikxon wa'ats tnigajpxy:

—Tiy janch mee nnøjmi, jøts ku meets ja nidu'ugin pøn ø xka'ødyunwamp.

22 Winets ja pabøjkpitøjk xem yam ñawyin'ejxjø'jkidøø, jadi'iñi tkamidaabyaatti pøni pøn idø'øñ yiktejp.

23 Winets ja tu'uk, midi ja nwindson'ajtim Jesús janchminamyajyip, jam ja wyinaty pyukø'øm tmøøt'a'ux'aty.

24 Ja'ats ja Simón Pedro amaa'tsk ñimaay jøts tyiktø'øt pøn idø'øn yiktejp.

25 Winets ja wingon tpuwa'adsiyii'ñ ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja tnimaay:

—Windsøn'ajtim, ¿pøn idø'øn mdiipjy?

26 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts yide'en y'adsøyi:

—Wan øts tsapkaaky tukpidasi t'uknimuji, jøts pøni pøn øts inet ja nmøøpy, ja'ats idø'øn ja wyinaty.

Xjats ja ojts jade'en tnimuji ja tsapkaaky, jøts ja ojts tmø'øy ja Judas Iscariote midi ja Simón myajnkíp.

27 Jøts ku ja Judas ja'ayi t'axajiyii'ñ ja tsapkaaky, jøts ja miku' ja ojts tyatøkiyi. Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Jatyí dø'øn xungojt midi mdunwampy.

28 Jøts nipøn ja tkamadooguki tigøjxp idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús jade'en tnimaay ja Judas.

29 Ja Judasts idø'øn wyinaty tkøjø'ømit'ajtp ja meñ abøjk'ii'ñ, jøts winaagin jade'en wyinmaydi pø ja'ajik idø'øn tijy ja nwindson'ajtim Jesús tyi-ipy, jøts ja Judas t'atsju'uty ti jaty tsojkip ti jaty tunwamp ku ja xøøw, uk tmo'ot tigati ja ayoobi jaaly.

30 Xjats ku ja Judas wyinaty tø tkaagyixy ja chapkaaky, jøts ja ojts chøøñ. Koodsni wyinaty.

Ja jemy ana'amin

31 Xjats ku ja Judas wyinaty jade'en tø chøøñ, winets ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ:

—Yamnimts inet t̄iy yik'ext yiknijawit ja nmøk'ajtin, jøts nay ja Dios Teetyts myøk'ajtin nanky'ejxip.

³² Jøts kumi nanky'ejxip øts ja Dios Teety myøk'ajtin, nayide'ents ja tnanky'ejxmiyit øts ja nmøk'ajtin, jøts tsojk ja jade'en ttu'unt.

³³ Ka' meets u'nk jeky n'ukmøøtsinaañit. Nayide'en meets yam ndukmadoowa'añ sam adøm ja nmigu'uk israelit ja'a'y nnimaadyøø, jøts ku ja jap ka'ap ñøjkxtit ma ø nniikxy øy øts wine'en xja'ixa'ay.

³⁴ Ixyamts nmo'odi ja jemy ana'amin: jøts ku xem yam mnamyi'øy'atidit mnamyiyujy'atidit. Nayide'en sam mee njanchøkyin, nayide'ents idøøn mnachokidit xem yam.

³⁵ Pøni mdundip jade'en, tyumnijawidipts jade'en øy pøn jøts ku mee ø xpabøjkpi'aty.

Ku ja Jesús ojts tnigajpxy jøts ku Pedro kyanigajpxiyit

³⁶ Xjats ja Simón Pedro tyikt̄iy ja nwindson'ajtim Jesús:

—Windsøn'ajtim, ¿ma døøn mnøjkxwa'añ?

Jøts nwindson'ajtim Jesús ja y'adsoojøø:

—Jap ma ø nniikxy, ka'ap ø mibaat ixyam jap xpanøjkxt; xpanøjkxp øts, ja' ku jaanim.

³⁷ Winets ja Pedro wyaañ, jøts ja nwindson'ajtim Jesús yiknøjmi:

—¿Tigøjxpiimts windsøn'ajtim ku øts ka' ixyam ndsoont? Ixyats øts, øy me ngu'oogit.

³⁸ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús t'adsøøy:

—¿Janch idøøn mwa'añ jøts ku ø xku'oogiwya'añ? Øts wamp, ka'anim wyinaty

tsapni'laaw y'aya'axy ku mets wyınaty tigøøk ojk tø xkagupiky ku me x'ijxy'aty.

14

Jesús køjx ja Dios Teety yikpaatt yik'ext

¹ 'Kidi mmaydi mdajti, ajot'atti Dios Teety, jøts ajot'ajttik øts nayide'en.

² Ma chøøni ja Dios Teety may tsinaadyaajk ja jap tmøødi; ku jeexyıp ka' yjade'eni, tø meets ja jeexyıp ndukmadooni. Jøts wants ø tnijkxy jøts øts ja n'a'ejxit ma mdsøønidit.

³ Jøts kuts øts wyınaty tø nnijkxy, jøts kuts øts ja wyınaty tø n'a'ejxi ja tsinaadyaajk, winets ø nme'ent jadigojk jøts mee nmøødiñit, jøts nay jap mjujky'attit ma øts idø'øn jap ndsinaawya'añ.

⁴ Mnija'widipxi pøni ma ø nnijkxy, jøts mnija'widipts ja tuu'.

⁵ Winets ja Tomas tnimaay ja nwindson'ajtim:

—Ka'ap øø windsøn'ajtim ja nnijawi pøni ma me mnøjkxwa'añ; ¿sudso'ampy øøts ja tuu' nnijawit?

⁶ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Tum øts amuum ja tuu', ja tyiıbyı yjançpi øts nayide'en, jøts ja kunuu'kxy jujky'ajtin nyajkpy. Øts køjx ja Dios Teety yikpaatt yik'ext.

⁷ Kuk øts jeexyıp xnijawidi pøni pøn øts, nayi mnija'wipts meets jeexyıp nayide'en ja Dios Teety; jøts tøts idø'øn ja ıxa xjanija'wiñidi, mja'ejxtipts idø'øn ja'.

⁸ Winets ja nwindson'ajtim ñimaajyøø ja Felipe:

—Windsøn'ajtim, ja'ayi ku øø xtyimdyuk'ext ja Dios Teety, wan øø t'ijxy.

⁹ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja yide'en t'adsøøy:

—Windi'ixyip mee Felipe nminabyaajtñiyidi, ¿jòts ni jade'embaat me xka'ijxy'ajtñi? Pøni pøn ø x'ejxp, ñayi y'ijxpy ja nayide'en ja Dios Teety; jòts, ¿sudso'ampyts me x'amidøy jòts mee nduk'ext ja Dios Teety?

¹⁰ ¿Ka' xmibiky ku øts Dios Teety møøt n'ity, jòts ku øts ja nayide'en xmøøt'ejtmi? Tuki'iyi sa jaty nnøjmidi, kidi ngø'ømwinmaa'ñjòtptyip øts yø njuuty. Ja Dios Teety midi ø xmøøt'ejtp, ja' kø'øm tyunk tump.

¹¹ Jòts janchja'wik øts jòts ku øts Dios Teety møøt n'ity, jòts ku øts ja nayide'en xmøøt'ejtmi; uk pøni ka'ats, øyts øts ja'ayi xajanchjawit, pø m'ijxpyxi ti jaty ø ndumpy.

¹² Jòts tiy janch mee nnøjmi, pøni pøn ø xjanchja'wip, ñayi yjatp ñayi tyu'ump ja nayide'en ti jaty ø njajtpy, ti jaty ø ndumpy, jòts ja tyikne'egidit tyikaja'adit ja'agøjxpts kuts ja Dios Teety nmøøt n'ett.

¹³ Jòts tuki'iyi pøni ti jaty mee m'amidøøpy ku ø xkajpxpaattit, øtsts ja kø'øm jade'en ndu'ump, jòts øts jade'en nyikwingaxø'jkit ja Dios Teety myøk'ajtin y'øy'ajtin.

¹⁴ Ndu'ump øts jade'en pøni ti jaty mee m'amidøøpy jòts ku øts xakajpxtit.

Ku ja Jesús wya'añ jòts ku ja Espiritu Santo tkaxt

¹⁵ Pøni xtsojqp tam meets, paduuñidik meets ja n'ana'amin.

¹⁶⁻¹⁷ Jòts nnøjmip øts ja Dios Teety jòts ja mdanigaxidit tu'uk pøn mbudøkiyidip, pøn myikjot'amøkpøkiyidip, pøn ja tyiiby yjanchpi myøøt'ajtpy. Jòts ja'ats meets møøt m'ett kunaxt.

May jaa'y ja kyagupøkit ja'agøjxp ku ka' t'ejxti tñijawidi. Jøts meets, tø meets ja xnijawī, pø ixaxi ja xmøødidi, jøts ja'ats mee møøt m'ett.

18 Ka' mee nadyu'uk nyiktañ, nniwimbett meets jadigojk.

19 Wīngonip ja xøøw ku ø ka' ma n'ukyik'ejxnit; jøts meets, x'ejxp meets; kumi jujky øts, mjujky'atpts meets.

20 Jaanimts xja'gyukidit jøts ku øts ja Dios Teety møøt n'ity, jøts meets xmøøt'ejtmi, jøts mee nayide'en nmøøt'ejtmi.

21 Pøn tø tñijawī jøts pøni xpaduujniyip øts ja n'ana'amin, jade'en ja tyiknigüe'exy jøts ku øts ja xjançøky. Jøts ja'ats ja Dios Teety chokp pøni pøn ø xtsojqp, jøts ndsokp øts ja nayide'en, jøts ja'ats ø x'ejxp, ja'ats ø xnijawip ku nnanky'ejxit øts nja'.

22 Wīnets ja yjadu'ukpi Judas ja ñimaajyøø (nigidi Iscariotibi wamp midi ja Jesús køyāk):

—Windsøn'ajtim, ¿tigøjxp ku øøts ja ja'ayi n'ext ku mnanky'ejxit, jøts nika'ap niduki'iyi ja naxwii'ñit jaa'y?

23 Jøts nwindsøn'ajtim Jesús y'adsøøy:

—Pøn ø xtsojqp, pyadumpy ja' sa ø nwa'añ, jøts ja'ats idøøn tsokip ja Dios Teety; jøts ja'ats ø nnime'emp møøt ja Dios Teety, jøts øøts ja xemikøjxp nmøøt'ett.

24 Jøts pøn ø xkatsojqp, ka'ap ja tmøjpikta'aky sa ø nwa'añ. Yø kajpxy yø ayuujk ixa xmadowdi, ka'øtsip yø' nja'; ja' yø' yja' midi ø xkajxp, ja Dios Teety.

25 'Ndukmodoogøjxtip yam tuki'iyi, njaaktyimyøøtsinaadyipnim yam;

26 ja Espíritu Santots midi ja Dios Teety mdanigaxiyidip jøts øts ja xkudanit, ja' idø'øn mbudøkiyidip, ja' idø'øn mgajpxjot'amøjkiyidip jøts ja mdukjajtkøxidit tuki'iyi, jøts nay ja' mdukja'myajtskøxiyidip tuki'iyi sa jaty mee tø nnøjmi.

27 Jotkujk nnawya'kxa'andit. Nyajkpy øts ja øy'ajtin tsuj'ajtin. Ka'ap øts jade'en nyaky sam øy pønin nugo wyā'añ. Kidits mmaydi mdajti, ka' mee mdsø'øgit.

28 Tøxi xmadowdi ku ø nnimy jøts ku ø nnijkxy, jøts ku ø nme'ent jadigojk jøts mee nmøøtsøønit. Kuk meets jeexyip xjanchøky, mjanchxondakp meets jeexyip ku tø xnijawidi jøts ku nninijkxy ja Dios Teety; kumi ja' idø'øn jawaani møj jøts nigidi øts.

29 Patki'jyi ya'at jade'en ndukmadowdi jøts ku wyinaty jade'en yjaty jøts xjanchjawidit.

30 'Ka' mee møøt jeky n'ukmøøtnagyajpxniyit; ja'agøjxp ku ja wyingøñ ja Satanás pøn yikutujkp ya naxwiiñ. Øy øts nmøk'ajtin ja xjagamimajadaajkiyi,

31 jatpts jade'en jøts jade'en tnijawit ja naxwii'ñit jaa'y jøts ku ø ndsøky ja Dios Teety, jøts ku øts ja nbaduñ sa øts ja tø x'ane'emy. Tanidits jøts wan ya ttsøø'ñindi.

15

Ja uvi tsa'am kipy

1 Jade'en øts idø'øn ñamyayi sam uvi tsa'am ñiguipy, jøts ja Dios Teety jade'en sam ja jaa'y midi ja uvi kipy t'ejx'ejtp.

2 Jøts ja tyikw_{in}ajki ja y'awaj ja y'axeeñ midi katøømip; jøts midi tøømyip, yikxon ja tyikw_a'ach twibøøty twibiky ma ja jam t'ijxy sa yjatwa'añ, jøts ja jawaani may yjaaktyimdyøømit.

3 Nayide'ents meets idø'ønmi; tø mee mwatsni, ja ixpøjkin mee tø myikw_a'achi midi mee tø nmø'øy.

4 Kidi mee xmajstutni, kumi ka'ap mee nmajtstu'uty. Ka'axi kipy awaj tyøømi jadi'iñi ku ja kya'ity ja ñiguipy; nayide'ents meets idø'ønmi, ¿ti mee nadyu'uk mnityu'ump ku mee wyinaty ja nja' tø x'ixmajtsniyi?

5 'Øts idø'øn jade'en sam ja ujts ñiguipyin, jøts meets jade'en sam ja y'awaj y'axeeñin. Pøni pønts ø xkamajstutp, jøts ku øts ja nayide'en ka' nmajtstu'uty, ja'ats idø'øn ja yja' møj wingaxø'økp; jøts ka' mee ti nadyu'uk mayi ku ø nga'ett.

6 Pøni pønts ja nja' xkaminamyajyiyip, ja'ats jade'en yik'ixjibep sam ja kipy awaj midi ka'øy, jøts kuts ja tyø'øtst jøts ja jønjøtpy yikpikta'akt, japts ja tyø'øty.

7 'Pøni ka' mee xmajststu'uty, pøni ka' meets ja n'ixpøjkin xja'dyigøjyidi, amidowdits pøni ti mdsojktip jøts meets ja myikmo'ot.

8 Ku yikxon xpadundi ja Dios Teety yja' sa ttsøkyin, jade'en'ampyts ja y'øy'ajtin myøk'ajtin yikpa'ixy, jøts nayide'en idø'øn yiknijawit ku meets idø'øn xjanhpabøjkpi'aty.

9 Jade'en mee ndsøky sam øts Dios Teety xtsøkyin; tun'ejtik meets yø nja' ku meets ja tsojkin ndami'ity.

10 Pøni xpaduujnidip øts ja n'ana'amin, jade'en'ampyts mee møøt m'ettit øts ja ndsojkin, nayide'en ñamyayi sa øts ja nDeety y'ana'amin

nbaduujniyi, jade'ents øts idø'øn ja chojkin nmøøt n'ity.

11 'Jade'en'ampy meets jade'en nnøjmi, jøts mjotkujk'attit nayide'en sam øts, jøts ejtni xoni x'ejxtit.

12 Ya'at øts idø'øn n'ana'amin'ajtpy: øy yikxon xem yam mnamyayidit mnachokidit, nayide'en sam øts ja tsojkin nbikta'aky sa mee ndsøky.

13 Jade'en idø'øn ja tsojkin møj yikjagyepy pøn amuum nayojxip, jøts ja myigu'uktøjk tkudani jøts jujky'ajtin ja tpaattit.

14 Meets idø'øn nmigu'uk'ajtpy pøni mdundip jade'en sa ixa n'ana'andi.

15 Ka' mee ndijy jøts ku mee mdumbi, kumi ka'ap ja tumbi tnijawi pøni ti jaty tyumpy ja wyindsøn. Nmigu'uktijpyts meets yam, ja'agøjxp ku tuki'iyi tø nduknija'wigyøxti sa jaty øts ja Dios Teety tø xnøjmi.

16 Kameedsipxi tø xpikta'aky; pø øtsxi mee kø'øm tø nwi'ixy, jøts mee tø ndanipiky jøts nøjkx ja mdunk yikxon xyikwingaxø'økti, jøts wan tmøji wan tkaja'aji. Jade'ents ja Dios Teety mmo'ojidit pøni ti jaty m'amidoodip ku ø xkajpxpaattit amumjoojt.

17 Yø' idø'øn nda'ana'amdip, jøts xem yam mnabya'ayowidit jøts ja tsojkin xjagyaptit.

Ku ja ka'øyjaa'dyi tkatsokti ja Jesús møøt ja pyabøjkpitøjk

18 'Pøni mmi'ajkiyidip ja' pøn ya naxwiiñ, mnija'widipxi jøts ku øts ja jawyeen nayide'en tø xuñ.

19 Ku meets jeexyip nayide'en m'adi'ich sam pøn ya naxwiiñ wyinmaydi, nayide'ents meets ja jeexyip mdsøkyiyi sam ja ttsøkyin pøn nayide'endi sam ja'ajindi. Øts meets ya tø nwi'ixy ya naxwiiñ mā nayide'en chøønidi pøn jade'en winmaadyip, jøts ja'agøjxp myikmi'ekyidi kumi ka'ap ja'abi winmaa'ñ x'ukyikyø'øñidi sam o pøn naxwiiñ.

20 Ja'myatstits sa tø nnøjmidi, jøts ku ka'ap ja tumbi ñamyøjiyit sam ja wyindsønin. Tøbaats ø nyikpawidity ku ngayikupiky, nayide'ents meets idø'øn myiktumit; jøts pøni xpaduujnidipts øts ja n'ixpøjkin, nayide'ents meets ja m'ixpøjkin yikpadumit.

21 Øts køjxp idø'øn jade'en myiktu'undit ja'agøjxp ku ka' tñijawidi pøn ø xkajxp.

22 'Ka'ap ja jeexyip ti pøktyi, kuk øts jeexyip ngamiñ, kuk øts ja jeexyip ngadukni'jawidi. Ixyam ti ñikyajpxtip jøts ja pyøky kyayiktagubatit;

23 ja' pøn ø xmi'ajkip, ñayi myi'ajkip ja nayide'en øts ja nDeety.

24 Ka'ap yø jeexyip ti pøktyi kuk øts yø jeexyip ka' ti nduk'ejxti midi ø tø nduñ yø' wyingujktyi, sam ka'ap pøn jade'en tø tyuk'ijxyidi; tø yø t'ejxnidi, ja ti ja'ats yø myija'widip, pø xmi'ajkidipxi øts yø', jøts ñayi myi'ajkidip yø nayide'en ja Dios Teety.

25 Ja'agøjxpts ya'at jade'en yjaty kumi ka'pxy jade'en yjatt sa ya'at kajpxy ayuujk wya'añ, midi jap køxja'ay yø' kyutujkjøtptyi: "Nadøki øts yø xmi'ekyidi."

26 'Paty øts ja Dios Teety xukaxt ja Espiritu Santo jøts øts ja nja' xkajpxiyit, pøn pudøjkip kajpxjot'amøjkip, pøn nayide'en tmøøt'ajtp ja

tyībyi yjanchpi.

²⁷ Jøts mee nayide'en ja nja' xkajpxmiyit, pø tøxi meets ja x'ixy sa jaty y'ejxi tyiyi, sa jaty tø ngajpxwa'kxtso'ondaajkyim østi ixyambaat.

16

¹ Jade'en'ampy jade'en nnøjmidi jøts kidi nugo winmayjimbetti winmay'adøjti.

² Myikwojpidso'ømp myikajxpidso'ømp meets jap tsaptøjkjøtpy, østi yja'at paat ja xøøw ku ja jaa'y wya'andit jøts ku Dios yja' ja tpaduujnidi ku meets ja myik'oogiyit.

³ Ja'agøjxp ja jade'en y'adø'øtstit ku ja nijuuni tkanijawidinim pøni pøn ja Dios Teety, jøts pøni pøn øts.

⁴ Jøts ja'agøjxp ya'at jade'en ndukmadowdi ku wyinaty jade'en yjatwa'añ, jøts xja'myatstit jøts ku yø tø ndukmadoonidi.

Ti dø'øn ja Espíritu Santo tyumpy ya naxwiiñ

'Ka' meets yø jade'en patki'jyi ndukmadøøy, kumi ja'ajt øts kø'øm.

⁵ Ixyamts ø nnøjkxwani tsinaabyi ma ja jap midi ø xkajxp; jøts øts ja nmøøtsinaamyit jøts nipøn tamts mee nidu'ugin tkayiktiy pøni ma øts idø'øn nnijkxy.

⁶ Jotmay mee ne'egi jinaxy tø mjaaktyimdyatøkiyi, ja'agøjxp ku yø jade'en tø ndukmadowdi.

⁷ Janch idø'øn nnøjmidi jøts ku ne'egi jade'en m'øy'ajtxidit jøts ku nnøjkxt. Ku ø nganøjxt, nijuunits ja kyamiñ midi mbudøkiyidip midi mgajpxjot'amøjkiyidip. Ku nnøjxt, kø'ømsts øts ja ngaxt.

8 Jøts ku dø'øn ja nøjkx myiñ, ja' ja tyu'ump jøts ja naxwii'ñit jaa'y ja ttukjāwit ja pyøky jøts ku yjanchpojkrpitumbijaa'yidi, jøts ku ja tu'ugyi ja winmaa'ñ sudso tyø'ødit sudso tyuda'aktit, jøts ku Dios ja pyayø'øyidit.

9 Ja'agøjxp pyojkrpitumbijaa'y'atti ku ø ka' xjanchjāwidi;

10 ñija'widipts nøjkx sa y'ejxi tyiyi midi'ibi øy midi'ibi paat'ajtidip, kumi jam ø nnijkxy mā Dios Teety, jøts ka' mee x'uk'ejxnit,

11 jaanimts tja'gyukidit ja Dios pyayø'øyin jøts ku tyiy'ajtingøjxp yikutuky, pø tøxi wyinaty ja tiy'ajtin tyaky, jøts ja miku' yikastigimo'ot midi møy'y'ity ya naxwiiñ.

12 'Jap øts may ja madya'aky njajagyepy midi ndukmadoowāndip, ka' inet xja'gyukidit ixyami.

13 Kunim mye'ent ja Espiritu Santo, ja'ats ja tuki'iyi mduk'ixpøjkøxidip sudso tyiyi yjanchi; ka'axi kyø'øm ja' ja tyiktu'unt pøni sa jaty ja wya'añ, ja' ja kyajpxp pøni sa jaty pøni ti jaty ja myadøøpy, jøts ja mdukmadowidit ti jaty tunwajnipnim.

14 Jade'en'ampyts øts ja winja'win windsø'jkin nbaatt, kuts ja ngajpxy ja n'ayuujk xpadu'undit sa mduknijawiyidi ja Espiritu Santo. Øts ja nga-jpxmyo'op.

15 Nayide'ents ja Dios Teety kyajpxy ja y'ayuujk sam øts nja'ajin, paty øts jade'en nwa'añ jøts ku nayide'ents nmo'ot ja ngajpxy ja n'ayuujk, nayide'ents yø mduknijawiyidit.

Xondaajkin ja nøjkx wyimbidsimy ku njotmay'o'jkindit

16 'Ka' y'ukjajknit ku mee ka' x'uk'ejxnit, ku wyinaty waani t̄o ñaxy ja tiempi jaanims̄ts ø x'ejxtit jadigojk, p̄ø jamxi ø nniikxy mā jam Dios Teety.

17 Winets ja pyabøjkpitøjk winaagin nixem niyam ñawyajnidøø:

—¿Ti yø jade'en tyijpy ku yø xnimāa'yin jøts ku ka' y'ukjajknit, ku yø ka' n'uk'ejxna'ant, jøts ku waani ñaxt winetnims̄ts ja n'ejxindit jadigojk ja'agøjxp ku ñiikxy jam mā ja Dios Teety?

18 ¿Ti dø'øn yø jade'en tyijpy jøts ku “ka' y'ukjajknit”? Ni kyayikja'gyuki niwine'en p̄øni ti dø'øn yø jade'en tyijpy.

19 Jøts ja nwindson'ajt̄im Jesús ojts ja t'ixy jøts ku ja pyabøjkpitøjk yjawi tyiibyøkw̄a'añiyi, jøts ja t̄nimāay:

—Tøxi nnøjmidi jøts ku ka' y'ukjajknit ku mee ka' x'uk'ejxnit, kuts wyinaty waani t̄o ñaxy ja tiempi jaanims̄ts ø x'ejxtit jadigojk. ¿Kidi yø'øjip meets ixja mnayiktøjjiyidip?

20 Jøts tiy janch øts idø'øn nwa'añ ku mee nnøjmi, jøts ku nøjkx ja yajxin x'ejxti, ku nøjkx ja jotmay'o'jkin xpaatti yam ja naxwii'ñit jāa'y xyonda'akti. Jøts ka'ats yjade'eni, øy mee mabaat mjantyimyajotmay'øøky, xondaajkin ja nøjkx wyimbidsimy ku jade'en mjotmay'ookti.

21 Jade'en idø'øn ñamyayi yjaty sam ja tø'øxyøjk ku ja kya'axw̄a'añ, janch winmay jotmay yjaty ku tø tpaaty ja tiempi ku ja y'u'nk pyøjkjø'økni; ku tø tminawya'kxniyi ja maxu'nk nika'ap ja t'ukja'myajtsni jøts ku y'u'nk ja tø pyiky, ja'agøjxp ku ja xyonda'aky ku ja tø tyikaxi'iky tu'uk maxu'nk ya naxwiiñ.

22 Nayide'ents meets idø'øn mjajtnimi, mjanchjotmay'oo'ktip ixyam; wimbetp øts jøts mee nminabyaadit jadigojk, winetnimts ja xondaajkin xpaattit yikxon, jøts nipøn ja mgapøjkxiyidit.

23 Jøts ja'abi xøøw ka' ø ti x'ukyiktøønidit. Janch meets idø'øn nnøjmidi, jøts ku ja Dios Teety tuki'iyi mmo'ojidit pøni ti jaty ja m'amidowdi øts køjxp.

24 Østi ixyambaat ka'anim ti x'amidowdi øts køjxp; amidowdi pøktsowdi, mbaattip ja' jøts jade'en mxonjattit.

Tøts ja Jesucristo tmimajada'aky midi ja naxwii'ñit jaa'y yikwindigøøpy

25 Madya'akyøjxp ya'at yam nugo tø ndukmadowdi jøts xamimadoodøwidit; ja'atp ja xøøw ku ka'ap jade'en nøjkx n'ukmigajpxnidi abiky madya'akyøjxp, wa'ats meets ja ndyimdyukmadoonit nøjkx pøni sa ja Dios Teety y'ejxi tyiyi.

26 Jøts ja'abi xøøwts øts køjxp ja Dios Teety x'amido'odit xpøktso'odit ja øy'ajtin; jøts nika'ap øts yam ndyimwya'añ jøts ku øts n'amido'ot ja Dios Teety jøts mee nni'amidowit. Ka'ap chøkyi jøts kø'øm n'amido'ot,

27 pø mdsøjkip meets ja Dios Teety. Jade'engøjxpts ja mdsøkyidi kumi xtsojqp meets nayide'en, jøts tøts xjanchjawidi jøts ku øts Dios Teety xkexy.

28 Jam ø tø ndsøøñ ma Dios Teety jøts øts ya tø nmiñ ya naxwiiñ, ixyamts øts inet nmajtstu'utwangojmi ja naxwii'ñit, jøts ø n'awimbetiwyā'añ jadigojk ja Dios Teety.

29 Xjats ja pyabøjkpītøjk wyandøø:

—Ix̄yamnim inet t̄iy janchwā'ats xn̄igajpxñim, ka' x'ukyiktuni ja abiky myadyā'aky midi kayik-tamimadodøø'wip.

30 Ix̄yamnimts øøts inet njanch'ixy njanchnijawī jøts ku tuki'iyi xn̄ija'wigyixy, jøts ku ka' chøkyi jøts ku øy pøn kuwani mdyimdyiibyøkiyit. Ja'agøjxp øø njanchjawī jøts ku jam mdsøøñ mā Dios Teety.

31 Jøts nwindson'ajtim Jesús yide'en t'adsøøy:

—Jøts xjanchja'wiñidip øts ix̄yam?

32 Ja wyingøñ jøts tø yja'aty ja xøøw ja jumøjt, jøts tyimñay'ixyamyi, ku meets inet m'agakpaktit pø mā pønjabøn ñøjkxt, jøts øts inet nadyu'uk xn̄ika'aktit. Ka'ap ø nadyu'ugi, jats ja Dios Teety xmøøt'ity.

33 Ndukmodoogøjxtip ya'at yam tuki'iyi, jøts ja øy'ajtin jotkujk'ajtin xpaattit ku ø x'ajot'attit. M'ayo'ombaattip ya naxwiiñ; jotmøkts mnabyikta'agidit, tøts øts inet nmimajada'aky midi ya naxwiiñ yikwindigøøpy.

17

Ku ja Jesús tni'amidowī tni'bøktsowī ja pyabøjkpītøjk, jøts ja ttukmadøy ja Dios Teety

1 Xjats ku ja nwindson'ajtim Jesús jade'en wyān'abajtiyiiñ, jøts ja ojs jam tsajpwemp pyat'ixy, winets ja wyaañ:

—Dios Teety, tø ja hori kya'pxy. Yikmøjtøjkikts øts, kunuu'kxyja'wikts øts, jøts me nayide'en nyikmøjtøkit, jøts me nayide'en myikunuu'kxyjawit.

2 Metsxi tø xmø'øy ja kutujk jøts øts naxwii'ñit jaaj'y ja ni'ijtyi nda'ana'amdit, jøts ja tpaattit ja jujky'ajtin xemikøjxp pøn jaty me tø xkø'øy.

3 Jøts jade'en'ampy yikpaaty ja jujky'ajtin xemikøjxp ku tu'ugyi mets Dios Teety myikjanchjawi, sam nayide'en ja Jesucristo, pøn mets ya tø xkexy naxwiiñ.

4 'Tø øts ja ndunguixy jade'en midi me tø xa'ane'emy, jade'engøjxpts myikmøjawi myikunuu'kxyjawi ya naxwiiñ.

5 Møøkyts øts jam mwingujky nay ja'abi møk'ajtin midi øts y'ijty nmøøt'ajtpy møøt mets ku ka'anim wyinaty naxwii'ñit y'øyinim.

6 'Jøts ja jaaj'dyi midi me kø'øm tø xwiwich ya naxwiiñ midi me tø xagødøki, tøts øts ja nduknija'wigyøxti pøni pøn mets. Jøts mets ja y'ijty mjaaj'y'ajtpy, jøts mets ja tø xagødøki. Tøts ja tpadundi mets ja m'øgyajpxy mets ja m'øy'ayuujk.

7 Ñija'winidip ja ixyam wa'ats ti jaty me tø xmø'øy jøts ku mets ja xja'aji.

8 Tøts øts ja ndukmadowdi ja øgyajpxy ja ømyadya'aky midi me tø xukmadøy, jøts tøts ja tkupøkti, tøts ja tnijawidi jøts ku ja yjanchi jøts ku øts jam ndsøøñ ma mets jam. Tø ja tjanchjawidi jøts ku me tø xkexy.

9 'Yø'øts ø nni'amidoo'widip pøn jaty me tø xmø'øy ja'agøjxp ku ja xja'aji; jøts nigidi ja'abi nni'amidoo'wip pøn øts tø xkabadundi.

10 Midi jaty ø nja'ajtpy, nayi mets mja'ja', jøts nay ja'ats ø nja'ajtmip; jøts nayi øts nmøk'ajtin nay øts ngunuu'kxin ja xyiktuujnidip.

11 'Øts, ka'ap øts n'ukya'a'ajtnit ya naxwiiñ; yø'øts ja tandip, jøts me nninøjkxnit møøtsinaabyi. Kunuu'kxy Dios Teety, agø'øduk axajtuk mmøk'ajtingøjxp pøn jaty ø tø xagødøki jøts ni'amuki ni'aga'pxi y'ettit, kyanamyajtstu'udidit nayide'en sam adømin.

12 Ku øts yø ya y'lity nmøøt'etti ya naxwiiñ, n'eix'ejttip øts yø', ja møk'ajtin ø nyiktumpy midi me tø xmø'øy, ja'ats øts yø nda'agø'ødujktip nda'axajtujktip. Ni tu'ugin yø tø kyawindigøydi, ja'ayim idø'on jade'en tø yjaty midi'iyim y'ijty windigøy'ejtnip, jøts jade'en ka'pxy tpaaty sa ja mgajpxy sa ja m'ayuujk xyiktaañ.

13 'Ixyamts me nninøjkxnit ma mets jam; jøts ku njaaknaya'a'aty ya naxwiiñ, ja'agøjxp øts jade'en nwa'añ jøts ja mja' yjotkujk'attit sam ø njotkujk'atyin.

14 Tø øts ja ndukmadoogøxti ja m'øgyajpxy ja m'øy'ayuujk, ja'ats mmi'ajkiyidip pøn ja ka'øwyinmaa'ñ tjagyajp. Ja' yiktami'ajkidip ku ja yjade'embí winmaa'ñ tka'ukyiktunidi, nayide'ents øts ka' nyiktuñ ja yja'adi.

15 Kaja'ajipts ø n'amidøøpy jøts xwaabidsø'ømt ya naxwiiñ, ja' n'amidøøpy jøts xkuwa'ant xkubokt, jøts miku' yja' kidi myajada'aky.

16 Nayide'en ja'adi sam øts, ka' nyiktuñ ja kya'øwyinmaa'ñ.

17 Pøkjø'økts ejxjø'økts mdiy'ajtingøjxp mjanch'ajtingøjxp; pø tiy janchxi ja mgajpxy ja m'ayuujk.

18 Nayide'ents sam me tø xaniguexy ja naxwii'ñit jaa'y, nayide'ents øts ja yam ndanipøkti

ndani'ejxti pøn ya naxwiiñ ja ka'owyinmaa'ñ tjagyajptipnim.

19 Amumjoojt øts njaaktyimñadyamiyoxiyit yø'øggøjxpti, nayide'ents ja ñadyamiyoxiyidit ku ja mgajpxy ja m'ayuujk ttu'undit midi t̄iy midi janch.

20 'Kidi ja'ayip ø nugo ndyimñi'amido'owidip, nayide'en ja'amidip pøn ø xjanchjawiwandipnim ku ja myigu'uk ja tmadoojidit ja øgyajpxy ja ømyadya'aky.

21 Jøts ja' øts yam n'amidøøpy jøts tu'ugyi ja wyinmaa'ñ tyik'ettit; jøts tu'ugyi y'ettit møøt adøm, nayide'en Dios Teety sam mets xmøøt'ity jøts sam me nmøøt'ity. Jøts wan tu'ugyi ja wyinmaa'ñ tpikta'akti jøts jade'en ttukjanchjawidit ku me tø xkexy, pøn ja ka'øwyinmaa'ñ tjagyajptip.

22 Tø øts ja nmo'odi nay ja'abi møk'ajtin midi me tø xmø'øy, jøts tu'ugyi wyinma'adyit nayide'en sam adøm nja'. Tu'ugyi nayide'en mets mja', jøts nayide'ents øts nja'ami.

23 Øts ja møøt nnamyayidit, jøts mets xmøøtnamyaa'yimiyit jøts ja tu'ugyi y'ettit, jøts jade'en ja naxwii'ñit jaa'y t'ejxtit tnijawidit jøts ku me tø xkexy, jøts ku mets ja xjanchøky sam me xtsøkyin.

24 'Dios Teety, metsxi ja tø xagødøki, jøts ja'ats ø ndsøjkpy jøts ja yjap'attit ma øts jap ndsinaawya'añ, jøts t'ejxtit ja møk'ajtin ja øy'ajtin midi me tø xmø'øy; jaayim me xtsøky ku ka'anim wyinaty naxwii'ñit y'øyinim.

25 Mets Dios Teety t̄iy'ajtin janch'ajtin mmøøt, jøts ka'ats ja naxwii'ñit jaa'y mnijawiyi; jøts øts,

nnija'wip mets; jøts yø pabøjkpitøjk, ñija'winidip yø' jøts ku me tø xjanchkexy.

²⁶ Tø øts ja ndukmadowdi mbøn mets jøts njaaktukmadoowandipnim øts. Jade'ents sa mets xpa'ayøyin, nayide'ents ttaba'ayoomidit ja myigu'uktøjk. Nmøøt'etpyim øts yø' y'agujkpti jade'en.

18

Ku ja Jesús ojts yikmach

¹ Xjats ku ja nwindson'ajtim Jesús jade'en wyinaty tø wya'añ, winets ja tmøøtsøø'ñ ja pyabøjkpitøjk, jøts ja ñøjkxwalandi jam jaduktamajñ ku ja ttanaxtit ja nøø midi yiktejp Cedrón. Jam tu'uk ja kam mā y'ity øy ti tsa'am, jamts ja nwindson'ajtim Jesús tmøøtkuyø'øiyii'ñ ja pyabøjkpitøjk.

² Jøts ja Judas, pøn ja wyinaty ixam ka'ødyunwajnip, wa'ats ja t'ijxy'aty ja'abi et, pø jamxi ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty kawinaak ojk tø ñamyukyidi møøt ja pyabøjkpitøjk.

³ Jade'en'ampyts ja Judas jam ojts tmøøtja'aty tukpiky ja soldaditøjk møøt ja jaa'dyi midi t'ejx'ejttip ja tsaptøjk, ja teetywindsøndøjk ja fariseotøjk ja kajxidip, tumda'o'jk møøt ja jam yja'ttøø kunø'øky.

⁴ Ñija'wiñip ja nwindson'ajtim Jesús ja wyinaty sa jaty ja yjatwa'añ kyubatwa'añ, winets ja twinguwa'jkii'ñ, jøts ja tyiktiy:

—¿Pøn dø'øn m'ixaadyip?

⁵ Jøts ja ojts yide'en y'adsowdi:

—Ja Jesús øø n'ixaapy, ja Nazaretit jaa'y.

Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøoy:

—Øtsimts ja'.

Jøts ja Judas midi ka'øya'adøtsp, ixam ja tmøodi ja mayjaay.

⁶ Jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ: “Øtsimts ja'”, winets ja jadi'iñi y'ixnøjkxtøø jøts ja kya'tsjimbejtøø.

⁷ Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja jadigojk tyiibyøjkidøø, jøts ja ñimaajyidøø:

—¿Pøn dø'on m'ixaadyip?

Jøts ja wyandøø:

—Ja Jesús, ja Nazaretit jaay.

⁸ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Tøxi nnigajpxy jøts ku ja y'øtsi. Pøni øts tam x'ixaadyip, majtstu'uttits øts yø nbabøjkpitøjk.

⁹ Jade'en'ampy ja jade'en yjaty, jøts ja jade'en ka'pxy tyimyjaty ku ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty yide'en kø'øm tø wya'añ: “Pøn jaty øts ja Dios Teety tø xagødøki, ni tu'ugin ja tø kyawindigøydi.”

¹⁰ Jøts ja Simón Pedro jam wyinaty tø tnixaji tu'uk ja tsujx, ja'ats ja ojts tjuuty, jøts ja ttaxikpo'otuupty ja jaay midi txøøw'ajtp Malco, ojts y'aga'ndyatsk ja tyimgyajtspo'jtiyi, ja teetywindsøndøjk idø'on ja tyumbi jade'en ajtp.

¹¹ Yide'en ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay ja Pedro:

—Pikta'ak yø mdsujx nay jap ma tø xjuuty. ¿Sa me mwimay, uk ja øts idø'on xijy ngagupøkt ja ayo'on midi øts ja Dios Teety tø xanibiktaagi?

Ku Jesús yiknajtswaa'wiyi'ñ jam ma teetywindsøn

12 Xjats ja soldaditøjk, møøt ja' pøn tnigubajk'ajtp jøts møøt ja tsaptajk, ojts tmätsti ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja ojts tkøwøøndi tkøxojtsti.

13 Jøts ja tyiknøjkxtøø mā ja Anás jam tyøjk midi ja Caifás tyeety myø'jtíp, midi jam wyinaty ja'abi jumøjt teetywindsøn'ajtp.

14 Nayi Caifás idø'øn wyinaty yide'en tø tnøjmi ja israelit jaā'y, jøts ku ne'egi jade'en tyimy'øy'att jøts tu'ugyi ja jaā'y tku'oogit ja kajp.

Ku ja Pedro tku'ñ jøts ku ja ka' t'ijxy'aty ja Jesús

15 Jøts ja Simón Pedro møøt jadu'uk ja myibabøjkpi tpanøjkxti ja nwindson'ajtim Jesús. Jøts yik'ijxy'ajtp ja' ja yjadu'ukpi, ijxy'ajtip ja teetywindsøn ja', ja'ats jap tyimyøøtøjkimyaā ja nwindson'ajtim Jesús jap windsøn tyøjk'agui'py;

16 jøts ja Pedro jap tyaañ mā yiknidøki ja tøj. Ja'ats ja yjadu'ukpi jap ñibidsøøm midi ijxy'ajtp ja teetywindsøn, jøts ja ojts tminagyajpxyi ja tø'øxyøjk midi jap tøjkadinaapy, jøts ja tyiktøjkijñ ja Pedro.

17 Winets ja tø'øxyøjk midi tøjkadinaapy, y'amidoosjø ja Pedro:

—¿Kidi metsip yø jaā'y mbabøjkpi'ajtpy?

Jøts ja Pedro t'adsøøy yide'en:

—Ka', ka'axi ja y'øtsi.

18 Jøts kumi xujxpts wyinaty, jøts ja tumbitøjk jøts ja tsaptøjktajk jap ja wyinaty tø tyikmøjidi ja jøøn, ja'ats ja jap wyindanaadyip jøts ja jap xyamdi. Jøts ja Pedro ixam idø'øn ja tmøøtxami.

Ku ja teetywindsøn tyiktøøbinaxwa'aky ja Jesús

19 Xjats ja teetywindsøn tyiktøøbinaxwaajky ja nwindsons'ajtim Jesús pøn jaty idø'øn pyabøjkpitøjk'ajtpy, jøts ti dø'øn ja ñanky'ixpøjkp.

20 Jøts ja nwindsons'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Tø ø ngajpxy mayjaa'y'agujky øy madsoo; ejtp ø nyik'ixpiky ma jaty tsaptøjk, jøts nayide'en ma ja møj tsaptøjkmi ma israelit jaa'y ñamyukyidi, jøts ka'ap øts øy ti n'amaa'tsk'aty ku ø ti nnigajpxy.

21 ¿Tigøjxp ku øts ja xyiktiy? Ja' mets ja myiktø'øp pøn jaty ø tø xmadooji, jøts wan ja tnigajpxti pøni sa jaty øts idø'øn ja tø nnøjmidi. Ja' ja tnija'widip pøni sa jaty øts ja tø nnøjmidi.

22 Xjats ku ja nwindsons'ajtim Jesús jade'en wyaañ, jøts nidu'ugin ja tsaptajk ja ojts wyingugoxiyi, jøts ja ñi'mxyiyi:

—¿Jade'en yø m'aaw xa'adsøy jøts jade'en xnøjmit yø teetywindsøn?

23 Jøts ja nwindsons'ajtim Jesús ja yide'en t'adsøøy:

—Pøni tødam ø ngajpxigøy, nigajpxts midi'ibi dø'øn mga'ømyadøøpy; jøts pøni øydam jade'en sa ø tø nwa'añ, ¿tits ku øts xkøxy?

24 Winets ja Anás ja ojts kyexyi wiñ ke'kxy, jøts ja jam ñøjkxt ma ja Caifás, midi teetywindsøn'ajtp.

Ku Pedro jadigojk wya'añ ku ja ka'ap t'ejxi ja Jesús

25 Ixajp idø'øn ja Pedro tyani, yjoo'kxpiky jap jøn'ajpy, ku ja yikni maay:

—¿Kidi metsip yø jaa'y mbabøjkpi'ajtpy?

Jøts ja Pedro ja ka' tkupiky, yide'en ja wyangojmi:

—Ka', ka'axi ja y'øtsi.

26 Winets ja yiktøøji tu'uk ja teetywindsøn tyumbi midi ja jaa'y myigu'uk'ajtpy, midi ja Pedro wyinaty tø txiktsajtstu'uty jøts ja tyatsk tyimyikwinajkiyøø, ja'ats waan:

—¿Kidi metsip jap tø n'ixy jøts ku mets ja jap y'ity xmøødi jap tsa'amgamjøtpy?

27 Jøts ja Pedro ja jadigojk ka' tkupøjkojmi, winets nay jatyi y'ayaajxy tu'uk tsapni'aaw.

Ku Jesús twinguwa'jkij#ñ ja Pilato

28 Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús ojts yikwaadsøøn jam Caifás tyøjkjotp, jøts ja yikwaanijkyx mā ja møy windsøn kyutujktaajk jam. Xiijñiwyani, jøts ja israelit jaa'y nika'ap tyøjkidøø jap kutujktaajkjøtpy, jøts ja ka'ap tyiktigøøwya'andi ja kyos-tumbri, pøky idø'on ja' ku ja jade'en y'adø'øtstit, ka'ap ja t'ukaañidit ja paski xøgaaky ja paski xø'uuky ku ja a'ux ja tyiknaxtit.

29 Ja'agøjxp ja møy windsøn Pilato jam ojts pyidsimy jøts ja myigajpxwa'añidi, yide'en ja ojts ñii'mxyidi:

—¿Ti yø jaa'y mdani'øø'nidip?

30 Jøts ja y'adsoodøø:

—Ku yø jeexyip kyapøkyjaa'y i ka' mets yø jeexyip ya tø myiktagøðøki.

31 Winets ja Pilato ja ñimaajyidøø:

—Møødidi, jøts xiidyu'undit jade'en pøni sa ja mgutujk wya'andi.

Jøts ja israelit jaa'y y'adsoodøø:

—Øøts, ka'ap øøts xpaat'aty jøts øøts øy pøn nyik'ookt.

³² Jade'en ja ojts ka'pxy yjaty sa ja nwindson'ajtim Jesús ja wyinaty tō tñigajpxy jōts ku ja jade'en y'ookt.

³³ Xjats ja Pilato jap jadigojk tyōjkiiññ jap kyutujktaajkjōtpy, jōts ja ojts tyajxi ja nwindson'ajtim Jesús, jōts ja t'amidōy:

—¿Mets idō'on israelit jaa'y mjanchwindsōn'ajtip?

³⁴ Jōts nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—¿Kō'ōm mets jade'en mwinmay jōts mets jade'en xyiktiy, uk pōn jade'en tō mdamimadya'agyī jōts ku o nja'aji?

³⁵ Jōts ja Pilato ja y'adsoojō:

—¿Ti israelit jaa'yimts ots? Kō'ōmxi yō mmigugajp jōts yō teetywindsōndōjk ya myikmiñiyī jōts mets ya nyiktagōdōki. ¿Ti dō'on tō xuñ?

³⁶ Jōts nwindson'ajtim Jesús ja yide'en t'adsōy:

—Windsōn'ajtp ots, ka' ots nja' yjade'eni sam pōn yja' ya naxwiiñ. Ku jeexyīp jade'en, tō ots nbabōjkpōtōjk jeexyīp xnitseptunīdi, jōts ots jeexyīp ngayiktagōdōki ja israelit jaa'y. Kayaa'ip ots ngutujk.

³⁷ Winets ja Pilato ja ojts ñii'mxyiyī:

—¿Jōts mjanchwindsōn mets idō'on?

Jōts nwindson'ajtim Jesús ja t'adsōy:

—Ja' ots sa ixa mwa'añ, windsōn ots. Tō o ngaxi'iky ku ots ya naxwiiñ tō nmiñ jōts o nnigajpxt ti tiy'ajtin'ajtp, ti janch'ajtin'ajtp. Pōn jaty ja xmimadōdip, xmadojīdīpts ots nja' ja' sa jaty o nwa'añ.

³⁸ Jōts ja Pilato ja ojts ñii'mxyiyī:

—¿Jōts ti dō'on tiy'ajtin'ajtp janch'ajtin'ajtp?

Ku Jesús ñidujkíyí'ñ jøts ja y'ookt

Jøts ku ja Pilato jade'en t'ukyiktiy, jøts ja ojts pyidsimy jøts ja tminagyajpxwa'añi ja israelit jaa'dyi, jøts ja tnimaay:

—Ka' øts yø jaa'y nbøky'ixy.

³⁹ Jade'ents mee xkostumbri'aty jøts øts nidu'ugin nyik'awa'atspidsø'ømt ja pøkyjaa'y, ku meets ja x'amidøy ku paski xøøw: ¿jøts mdsojktip jøts wan øts yø mwindsøn tnajtsmatsi jadi'iñi?

⁴⁰ Winets ja niduki'iyi møk wyandøø:

—¡Ka' yø' xyik'awa'atspidsø'ømt! ¡Yø Barrabás myik'awa'atspidsø'ømp!

Jøts møj maa'tspi dø'øn ja Barrabás.

19

¹ Xjats ja Pilato ojts tnankmyachi ja nwindsøn'ajtim Jesús, jøts ja ojts tnankwyøpyi.

² Jøts ja soldadi ja ojts ttagujandi tu'uk ja windsøn kujan, jøts tum kujp awiity, jøts tsuu'nk wet ja ojts ttaxoxti.

³ Jøts ja ojts wingon twingunøjkxidi, jøts ja ojts tnøjmidi:

—¡Møj mets, pøn ja israelit jaa'y wyindsøn ukmayip!

Jøts ja ojts twingoxti tjøpkoxti wyemp y'am.

⁴ Winets ja Pilato ojts jadigojk pyidsimy, jøts ja ojts ñii'mxyidi:

—Ejxti nijawidi, nyikpidsimpy øts yø ya jøts xnijawidit jøts ku øts yø niti ngadapøky'ixy.

⁵ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús pyidsimy, ixam tkujan'aty ja kujp awiity jøts ja tsuu'nk wet ja twet'aty. Jøts ja Pilato ja ojts ñimaagyojmiyidi:

—¡ixya dø'øn ja jaa'y!

⁶ Xjats ku ja teetywindsøndøjk ja t'ejxtøø jøts ja tsaptajk, winets ja tjanchtayajxidøø møk'ampy:

—¡Yikruspat! ¡Yikruspat!

Jøts ja Pilato ja tnimaay:

—Wawdi jøts mee xyikruspat, kumi ka'ap øts yø ti pøky ndapøky'ixy.

⁷ Yide'en ja israelit jaay ja y'adsoojyøø:

—Jap øøts tu'uk ja kutujk nmøødi, jøts jade'en ja tyikutuky jøts wan t'øøky, ja'agøjxp ku yø tø ñabyiktā'agyí Dios U'ngin.

⁸ Xjats ku ja Pilato ja ojts jade'en tmadøy, jøts ja jade'en yjaaktyimyk'adsø'jkiyiñ.

⁹ Jøts ja jap kyutujktaajkjøtpy tyøjkiyiñ jadigojk, jøts ja ttiibyijky ja nwindson'ajtim Jesús:

—¿Mets, mā mdsøøñ?

Jøts ja nwindson'ajtim Jesús niwine'enin ja tkidyimy'adsøøy.

¹⁰ Winets ja Pilato ja ojts ñii'mxyiyi:

—¿Jøts ø ka'ap x'adsøy? ¿Ti ka' xnijawi jøts ku øts kutujk njagyepy, jøts me nyikruspatt uk jøts me nyik'awa'atspidsø'ømt?

¹¹ Jøts nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Ti kutujk mets jeexyip mdsaaehjagyejpy ku Dios Teety ja jeexyip jade'en tkayikjaty; paty ja' møj pøky tyimdyaja'adyi pøn øts ya tø xkøyaky jøts me tø nyiktagøðøki, waani mets mja' mdaja'adyi.

¹² Winets ja Pilato nay jatyi tja'ixaay ja taay, jøts ja t'ixmatst jadi'iñi ja nwindson'ajtim Jesús; xjats ja israelit jaay ja møkta'aky ñimaajyiyi:

—¡Pøni myik'awa'atspidsimpy inet, ka' xmigu'ugi wyinaty ja møj windsøn César jam Roma! ¡Pøn jade'en namyøjpiktaajkip, myidsep'atpyts ja César!

13 Xjats ku ja Pilato jade'en tmadøø, winets ja ojts tnankyikpidsimyí ja nwindson'ajtim Jesús jøts ja y'ixaajky jam kyutujktaajkjøp'am midí yiktejp Gabata ku hebreit ayuujk, jade'en ja tijy ma tsaba'kxy.

14 Jaa dø'on ja xøøw wyinaty kujky ku wyinaty tyimbyatni ja paski. Winets ja Pilato tnimaay ja yjaa'y midí jamdi:

— ¡txyaadi ja mwindson!

15 Yide'en ja møk wyandøø:

— ¡Wan tpa'øøky! ¡Wan tpa'øøky! ¡Yikruspat!

Jøts ja Pilato ja tnimaay:

— ¿Øts ndejin ja mwindson nyikruspatp?

Ja teetywindsøndøjk ja yide'en y'adsoojiyøø:

— Ka'ap øts pøn jadu'uk nwindson midí øø nwindson'ajtpy, ja'ayi tu'ugyi ja møj windsøn César.

16 Ku ja Pilato jade'eñi yiknimaay, jøts ja ojts tkøyaky ja nwindson'ajtim Jesús jøts ja tyikruspattit, winets ja tyiktso'ondøø.

Ku ja Jesús kyiruspejty

17 Xjats ja nwindson'ajtim Jesús tyiktso'ondøø, jøts ja ttukapti ja kyirus, jøts ja jam ñijkxy ma ja et yiktijy Oo'kpi Kyubajk Pajk, midí yiktejp hebreit ayuujk Gólgota.

18 Jamts ja ojts tyikruspatti møøt namajtsk pøkyjaa'y, tu'uk jaty ja yikpiktaktøø adsow aduuk, jøts ja nwindson'ajtim Jesús agujk'ajpy.

19 Jøts ja Pilato jam ojts tnankpyikta'agyi ja letri kruskøjxp midí nømp: “Jesús, Nazaretit jaa'y, israelit jaa'y wyindsøn.”

20 Jøts may jaa'y ojts t'ejxti ja letri, pø kajpwingonxi ja jam ma ja nwindson'ajtim Jesús

ojts kyiruspety, jøts ja letri jade'en ja kyøxja'ayi hebreit ayuujk, jøts griegit ayuujk, jøts latin.

21 Paty ja israelit teetywindsøndøjk tñimaydi ja Pilato:

—Kidi jade'en xja'ay “Israelit jaa'y wyindsøn”; ne'egi jade'en xpikta'akt “Kø'øm ñadyijiyi jøts ku israelit jaa'y twindsøni.”

22 Yide'en ja Pilato ja ojts y'adsøyidi:

—iMidi tø nja'ay, jade'en yø tya'ant!

23 Xjats ku ja soldaditøjk wyinaty tø tyikruspatti ja nwindsøn'ajtim Jesús, winets ja ojts twestsjø'jkidi ja wyet, jøts ja ojts ñadyanipaadyidi jøts ja ñawya'kxit maktaxkpiky, kitu'uk ja soldadi ja tpoctit. Jøts nayide'en tñixajidyøø ja nijan, jøts kumi ka'ats ja y'axuumyuky, ja'ayi ja amuum tyimdyukojkubety,

24 xjats ja soldadi nixem niyam ñawyañidøø:

—Ka' yø ndakø'øtsa'ant; ne'egi yø nniguyajtint, jøts n'ejxint pøn jadyimy'uktaja'adip yø wet.

Jøts jade'en ojts ka'pxy yjaty sam jap jaabyety nøkyijxpy: “Tø øts nwet ja xwejtswa'kxidi, tø ja tñiguyatti.” Jade'ents idø'øn ja soldaditøjk y'adøstøø.

25 Jøts ma ja nwindsøn'ajtim kyirus jam, ixam ja tyaak ja', jøts nayi ixamts ja'ami midi ja tyaak y'uchip, jøts ja Cleofas ñidø'øxy midi María'ajtp, jøts nay jam ja María Magdalenimi.

26 Xjats ku ja nwindsøn'ajtim Jesús ojts t'ixy ja tyaak, jøts ku ja pyabøjkpi nay jam tyanaamyi midi ja jantyimyinamyajyip, winets ja tñimaay ja tyaak:

—Taak, ixa ja m'u'nk.

27 Jøts ja pyabøjkpi ja tñimaamyi:

—Ixa ja mdaak.

Jøts nay jatyi ja'abi pabøjkpi ttaakpijky midi ja nwindson'ajtim Jesús tyaagip, jøts ja jade'en yikjagyepy sam kyø'ømdaagin.

Ku ja Jesús y'ø'jky

²⁸ Xjats ku ja jade'en wyinaty tø y'ukjaty, jøts kumi ñija'wipts ja nwindson'ajtim Jesús ja wa'ats jøts ku wyinaty jade'en tuki'iyi tø kya'pxy, jøts idø'on ja jade'en tyimyjatt sam jap jaabyety nøkyjxpy, winets ja wyaañ:

—Jantyimdyøjtsip øts.

²⁹ Jamts wyinaty tukmøjnajts'øøy ja vino midi jeky tø pyu'uch; ja'ats øjts yiktabadsiich ja taniuu'kpi, jøts ja yikpiktaajky jam hisopo kipy awaj jøp'am, jøts ja yikta'ayøjkxyi ja nwindson'ajtim Jesús.

³⁰ Xjats ja twixi'jch ja taniuu'kpi jøts ja vino ka'øybi jade'en t'uuky, winets ja wyaañ:

—Tø tuki'iyi yikpaduñ ka'pxy.

Jøts ja kyubajk ja jadi'iñi kyuwøjtsnajxy, jøts ja jade'en y'ø'jky.

Ku ja Jesús yikuummy kyachpuki'jy

³¹ Jøts tyimbyaatwanipts ku ja paski xøøw kyujajy, jøts ja' ja israelit jaa'y kyatsojktip jøts ja oo'kpi jam y'awejxtit kruskøjxp ku poo'kxin xøøw, jøts yats idø'on ja'abi xøøw jaaktyimyøjxøøwni. Ja'agøjxpts ja tniaydi ja Pilato, jøts wan ja tñankpyakwojptøjkixyi pøn jaty jam wyinaty tø kyiruspatti, jøts wan ja tñankyikwinajkixyi jam ja oo'kpi ñine'kx.

³² Winets ja soldadi ñøjkxtøø, jøts ja øjts tjanchpakwojptøjkøxti midi ja nwindson'ajtim Jesús jam

wyinaty mōōt tō kyiruspety. Ojts ja yjawy-eembi tyimyikpakwojptōjkōjy, jōts ja yjadu'ukpi nayide'en midi jam jaduktamajñ.

³³ Xjats ku ja twingunōjkxidōō ja nwindson'ajtim Jesús, jōts ja t'ejxpattōō jōts kudam ja tō y'oo'kni, patyts ja ka' nayide'en t'uktunidōō.

³⁴ ¿Ja ti winets ja ñajxy? Ojts ja soldadi ja nidu'ugin tyakumyi ja takuu'm jōts ja tyimy'awajch ja kyachpuki'jy, jōts nay jatyi ja ni'jpy pyidsimy mōōt nōō.

³⁵ Ja'ats midi ixyam njaadyampy, tō ōts idō'on jade'en n'ixy nnijawī midi'ibi tiy janch, jōts mee nayide'en xiyyawit xjanchjawit.

³⁶ Jade'enxi dō'on ja yjajty jōts jade'en ka'pxy tyimyjaty sam jap jaabyety nōkyijxpy: “Ni tu'ugin pyajk ja kyatōjt kyamoott.”

³⁷ Jōts jap abiky wyami: “Y'ejxtip ja kō'om ku tyiktsaachidit.”

Ku ja Jesús ñine'kx yikpiktaajky jap mōj tsajutjōtpy

³⁸ Xjats ku dō'on ja jade'en wyinaty tō yjaty, jōts ja José midi kugajp'ajtp jam Arimatea, pyabijky ja' nwindson'ajtim Jesús ōy idō'on ja ka'ap ōy pōn tjadyimdyuknijawī, ja'agōjxp ku ja ttsō'ōgi ja myi'israelit jaa'y. Ja'ats idō'on t'amidoow ja Pilato ja may'ajt, jōts ja myo'ojiyit ja nwindson'ajtim Jesús ñine'kx. Xjats ja Pilato yikjajt ja jade'en, winets ja José ojts ñijkxy jōts ja ojts tyiktso'oniyi.

³⁹ Jōts ja Nicodemomi midi wyinaty jekyip tō tmōōtmadya'aky ja nwindson'ajtim Jesús koots, ja'ats jam tmija'jt ee'px majk kilin jaabya'ak

midi pa'akxuu'kp, majtsk jøøjp ja', ja mirra tø t'abøjkmuky møøt ja áloes.

⁴⁰ Jøts idø'øn ja José jade'en møøt ja Nicodemo tñixajiyidøø ja nwindson'ajtim Jesús ñine'kx, jøts ja tta'abejtøø ja wet midi ja wyinaty tø tpiktaajkidi ja'abi pa'akxuu'kpi midi jade'en abøjkmuky. Jade'en ja ttundøø sam idø'øn ja israelit jaa'y kyostumbridi ku ja y'oo'kpi ja tyiknaxøkidi.

⁴¹ Jøts mā ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø kyiruspety, jam wingon tu'uk ja kam mā y'ity øy ti tsa'am. Jamts tu'uk oo'kpi jut ja'abi kamjotp midi tyimyjemy'øyipnim, ka'anım jap pøn ty-imyikpikta'aky.

⁴² Japts ja tpiktaktøø ja nwindson'ajtim Jesús ñine'kx, pø wingonxi ja jam tyañ ja oo'kpi jut, jøts tyimdyøts jøts ja israelit jaa'y pyoo'kxin xøøw tyimcho'ondaknit.

20

Ku ja Jesús yujukpyijky jadigojk jap møj tsaa jutjøtpy

¹ Xjats ku midukxøøw cho'onda'akñim ja yjadu'ukpi samaan, winets ja María Magdalena ojts jøpyi ñijkxy jam mā ja oo'kpi jut jam wyinaty, ka'anım yikxon yajta'aky; jøts ja ojts t'ixy jøts ku ja oo'kpi jut jam tka'uk'agø'ajtni ja tsaa midi ja wyinaty tø yikta'agi'iy.

² Winets ja ojts putyi ñijkxy mā ja Simón Pedro jam wyinaty møøt øts midi yø nøky tjaapy, midi ja nwindson'ajtim Jesús jantyimyinamyaaajyip, jøts øøts xnimaay:

—Tøts ja nwindson'ajtım jap yikjidøjtıdsømni jap jutjøtpy, jøts ka'ap øø nnijawi pø mā net tø yikpikta'aky.

³ Xjats øts møøt ja Pedro nnijkxy mā ja oo'kpi jut jam.

⁴ Jøts øøts namajtsk janch putyi nnijkxy; jøts øts jawaani møk njantyimbyujt jøts ja Pedro nnikejky, jawyeen øts jam nja'jty mā ja oo'kpi jut.

⁵ Jøts øts jap ngu'ejxiyii'ñ, ja wetyi jap n'ejxpajt midi ja nwindson'ajtım wyınaty tø yikta'abity jøts ku ja jap wyøjni, jøts nika'ap ndøjkiyii'ñ.

⁶ Jøtsnim ja Simón Pedro ix'oojknım yja'jty, jøts ja tyøjkiyii'ñ jap oo'kpi jutjøtpy. Jøts ja nayide'en jap ojts t'ixy jøts ku ja abet jap wyøjni;

⁷ jøts ja tjaaktyimy'ejxpajty ja wet midi ja nwindson'ajtım Jesús wyınaty tø yiktagupity, jøts nigidi ja jam møøt ja wet midi ja amuum yikta'abejt, axaach ja jam abiky tø yikpikta'aky.

⁸ Winets øts ndøjkyimyaā mā dø'øn ja oo'kpi jut jam, jøts n'ijxy jøts kudam ja wyınaty jade'en tø yjaty, xjats ja njanchja'wiyii'ñ.

⁹ Jøts ka'anımts idø'øn øøts wyınaty nja'gyuki midi jap nøkyixpy jaabyety wya'añ, jøts ku ja nwindson'ajtım Jesús yjujkpyøkt jadigojk jap oo'kpi y'agujkp.

¹⁰ Jøts øøts jade'en namajtsk nwimbejtnaā jøts nnøjknāā jam ndøjkwındump.

Ku ja Jesús ñanky'ejxøø jadigojk mā ja María Magdalena jam wyınaty

¹¹ Jøts ja María jamyi jut'agø'øm tyaañ, ñiyaxni ja jam kyu'ejxiyii'ñ mā ja jut,

12 winets ja ojts t'ixy namajtsk ja ankilis, tum amuum poop ja xyoxyidi, jøts ja jam chøønidi ma ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø y'ukyikpikta'aky ja ñine'kx; tu'uk jam chøøni agubajkp, jøts jadu'uk teky'ok'am.

13 Jøts ja ankilis ja ñimaajyøø, ja tø'øxyøjk yiknimaapy:

—¿Ti mjaajtíp, tiku mya'axy?

Jøts ja tnimaay:

—Ja'agøjxp ø nya'axy ku øts ja nwindson'ajtim ya tø yikwejtspidsømni, jøts øts ja ka'nnijawi pø ma ja tø yikpikta'aky.

14 Ja'ayi ja jade'en wyaañ, jøts ku ja y'ejxjimbijty winets ja t'ejxpajty jøts kudam ja nwindson'ajtim Jesús jam tyani; jøts ka'ap ja tyimwya'añ jøts ku ja yja'aji.

15 Winets ja ojts kø'øm ñi'mxyi, jøts ja tø'øxyøjk yiktibyiky:

—¿Tiku mya'axy? ¿Pøn m'ixaapy?

Jøts ja tø'øxyøjk jade'en ja wyinmay, ja tsal'am kam ejx'ejtpik idø'on ja tijy, jøts ja tnimaay:

—Teety, pøni mets ja tø xyikpidsimy, tukmadookts øts ma tø xpikta'aky jøts øts ja n'atsyiktsoont.

16 Winets ja ñimaajyøø ja nwindson'ajtim Jesús:

—¡María!

Xjats ja y'ejxjimbijty jøts ja tnimaay hebreit ayu-ujk:

—¡Raboni! —midi tyijpy yik'ixpøjkpi.

17 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyøø:

—Kidi ø xøñ, majtstutk øts, pø ka'anixi ø nni-jkxy jam ma ja nDeety jam. Nøjkxts x'atstukmadøy

pøn jaty øts nja' xpabøjkidip, jøts ku øts jap nniykxy ma øts ja nDeety jap, midi mee mDios Teety'ajtpy.

18 Winets ja María Magdalena ojts ñiikxy, jøts ja ojts t'atstukmadoji ja nwindson'ajtim Jesús pyabøjkpitøjk jøts ku ja wyinaty tø t'ixy ja nwindson'ajtim, jøts ku ja wyinaty jade'en tø ñii'mxyiyi.

Ku ja Jesús ñanky'ejxøø jadigojk ma ja pyabøjkpitøjk jam wyinaty

19 Jøts nay ja'abi xøøw ku midukxøøw cho'ondā'akñim ja yjadu'ukpi samaan, nay ja'abi ux ku ja pabøjkpitøjk jam wyinaty tø ñamyukyidi jøts ja wyinaty tø ñañi'agiibyetyidi, ja israelit jaa'y ja chø'jkidip. Winets ja nwindson'ajtim Jesús tyøjkiyii'ñ jøts ja jam y'aguik'am wya'k'øyiyii'ñ, jøts ja ojts yide'en kyajpxpøø'kxyidi:

—Øy'atti jotkujk'atti.

20 Xjats ku ja jade'en y'ukwaañ, jøts ja ojts tyuk'ijxyidi ja kyø' jøts nayide'en ja kyachpuki'jyit tsaachi. Jøts ja pabøjkpitøjk yjantyimxyondaktøø ku ja t'ejxtøø ja nwindson'ajtim.

21 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja jadigojk ñimaajyidøø:

—Øy'atti jotkujk'atti. Nayide'en sam øts ja Dios Teety tø xkexyin, jøts nayide'en meets yam nguexy.

22 Xjats ja tñibixujiyii'ñ ja pyabøjkpitøjk jøts ja tñimaay:

—Wan ja Dios y'Espíritu Santo mdatøkiyidi.

23 Jøts pøni mgajpxwa'kxtip jøts ku ja yikpo-jkpimee'kxy pøn nabyøkyja'wiyidip, jøts øts nja' ja xpabøjkijyidit; uk pøni ka'ats, mdukmado'opts

meets ja nayide'en jøts ku ja pyøky ja ka'ap mibaat yikmee'kxy, pøni ka'ap ja ñabyøkyjawiyidi niwine'en.

Ku Tomás ojts t'ixy ja Jesús ku tø yjukpyiky

²⁴ Jøts tu'uk ja nwindson'ajtim pyabøjkpi midi Tomás'ajtp, midi yiktejp xeeñu'nk, ja' wyinaty ka'ejtp mā ja jamdi ku ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø ñanky'ijxyi.

²⁵ Xjats ja oojknim ttukmadowdi ja nwindson'ajtim Jesús pyabøjkpitøjk, jøts ja tnimaadyi:

—Tø øøts ja nwindson'ajtim n'ixy.

Ja Tomás yide'en ja ojts ñii'mxyidi:

—Ka' øts ja njanchjawit pøni ka' øts kyø' ja n'ejxi jøts ku ja klābis ja tø yiktsaachiyi; ku øts ngøtsa'jx jap kø'øm ka' ndyimgyudejit mā ja klābis ja tø yiktsaachiyi, pøni ka' øts jap nguxaji mā ja kyachpuki'jy tø chaachi, ka'ats øts ja njanchjawit.

²⁶ Xjats ku kyiduktujkxøøw'ajty, winets ja pabøjkpitøjk ñamyujkidøø jadigojk jam tøjktotp, jøts ja Tomás ixjam ja wyinaty tmøødidi. Winets jadyimja'aduky ja tøjkwinaty yikxon ku ja nwindson'ajtim Jesús tyøjkijyii'ñ, jøts ja jam agujk'am tyanay'øyyii'ñ. Jamts ja ojts kyajpxpøø'kxyidi, yide'en ja ñii'mxyidi:

—Øy'atti jotkujk'atti.

²⁷ Jøts ja Tomás nay jatyi yiknimaay:

—Kudeji yø mgøtsa'jx yap, jøts øts yø ngø' x'ejxit; jøts yak yø mgø' jøts yap mguxajit øts ngachpuki'jy. Jøts kidi nugo xkuwinmayi, janchjawi døøn.

²⁸ Xjats ja Tomás y'adsøøy jøts ja wyaañ:

—iMets nwindson'ajtpy ndios'ajtpy!

²⁹ Jøts nwindson'ajtim Jesús ñimaajyøø:

—Tomás, ja'agøjxp yam xjanchjawinim ku ø tø xtyimwyemp'ijxñim. Jotkujk'atyim ja'adi pøn tmibøjktip pøn tjanchja'widip jadi'iñi, øy øts ja xjaga'ejxti.

Ya'at nigajpxp ja ty'ajtin midi yø nøky myøøt'ajtpy

³⁰ Jøts may ja nwindson'ajtim Jesús ojts tpikta'aky ja ejxpajt, ku ja ojts ttuñ ja milagri jam pyabøjkitøjk wyingujkp midi ka' kyøxja'ayi ya'at nøkyjøtpy.

³¹ Ja'agøjxp ya'at jap jade'en tø yikujayi, jøts xiyjawidit xjanchjawidit jøts ku ja' yiknitsø'øky, jøts ku ja' Cristo ja nwindson'ajtim Jesús, ja Dios U'nk. Jøts ku ja xjanchjawidit, mbaatpts meets ja juky'ajtin xemikøjxp sam pyaat'atyidi pøn tjanchja'wiyidip.

21

Ku Jesús ñanky'ejxiyi niwixujk pyabøjkpi windump

¹ Xjats ku dø'øn ja wyinaty jade'en tø y'ukjaty, winets ja nwindson'ajtim Jesús ñanky'ejxi jadigojk jam ma ja pyabøjkitøjk, jam mejy'am midi yiktejp Tiberias. Yide'en idø'øn ja y'ejxi tyiyi:

² Ja Simón Pedro jam wyinaty møøt ja Tomás midi yiktejp xeeñu'nk, jøts ja Natanael midi jam kugajp'ajtp Caná midi Galileit etjotp, jøts ja Zebedeo y'una'jk, jøts møøt abiky janamajtsk nay ja nwindson'ajtim Jesús pyabøjkpi.

³ Ja'ats ja Simón Pedro ñimaay:

—Nijkxy øts t'ats'ajkxma'aky.

Jøts ja wyandøø:

—Pø tsoomp øø nayide'en.

Xjats idø'øn ja ñøjkxtøø, jøts ja ojts ttatøkidi tu'uk ja barki, ni tu'ugin ja ajkx ja tkamaktøø ja'abi koots.

⁴ Jøts ku wyinaty xyijñiwyani, winets ja nwindson'ajtim Jesús jam mejy'am wya'kaxi'jky, ja pyabøjkpitøjk ka'ap ja twinmaydi jøts ku ja yja'aji.

⁵ Jøts ja ñimaajyidøø:

—Mixy, çtø dø'øn ja ajkx iiy xmatsti uk tyim-gya'anin?

Jøts ja yide'en t'adsoodøø:

—Ni tu'uk.

⁶ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts ñi'mxyidi:

—Niwøjpatti yø mda'ajkxmajk ixa barki puki'jy aga'ñ'ampy, jøts ja ajkx inet jap xpaattit.

Jøts ja ojts jade'en ttundi, jaanimts idø'øn ja tiy ka'ap ja tya'ajkxmajk y'ukmaa'yniyidi jøts ja jap nøøjtopy tjuuttit, ja'agøjxp ku ja ajkx jap janch'ujts'abøki.

⁷ Winets øts midi ja nwindson'ajtim Jesús yjanchminamyajyip tnimaay ja Pedro:

—¡Ja nwindson'ajtimts yø'!

Ja'ayi ja Simón Pedro ja jade'en tnimyadøøy jøts ku ja yja'aji ja nwindson'ajtim, winets ja ñikijxyit nijan ja ttatøjkii'ñ (pø tøxi ja wyinaty tjeñ) jøts ja ñidøjkii'ñ.

⁸ Jøts øøts jam mejy'am ja barki nyikja'jty, jøts ja nda'ajkxmajk ja nbajidity janch ujts abøki ja ajkx, pø jadukmagø'pxy xajkxi dø'øn ja jam wyinaty yjaaka'ity jøts øøts nbaatnit ja naajx.

⁹ Xjats ku øøts jam nwinajky, jøts øøts nbaajty ja jøndsabajk yikxon tø kya'kxy, jøts ja ajkx tu'uk tø yikjingtoni, jøts tsapkaaky abiky.

¹⁰ Winets øøts xnimaay ja nwindson'ajtim Jesús:
—Yikmendi tu'uk majtsk ajkx midi ixjanim tø xjuutti.

¹¹ Jøts ja Simón Pedro pyejty jam barkijotp jøts ja tjidøjtpeidsiimy ja ta'ajkxmajk, janch ujts abøki tum ja møjaty ajkx, tukmagø'pxy ja wixijkxmyaktigøøk; jøts nika'ap ja xuummy yjapøøjty øy idø'on ja tyimy-jajadine'eni.

¹² Jøts ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ:
—Men m'ajop'atti.

Jøts ja pabøjkpitøjk ni tu'ugin ja sa kyawa'andi pøni pøn idø'on ja', pø tøxi ja wyinaty tnijawidi jøts ku ja yja'aji ja nwindson'ajtim.

¹³ Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja wingon ñimejnidoø, jøts ja tniyajiyi'ñ ja tsapkaaky, jøts ja ojts myø'øyidi møøt ja ajkx.

¹⁴ Ya'at idø'on møøt myidigøøk ojk yjaty ku ja nwindson'ajtim Jesús ñanky'ijxyi ma ja pyabøjkpitøjk jam, ku ja wyinaty tø yjukpyiky jadigojk.

Ku Jesús møøt ñagyajpxyi ja Simón Pedro

¹⁵ Xjats ku ja y'ajop'ajt'abajtidøø, winets ja nwindson'ajtim Jesús tniimaay ja Simón Pedro midi ja Jonás myajnkíp:

—Simón, ¿xtsojqp øts jawaani sam øts ya'at xtsoktin?

Jøts ja Pedro ja t'adsøøy:

—Ndsøjkpy me nwindson'ajtim, wa'ats mets ja xnijawi jøts ku me ndsøky.

W̄inets ja n̄w̄indsøn'ajt̄im Jesús ja ñ̄imaajyøø:
 —W̄inets ø xnøø'møøjyit xuu'møøjyit ja
 nbabøjkpitøjk.

16 Jøts ja m̄imajtsk ojk kujk yiktībyiky ja Jonás
 myajnk, yide'en ja yikn̄imaay:

—Simón, ¿xtsojpk øts?

Jøts ja Pedro ja t'adsøøy:

—Ndsøjkpy n̄w̄indsøn'ajt̄im, w̄a'ats mets ja
 xn̄ijawi.

Jøts ja ojts ñ̄i'mxyi ja n̄w̄indsøn'ajt̄im Jesús:

—W̄inets ø xnøø'møøjyit xuu'møøjyit ja n̄ja'.

17 Jøts ja midigøøk ojk yikn̄imaay ja Jonás
 myajnk:

—Simón, ¿xtsojpk øts?

W̄inetn̄imts ja Pedro yjotmay'oo'kpijky, ku ja
 midigøøk ojk yide'en yiktøøji ja n̄w̄indsøn'ajt̄im
 pøni chøjkpy ja', jøts ja tn̄imaay:

—W̄indsøn'ajt̄im, mets tuki'iyi mn̄ija'wip.
 Mn̄ija'wipxi w̄a'ats jøts ku ndsøky.

Jøts ja n̄w̄indsøn'ajt̄im Jesús wyaañ, jøts ja
 ñ̄imaajyøø:

—Mets ndan̄ipijkpy amuum, jøts xnøø'møøjyit
 xuu'møøjyit ja nbabøjkpitøjk.

18 Janch idø'øn nnøjmi, jøts ku y'ijty
 mjaak'unajk'atynim, yikxon y'ijty mjaaknaxyøxyi
 jøts mn̄ijkxy pøni mā kø'øm xtsøky; kuts ja
 møjaa'y'ajtin xpatnit, jøts mxajtøønit, wyenkpits
 mets ja mwet mmo'ojyip jøts ja myiknøjkxit mā
 me ka'am̄janøjkxw̄añ.

19 Ku ja n̄w̄indsøn'ajt̄im Jesús jade'en wyaañ,
 ja' idø'øn ja yjatijpy s̄a ja Pedro ja o'jkin tpaatt
 ku yikøyakt, jøts ja Dios jade'en yikmøjawit
 yikunuu'kxyjawit. Jøts ja ojts ñ̄i'mxyi:

— ¡Paduujnik øts yø nja', kidi øts xmajtstu'uty!

Ja Jesús pyabøjkpi midi janchminamyajyip

²⁰ Xjats ku ja Pedro y'ejxjimbijty, jøts ja ojts t'ixy jøts ku øts nbamiñ midi ja nwindson'ajtim Jesús janchminamyajyip. Øts ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty nbutsinaapy ku øøts wyinaty xøjøøjty n'a'ux'aty, jøts øts wyinaty nwindson'ajtim n'amidøøy: “Windsøn'ajtim, ¿pøn idø'øn mga'ødyunwajnip?”

²¹ Jøts ku dø'øn ja Pedro ja ojts y'ijxyi, winets ja Pedro tñimaay ja nwindson'ajtim Jesús:

— Windsøn'ajtim, jøts yø', ¿sats yø yjatt?

²² Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts yide'en y'adsøyi:

— ¿Ti mets yø xunk'aty, njadyimyjayikjujky'aty øts yø' nay jaa ku ø nme'ent jadigojk? Tujnik øts yø nja' tu'ugyi.

²³ Xjats ja ayuujk yø'øgyøjy, jøts ja jade'en tñimadow'atti pøn jaty ja nwindson'ajtim Jesús yja' pabøjkpi, jøts ku ja'abi pabøjkpi ka' y'oock. Kajade'enipts ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø tñøjmi ja Pedro jøts ku ja'abi pabøjkpi ka' y'oock, pø yide'enxi ja wyaañ jøts ku ka' ttunk'attit pøni sa ja yjatt.

²⁴ Øts idø'øn Juan, midi'its idø'øn ya'at ayuujk njaadyampy, pø tiy janchxi dø'øn yø'. N'ejx nnija'wiyiñ øøts ku jade'en yjaty.

²⁵ Jaanim yø may ti jaty ja nwindson'ajtim Jesús tyuun, ku ja jeexyip jade'en tø tyimyikja'ay piy køñ, mayts nøky jeexyip chøkyi jøts yikjaagyøxt sam yjaty kyubejty. Jade'en idø'øn ja yjaty.

**Ja ɔgyajpxy ja ɔmyadya'aky midi xukpaajtimp
ja nitso'ok'ajtin
New Testament in Mixe, Tlahuitoltepec
(MX:mxp:Mixe, Tlahuitoltepec)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Tlahuitoltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Tlahuitoltepec [mxp], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Tlahuitoltepec

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

422dcf73-46a5-5403-b423-8406ed76ac1d